

ΤΩΙ ΣΥΜΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩΙ ΤΙΜΟΘΕΩΙ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Ο ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ

<I.>

<1> Ὅτι μὲν ἡ καθ' ἡμᾶς ἱεραρχία, παίδων ἱερῶν ἱερώτατε, τῆς ἐνθέου καὶ θείας ἐστὶ καὶ θεουργικῆς ἐπιστήμης καὶ ἐνεργείας καὶ τελειώσεως, ἐκ τῶν ὑπερκοσμίων καὶ ἱερωτάτων ἡμᾶς ἀποδειξάι λογίων χρητῶν τῆς ἱεραρχίας μυσταγωγίας τὴν τελετὴν ἐξ ἱεραρχικῶν μυστηρίων καὶ παραδόσεων τετελεσμένοις. Ἄλλ' ὅρα, ὅπως οὐκ ἐξορχήσῃ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, εὐλαβηθήσῃ δὲ καὶ τὰ τοῦ κρυφίου θεοῦ ταῖς νοεραῖς καὶ ἀοράτοις γνώσεσι τιμήσεις ἀμέθεκτα μὲν αὐτὰ καὶ ἄχραντα τοῖς ἀτελέστοις διατηρῶν, ἱεροῖς δὲ μόνοις τῶν ἱερῶν μεθ' ἱεραρχίας ἐλλάμψεως ἱεροπρεπῶς

κοινωνῶν. Οὕτω γάρ, ὡς ἡ θεολογία τοῖς θιασώταις ἡμῖν παραδέδωκε, καὶ αὐτὸς Ἰησοῦς, ὁ θαυραρχικώτατος νοῦς καὶ ὑπερούσιος, ἡ πάσης ἱεραρχίας ἁγιαστείας τε καὶ θεουργίας ἀρχὴ καὶ οὐσία καὶ θαυραρχικωτάτη δύναμις, ταῖς τε μακαρίαις καὶ ἡμῶν κρείττοσιν οὐσίαις ἐμφανεστερον ἅμα καὶ νοερώτερον ἐλλάμπει καὶ πρὸς τὸ οἰκεῖον αὐτὰς ἀφομοιοῖ κατὰ δύνάμιν φῶς ἡμῶν τε τῷ πρὸς αὐτὸν ἀνατεινομένῳ καὶ ἡμᾶς ἀνατείνοντι τῶν καλῶν ἔρωτι συμπύτυσει τὰς πολλὰς ἐτερότητας καὶ εἰς ἐνοειδῆ καὶ θεῖαν ἀποτελειώσας ζωὴν ἔξιν τε καὶ ἐνεργεῖαν ἱεροπρεπῆ δωρεῖται τῆς θείας ἱερωσύνης τὴν δύναμιν, ἐξ ἧς ἐπὶ τὴν ἁγίαν ἐρχόμενοι τῆς ἱερατείας ἐνεργεῖαν ἐγγύτεροι μὲν αὐτοῖς γινόμεθα τῶν ὑπὲρ ἡμᾶς οὐσιῶν τῆ κατὰ δύνάμιν ἀφομοιώσει τοῦ μονίμου τε καὶ ἀνεξαλλάκτου τῆς αὐτῶν ἱεραρχίας ἰδρύσεως καὶ ταύτη πρὸς τὴν μακαρίαν Ἰησοῦ καὶ θαυραρχικὴν αὐγὴν ἀναβλέψαντες ὅσα τε ἰδεῖν ἐφικτὸν ἐποπτεύσαντες ἱερώς καὶ τῆς τῶν θαυμάτων γνώσεως ἐλλαμφθέντες τὴν μυστικὴν ἐπιστήμην ἀφιερῶμενοι καὶ ἀφιερῶται φωτοειδεῖς καὶ θεουργικοῖς τετελεσμένοι καὶ τελεσιουργοὶ γενέσθαι δυνασόμεθα.

<2> Τίς μὲν οὖν ἡ τῶν ἀγγέλων ἐστὶ καὶ ἀρχαγγέλων ἱεραρχία καὶ τῶν ὑπερκοσμίων ἀρχῶν τε καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων κυριοτήτων τε καὶ θεῶν θρόνων ἢ τῶν ὁμοταγῶν τοῖς θρόνοις οὐσιῶν, ἃς ἡ θεολογία προσεχῶς καὶ αἰεὶ περὶ θεόν τε εἶναι καὶ μετὰ θεοῦ παραδίδωσι Χερουβὶμ αὐτὰς Ἑβραίων φωνῆ καὶ Σεραφὶμ ὀνομάζουσα, ταῖς τῶν διακόσμων αὐτῶν καὶ ἱεραρχιῶν ἁγίαις τάξεσι καὶ διαιρέσεσι περιτυγχάνων εὐρήσεις, ἐν τούτοις ἡμῶν οὐκ ἐπαξίως μὲν ὡς ἐφικτὸν δὲ καὶ ὡς ἡ θεολογία τῶν ἱερωτάτων γραφῶν ὑψηλήσατο, τὴν κατ' αὐτοὺς ἱεραρχίαν ἀνυμνηκότων. Τοσοῦτον δὲ ὅμως εἰπεῖν ἀναγκαῖον, ὡς ἐκείνη τε καὶ πᾶσα καὶ ἡ νῦν ὑμνουμένη παρ' ἡμῶν ἱεραρχία μίαν ἔχει καὶ τὴν αὐτὴν διὰ πάσης τῆς ἱεραρχικῆς πραγματείας τὴν δύναμιν, αὐτὸν τε τὸν ἱεράρχην, ὡς ἡ κατ' αὐτὸν οὐσία καὶ ἀναλογία καὶ τάξις ἔχει, τελεσθῆναι κατὰ τὰ θεῖα καὶ θεωθῆναι καὶ τοῖς ὑποβεβηκόσι μεταδοῦναι κατ' ἀξίαν ἐκάστῳ τῆς ἐγγενομένης αὐτῷ θεόθεν ἱεραρχίας θεώσεως τοὺς τε ὑποβεβηκότας ἔπεσθαι μὲν τοῖς κρείττοσιν, ἀνατείνειν δὲ τοὺς ἥττους ἐπὶ τὰ πρόσω, τοὺς δὲ καὶ προΐεναι καὶ ὡς δυνατὸν ἐτέροις ἡγεῖσθαι, καὶ διὰ ταύτης τῆς ἐνθέου καὶ ἱεραρχικῆς ἀρμονίας τοῦ ὄντως ὄντος καλοῦ καὶ σοφοῦ καὶ

ἀγαθοῦ μετέχειν ἕκαστον ὅση δύναμις. Ἄλλ' αἰ μὲν ὑπὲρ ἡμᾶς οὐσίαι καὶ τάξεις, ὧν ἤδη μνήμην ἱερὰν ἐποιησάμην, ἀσώματοι τέ εἰσι καὶ νοητὴ καὶ ὑπερκόσμιός ἐστιν ἡ κατ' αὐτὰς ἱεραρχία, τὴν καθ' ἡμᾶς δὲ ὁρῶμεν ἀναλόγως ἡμῖν αὐτοῖς τῆ τῶν αἰσθητῶν συμβόλων ποικιλίᾳ πληθυνομένην, ὑφ' ὧν ἱεραρχικῶς ἐπὶ τὴν ἐνοειδῆ θέωσιν ἐν συμμετρίᾳ τῆ καθ' ἡμᾶς ἀναγόμεθα [θεόν τε καὶ θεῖαν ἀρετὴν]. Αἰ μὲν ὡς νόες νοοῦσι κατὰ τὸ αὐταῖς θεμιτόν, ἡμεῖς δὲ αἰσθηταῖς εἰκόσιν ἐπὶ τὰς θείας ὡς δυνατὸν ἀναγόμεθα θεωρίας, ἀληθῶς τε εἰπεῖν ἐν μὲν ἐστὶν οὐ πάντες οἱ ἐνοειδεῖς

ἐφίενται, μετέχουσι δὲ οὐχ ἐνιαίως ταύτου τε καὶ ἐνὸς ὄντος, ἀλλ' ὡς ἐκάστῳ τὰ θεῖα ζυγὰ διανέμει κατ' ἀξίαν τὴν ἀποκλήρωσιν. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ἡμῖν ἐν τῇ Περι νοητῶν τε καὶ αἰσθητῶν πραγματεία διεξοδικώτερον εἴρηται, νῦν δὲ τὴν καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίαν ἀρχὴν τε αὐτῆς καὶ οὐσίαν

ὡς οἶόν τε εἰπεῖν πειράσομαι, τὴν πασῶν ἱεραρχιῶν ἀρχὴν τε καὶ τελείωσιν Ἰησοῦν ἐπικαλεσάμενος.

<3> Ἔστι μὲν ἱεραρχία πᾶσα κατὰ τὸ σεπτὸν τῆς ἡμῶν ἱερᾶς παραδόσεως ὁ πᾶς τῶν ὑποκειμένων ἱερῶν λόγος, ἡ καθολικωτάτη τῶν τῆσδε τυχόν ἱεραρχίας ἢ τῆσδε ἱερῶν συγκεκριμενολογία. Ἡ καθ' ἡμᾶς οὖν ἱεραρχία λέγεται καὶ ἔστιν ἡ περιεκτικὴ τῶν κατ' αὐτὴν ἀπάντων ἱερῶν πραγματεία, καθ' ἣν ὁ θεῖος ἱεράρχης τελούμενος ἀπάντων ἔξει τῶν κατ' αὐτὸν ἱερωτάτων τὴν μέθεξιν ὡς ἱεραρχίας ἐπώνυμος. Ὡς γὰρ ἱεραρχίαν ὁ φήσας ἀπάντων ὁμοῦ συλλήβδην ἔφη τῶν ἱερῶν τὴν διακόσμησιν, οὕτως ἱεράρχην ὁ λέγων δηλοῖ τὸν ἔνθεόν τε καὶ θεῖον ἄνδρα τὸν πάσης ἱερᾶς ἐπιστήμονα γνώσεως, ἐν ᾧ καὶ καθαρῶς ἡ κατ' αὐτὸν ἱεραρχία πᾶσα τελεῖται καὶ γινώσκεται. Ταύτης ἀρχὴ τῆς ἱεραρχίας ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς ἢ οὐσία τῆς ἀγαθότητος ἢ μία τῶν ὄντων αἰτία, τριάς, ἐξ ἧς καὶ τὸ εἶναι καὶ τὸ εὔ εἶναι τοῖς οὐσι δι' ἀγαθότητα. Ταύτη δὲ τῆ πάντων ἐπέκεινα θεαρχικωτάτη μακαριότητι τῆ τρισσῆ τῆ μονάδι τῆ ὄντως οὐσίᾳ κατὰ τὸ ἡμῖν μὲν ἀνεφικτὸν αὐτῇ δὲ ἐπιστητὸν θέλημα μὲν ἔστιν ἡ λογικὴ σωτηρία τῶν καθ' ἡμᾶς τε καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς οὐσιῶν· ἡ δὲ οὐχ ἑτέρως γενέσθαι δύναται μὴ θεουμένων τῶν σωζομένων· ἡ δὲ θέωσις ἔστιν ἡ πρὸς θεὸν ὡς ἐφικτὸν ἀφομοίωσις τε καὶ ἔνωσις. Ἀπάσῃ δὲ τοῦτο κοινὸν ἱεραρχία τὸ πέρας· ἡ πρὸς θεὸν τε καὶ τὰ θεῖα προσεχῆς ἀγάπησις ἐνθέως τε καὶ ἐνιαίως ἱερουρουμένη, καὶ πρό γε τούτου τῶν ἐναντίων ἢ παντελῆς καὶ ἀνεπίστροφος ἀποφοίτησις, ἢ γνῶσις τῶν ὄντων ἢ ὄντα ἔστιν, ἢ τῆς ἱερᾶς ἀληθείας ὄρασις τε καὶ ἐπιστήμη, ἢ τῆς ἐνοειδοῦς τελειώσεως ἔνθεος μέθεξις, αὐτοῦ τοῦ ἐνὸς ὡς ἐφικτὸν ἢ τῆς ἐποψίας ἐστίασις τρέφουσα νοητῶς καὶ θεοῦσα πάντα τὸν εἰς αὐτὴν ἀνατεινόμενον.

<4> Λέγωμεν τοίνυν ὡς ἡ θεαρχικὴ μακαριότης ἢ φύσει θεότης ἢ ἀρχὴ τῆς θεώσεως, ἐξ ἧς τὸ θεοῦσθαι τοῖς θεουμένοις, ἀγαθότητι θεῖα τὴν ἱεραρχίαν ἐπὶ σωτηρίᾳ καὶ θεώσει πάντων τῶν λογικῶν τε καὶ νοερῶν οὐσιῶν ἐδωρήσατο, καὶ ταῖς μὲν ὑπερκοσμίοις καὶ μακαρίαις λήξεσιν ἀυλότερόν τε καὶ νοερώτερον (οὐ γὰρ ἔξωθεν αὐτὰς ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ θεῖα κινεῖ, νοητῶς δὲ καὶ ἔνδοθεν ἐλλαμπομένων αὐτῶν ἐν αὐγῇ καθαρᾷ καὶ ἀύλῳ τὴν θειοτάτην βούλησιν), ἡμῖν δὲ τὸ ἐκείναις ἐνιαίως τε καὶ συνεπτυγμένως δωρηθὲν ἐκ τῶν θεοπαραδότων λογίων ὡς ἡμῖν ἐφικτὸν ἐν ποικιλίᾳ καὶ πλήθει διαιρετῶν συμβόλων δεδώρηται. Οὐσία γὰρ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας ἐστὶ τὰ θεοπαραδότα λόγια. Σεπτότατα δὲ λόγια ταῦτά φαμεν, ὅσα πρὸς τῶν ἐνθέων ἡμῶν ἱεροτελεστῶν ἐν ἀγιογράφοις ἡμῖν καὶ θεολογικαῖς δεδώρηται δέλτοις καὶ μὴν ὅσα πρὸς τῶν αὐτῶν ἱερῶν ἀνδρῶν ἀυλοτέρᾳ μνήσει καὶ γείτονι πως ἤδη τῆς οὐρανίας ἱεραρχίας ἐκ νοῦς εἰς νοῦν διὰ μέσου λόγου σωματικοῦ μὲν ἀυλοτέρου δὲ ὅμως, γραφῆς ἐκτὸς οἱ καθηγεμόνες ἡμῶν ἐμυήθησαν, οὐδὲ ταῦτα τῶν ἐνθέων ἱεραρχῶν εἰς τὸ τῆς ἱερουργίας κοινὸν ἀπαρακαλύπτως νοήσεσιν ἀλλ' ἐν συμβόλοις ἱεροῖς παραδεδοκότων. Ἔστι γὰρ οὐ πᾶς ἱερὸς οὐδὲ πάντων, ὡς τὰ λόγια φησιν, ἢ γνῶσις.

<5> Ἀναγκαίως οὖν οἱ πρῶτοι τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας καθηγεμόνες ἐκ τῆς ὑπερουσίου θεαρχίας αὐτοὶ τε ἀναπλησθέντες τοῦ ἱεροῦ δώρου καὶ εἰς τὸ ἐξῆς αὐτὸ προαγαγεῖν ὑπὸ τῆς θεαρχικῆς ἀγαθότητος ἀπεσταλμένοι καὶ αὐτοὶ [δὲ] ἀφθόνως ἐρώντες ὡς θεοὶ τῆς τῶν μετ' αὐτοῦ ἀναγωγῆς καὶ θεώσεως αἰσθηταῖς εἰκόσι τὰ ὑπερουράνια καὶ ποικιλία καὶ πλήθει τὸ συνεπτυγμένον καὶ ἐν ἀνθρωπίνοις τε τὰ θεῖα καὶ ἐν ἐνύλοις τὰ ἄλλα καὶ τοῖς καθ' ἡμᾶς τὰ ὑπερούσια ταῖς ἐγγράφοις τε αὐτῶν καὶ ἀγράφοις μνήσεσι κατὰ τοὺς ἱεροὺς ἡμῖν παρέδοσαν θεσμούς, οὐ τῶν

ἀνιέρων ἔνεκα μόνον, οἷς οὐδὲ τῶν συμβόλων ἄπτεσθαι θεμιτόν, ἀλλ' ὅτι καὶ συμβολικὴ τίς ἔστιν ὅπερ ἔφη ἀναλόγως ἡμῖν αὐτοῖς ἢ καθ' ἡμᾶς ἱεραρχία δεομένη τῶν αἰσθητῶν εἰς τὴν ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τὰ νοητὰ θειοτέραν ἡμῶν ἀναγωγήν. Ἀνακεκαλυμμένοι δὲ ὅμως εἰσὶν οἱ τῶν συμβόλων λόγοι τοῖς θεοῖς ἱεροτελεσταῖς, οὓς οὐ θεμιτὸν ἐξάγειν εἰς τοὺς ἔτι τελειομένους εἰδόμενους, ὡς οἱ τῶν ἱερῶν θεοπαραδότως νομοθέται ταῖς τῶν διακόσμων εὐσταθέσι καὶ ἀσυμφύρτοις ἀξέσει καὶ ταῖς τοῦ ἐκάστῳ κατ' ἀξίαν προσκοντος ἀναλόγοις καὶ ἱεραῖς ἀπονεμήσεσι τὴν ἱεραρχίαν διετάξαντο. Διὸ καὶ ταῖς σαῖς ἱεραῖς ὁμολογίαις πεισθεῖς (ἀναμνησαί

γὰρ αὐτῶν εὐαγές), ὡς ἀπάσης μὲν ὑπερκειμένης ἱεραρχικῆς ἱερολογίας οὐ μεταδώσεις ἐτέρῳ παρὰ τοὺς ὁμοταγεῖς σοι θεοειδεῖς ἱεροτελεστάς αὐτούς τε πείσεις ὁμολογῆσαι κατὰ θεσμόν ἱεραρχικὸν καθαρῶν μὲν καθαρῶς ἐφάπτεσθαι, κοινωνεῖν δὲ μόνοις τῶν θεουργικῶν τοῖς θείοις καὶ τῶν τελείων τοῖς τελειωτικοῖς ἀγίοις τε τῶν παναγεστάτων, ἄλλων τε ἱεραρχικῶν σοι καὶ τούτου μεταδέδωκα τοῦ ἐνθέου δώρου.

<II.>

Εἴρηται τοίνυν ἡμῖν ἱερῶς, ὡς οὗτός ἐστι τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας σκοπός· ἢ πρὸς θεὸν ἡμῶν ὡς ἐφικτὸν ἀφομοιώσῃς τε καὶ ἔνωσις. Ταύτης δέ, ὡς τὰ θεῖα διδάσκει λόγια, ταῖς τῶν σεβασμιωτάτων ἐντολῶν ἀγαπήσει καὶ ἱερουργίαις μόνως τευξόμεθα. «Τηρήσει» γὰρ φησὶν «ὁ ἀγαπῶν με τὸν λόγον μου, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν.» Τίς οὖν ἐστὶν ἀρχὴ τῆς τῶν σεπτοτάτων ἐντολῶν ἱερουργίας, ἢ πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ἱερολογιῶν καὶ ἱερουργιῶν ὑποδοχὴν ἐπιτηδειότατα μορφοῦσα τὰς ψυχικὰς ἡμῶν

ἔξεις, ἢ πρὸς τὴν τῆς ὑπερουρανίας λήξεως ἀναγωγὴν ἡμῶν ὁδοποιήσις; Ἡ τῆς ἱερᾶς καὶ θειοτάτης ἡμῶν ἀναγεννήσεως παράδοσις. Ὡς γὰρ ὁ κλεινὸς ἡμῶν ἔφη καθηγεμῶν, ἢ κατὰ νοῦν μὲν ἐπὶ τὰ θεῖα πρωτίστη κίνησις ἢ ἀγάπησίς ἐστι τοῦ θεοῦ, τῆς δὲ ἱερᾶς ἀγαπήσεως ἢ πρὸς τὴν ἱερουργίαν τῶν θείων ἐντολῶν ἀρχικωτάτη πρόδοσις ἢ τοῦ εἶναι θείως ἡμᾶς ἀρρητοτάτη δημιουργία. Εἰ γὰρ τὸ εἶναι θείως ἐστὶν ἢ θεῖα γέννησις, οὐ μὴ ποτέ τι γνοίη τῶν θεοπαράδοτων οὔτε μὴν ἐνεργήσειεν ὁ μηδὲ τὸ ὑπάρχειν ἐνθέως ἐσχηκώς. Ἡ οὐχὶ καὶ ἡμῖν (ἀνθρωπίνως φαρμέν) ὑπάρξει

δεῖ πρῶτον, εἶτα ἐνεργῆσαι τὰ καθ' ἡμᾶς ὡς τοῦ μηδαμῶς ὄντος οὐδὲ κίνησιν [ἀλλ' οὐδὲ ὑπαρξιν] ἔχοντος, τοῦ δὲ που ὄντος ἐκεῖνα μόνον ἐνεργοῦντος ἢ πάσχοντος ἐν οἷς εἶναι πέφυκεν; Ἄλλὰ τοῦτο μὲν ὡς οἶμαι σαφές.

Ἐξῆς δὲ τὰ θεῖα τῆς θεογενεσίας ἐποπτεύσωμεν σύμβολα. Καί μοι μηδεὶς ἀτέλεστος ἐπὶ τὴν θέαν ἰέτω. Καὶ γὰρ οὐδὲ ταῖς ἡλιοτεύκτοις ἀυγαῖς ἐν ἀσθενέσι κόραις ἀντωπεῖν ἀκίνδυνον οὐδὲ τοῖς ὑπὲρ ἡμᾶς ἐγχειρεῖν ἀβλαβές, εἴπερ ἀληθὴς ἢ κατὰ νόμον ἱεραρχία τὸν μὲν Ὀζῖαν, ὅτι τοῖς ἱεροῖς ἐνεχείρησεν, ἀποστρεφόμενη, τὸν Κορὲ δέ, ὅτι τοῖς ὑπὲρ αὐτὸν ἱεροῖς, τὸν δὲ Ναδάβ, ὅτι τοῖς οἰκείοις ἀνιέρως ἀπεχρήσατο.

Μυστήριον φωτισματος.

<1> Ὁ μὲν ἱεράρχης ἐκάστοτε τῇ πρὸς θεὸν ἀφομοιώσει «πάντας ἀνθρώπους» ἐθέλων «σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» ἀνακηρῦττει πᾶσι τὰ ὄντως εὐαγγέλια· θεὸν ἴλεω τοῖς ἐπὶ γῆς ἐξ οἰκειᾶς ὄντα καὶ φυσικῆς ἀγαθότητος αὐτὸν ὡς ἡμᾶς ἀφικέσθαι διὰ φιλανθρωπίαν ἀξιώσαντα καὶ τῇ πρὸς αὐτὸν ἐνώσει δίκην πυρὸς ἀφομοιώσει τὰ ἐνωθέντα κατὰ τὴν αὐτῶν πρὸς θέωσιν ἐπιτηδειότητα. «Ὅσοι γὰρ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν.»

<2> Ὁ δὲ τούτων ἀγαπήσας τῶν ὄντως ὑπερκοσμίων τὴν ἱερὰν μετουσίαν ἐλθὼν ἐπὶ τινὰ τῶν μεμνημένων πείθει μὲν αὐτὸν ἠγήσασθαι τῆς ἐπὶ τὸν ἱεράρχην ὁδοῦ, αὐτὸς δὲ ὀλικῶς ἐπακολουθήσειν ἐπαγγέλλεται τοῖς παραδοθησομένοις καὶ ἀξιοῖ τῆς τε προσαγωγῆς αὐτοῦ καὶ συμπάσης τῆς ἐπὶ τὸ ἐξῆς ζωῆς τὴν ἐπιστάσιαν ἀναδέξασθαι. Τὸν δὲ τῆς μὲν ἐκείνου σωτηρίας ἱερῶς ἐρώντα, πρὸς δὲ τὸ τοῦ πράγματος ὕψος ἀντιμετροῦντα τὸ ἀνθρώπινον φρίκη μὲν ἄφνω καὶ ἀμηχανία περιίσταται· τελειωτῶν δὲ ὅμως ποιήσιν τὸ αἰτηθὲν ἀγαθοειδῶς ὠμολόγησε καὶ πα

ραλαβῶν αὐτὸν ἄγει πρὸς τὸν τῆς ἱεραρχίας ἐπόνυμον.

<3> Ὁ δὲ μετ' εὐφροσύνης ὡς τὸ ἐπ' ὤμων πρόβατον εἰσδεξάμενος τοῖν ἀνδροῖν ἐσέφη μὲν πρῶτα διὰ νοεῶς εὐχαριστίας καὶ σωματοειδοῦς προσκυνήσεως τὴν μίαν ἀγαθοεργέτιν ἀρχὴν, ὑφ' ἧς τὰ καλούμενα καλεῖται καὶ τὰ σωζόμενα σώζεται.

<4> Εἶτα πᾶσαν ἱερὰν διακόσμησιν ἐπὶ συνεργίᾳ μὲν καὶ συνεορτάσει τῆς τάνδρος

σωτηρίας, εὐχαριστία δὲ τῆς θείας ἀγαθότητος εἰς τὸν ἱερὸν χῶρον συναγαγὼν ἐν ἀρχῇ μὲν ὕμνον τινὰ τοῖς λογίοις ἐγκείμενον ἅμα πᾶσι τοῖς τῆς ἐκκλησίας πληρώμασιν ἱερολογεῖ καὶ μετὰ τοῦτο τὴν ἱερὰν ἀσπασάμενος τράπεζαν πρὸς τὸν ἄνδρα παρόντα πρόεισι καὶ πυνθάνεται παρ' αὐτοῦ τί βουλόμενος ἦκοι.

<5> Τοῦ δὲ θεοφιλῶς αἰτιασαμένου κατὰ τὴν τοῦ ἀναδόχου παράδοσιν τὴν ἀθεότητα τὴν ἀγνωσίαν τοῦ ὄντως καλοῦ τὴν τῆς ἐνθέου ζωῆς ἀνενεργσίαν, ἀξιοῦντός τε διὰ τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ μεσιτείας θεοῦ καὶ τῶν θείων τυχεῖν, μαρτύρεται μὲν αὐτῷ τὴν ὀφειλομένην ὀλικὴν γενέσθαι προσέλευσιν ὡς παντελείῳ καὶ ἀμώμῳ ὄντι θεῷ, καὶ τὴν ἔνθεον αὐτῷ πολιτείαν ὑψηγησάμενος καὶ προσερωτήσας, εἰ οὕτω πολιτεύσαιτο, μετὰ τὴν ὁμολογίαν ἐπιτίθησιν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ τὴν χεῖρα καὶ σφραγισάμενος ἀπογράψασθαι κελεύει τοῖς ἱερεῦσι τὸν ἄνδρα καὶ τὸν ἀνάδοχον.

<6> Τῶν δὲ ἀπογραψαμένων εὐχὴν ἱερὰν ποιεῖται, καὶ ταύτην ἀπάσης αὐτῷ τῆς ἐκκλησίας συμπληρωσάσης ὑπολύει μὲν αὐτὸν καὶ ἀπαμφιέννυσι διὰ τῶν λειτουργῶν. Εἶτα στήσας ἐπὶ δυσμαῖς προσέχοντα καὶ τὰς χεῖρας ἀπωθοῦντα πρὸς τὴν αὐτὴν ἀπεστραμμένας χώραν ἐμφυσησάμενος μὲν αὐτῷ τρεῖς διακελεύεται τῷ Σατανᾷ καὶ προσέτι τὰ τῆς ἀποταγῆς ὁμολογήσαι, καὶ τρεῖς αὐτῷ τὴν ἀποταγὴν ἀρτυρόμενος ὁμολογήσαντα τρεῖς τοῦτο μετάγει πρὸς ἔω καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀναβλέψαντα καὶ τὰς

χεῖρας ἀνατείναντα κελεύει συντάξασθαι τῷ Χριστῷ καὶ πάσαις ταῖς θεοπαραδότοις ἱερολογίαις.

<7> Τοῦ δὲ καὶ τοῦτο πεποικηκότος μαρτύρεται πάλιν αὐτῷ τρεῖς τὴν ὁλογίαν, καὶ πάλιν αὐτοῦ τρεῖς ὁμολογήσαντος ἐπευξάμενος εὐλογεῖ καὶ χειροθετεῖ. Καὶ τελείως ἀπαμφιεσάντων αὐτὸν τῶν λειτουργῶν κομίζουσι μὲν οἱ ἱερεῖς τὸ τῆς χρίσεως ἅγιον ἔλαιον, ὃ δὲ τῆς χρίσεως διὰ τοῦ σφραγίσαι τρεῖς ἀπαρξάμενος τὸ λοιπὸν τοῖς ἱερεῦσι τὸν ἄνδρα χρῖσαι πανσώμως παραδοὺς αὐτὸς ἐπὶ τὴν μητέρα τῆς υἰοθεσίας ἔρχεται καὶ τὸ ταύτης ὕδωρ ἱεραῖς ἐπικλήσει καθαγιάσας καὶ τρισὶ τοῦ παναγεστάτου μύρου σταυροειδέσι χύσει τελειώσας αὐτὸ καὶ ταῖς τοῦ μύρου πανιέροις ἐπιβολαῖς ἰσαριθμῶς τὸ ἱερὸν τῆς τῶν θεολήπτων προφητῶν ἐπιπνοίας μελωδία συνεπιφθεγξάμενος κελεύει τὸν ἄνδρα προσκομισθῆναι. Καὶ τινος ἱερέως ἐκ τῆς ἀπογραφῆς αὐτὸν τε καὶ τὸν ἀνάδοχον ἀνακηρύξαντος ὃ μὲν ὑπὸ τῶν ἱερέων ἐπὶ τοῦ ὕδατος ἄγεται πρὸς τὴν τοῦ ἱεράρχου χεῖρα χειραγωγούμενος, ὃ δὲ ἱεράρχης

ἄνωθεν ἐσθηκῶς ἀναβοησάντων πάλιν ἐπὶ τοῦ ἱεράρχου κατὰ τὸ ὕδωρ τὸ ὄνομα τοῦ τελουμένου τῶν ἱερέων, τρεῖς μὲν αὐτὸν [ὃ ἱεράρχης] βαπτίζει ταῖς τρισὶ τοῦ τελουμένου καταδύσει καὶ ἀναδύσει τὴν τρισὴν τῆς θείας μακαριότητος ἐπιβοήσας ὑπόστασιν· καὶ παραλαβόντες αὐτὸν οἱ ἱερεῖς ἐγχειρίζουσι τῷ τῆς προσαγωγῆς ἀναδόχῳ τε καὶ ἡγεμόνι καὶ σὺν αὐτῷ περιβαλόντες ἐσθήτα τῷ τελουμένῳ κατάλληλον ἐπὶ τὸν ἱεράρχην αὐθις ἄγουσιν. Ὁ δὲ τῷ θεουργικωτάτῳ μύρῳ τὸν ἄνδρα σφραγισάμενος μέτοχον ἀποφαίνει λοιπὸν τῆς ἱεροτελεστικωτάτης εὐχαριστίας.

<8> Ταῦτα δὲ τελέσας ἀπὸ τῆς ἐπὶ τὰ δεύτερα προόδου πάλιν ἐπὶ τὴν τῶν πρώτων ἀνατείνεται θεωρίαν ὡς κατὰ μηδένα καιρὸν ἢ τρόπον ἐπ' ἄλλοτρίῳ τινὶ παρὰ τὰ οἰκεία τρεπόμενος, ἀλλ' ἀπὸ θείων εἰς θεῖα προσεχῶς καὶ ἀεὶ τῷ θεαρχικῷ πνεύματι μεταταττόμενος.

Θεωρία.

<1> Αὕτη μὴν ὡς ἐν συμβόλοις ἢ τῆς ἱερᾶς τελετῆς θεογενεσίας οὐδὲν ἀπρεπὲς ἢ ἀνίερρον οὐδὲ τῶν αἰσθητῶν ἔχουσα εἰκόνων, ἀλλ' ἀξιοθέου θεωρίας αἰνίγματα φυσικοῖς καὶ ἀνθρωποπρεπέσιν ἐσόπτροις ἐνεικονιζόμενα. Τί γὰρ ἂν φανείη διαμαρτάνουσα καὶ τοῦ θειοτέρου λόγου τῶν τελουμένων σεσιγημένου πειθοῖ καὶ θεορρημοσύνης τὴν τοῦ προσιόντος εὐζωΐαν ἱερῶς διαπραγματευομένη καὶ τὴν ἀπάσης ὁμοῦ κακίας δι' ἐναρέτου καὶ θείας ζωῆς ἀποκάθαρσιν τῇ δι' ὕδατος φυσικῆ καθάρσει σωματικώτερον αὐτῷ διαγγέλλουσα; Ταύτη δ' οὖν, εἰ καὶ μηδὲν τι θειότερον εἶχεν ἢ τῶν τελουμένων συμβολικὴ παράδοσις, οὐκ ἀνίερρος ἦν ὡς οἶμαι διδασκαλίαν μὲν εὐθέτου ζωῆς εἰσηγουμένη, τὴν παντελῆ δὲ τῆς ἐν κακίᾳ πολιτείας

ἀποκάθαρσιν ὀλικῶς τῷ σώματι καθαιρομένῳ φυσικῶς δι' ὕδατος αἰνισσομένη.

<2> Ἄλλ' ἔστω μὲν αὕτη τοῖς ἀτελέσιν εἰσαγωγικὴ ψυχαγωγία τὰ τε ἱεραρχικὰ καὶ ἐνοειδῆ τῆς πληθύος ὡς θέμις ἀποδιαστέλλουσα καὶ συμμετροῦσα ταῖς κατὰ μέρος τάξεσι τὴν ἐναρμόνιον ἀναγωγὴν, ἡμεῖς δὲ ἀναβάσεσιν ἱεραῖς ἐπὶ τὰς τῶν τελομένων ἀρχὰς ἀναβλέψαντες καὶ ταύτας ἱερῶς μνηθέντες ἐπιγνωσόμεθα, τίνων εἰσὶ χαρακτήρων τὰ ἐκτυπώματα καὶ τίνων ἀφανῶν αἱ εἰκόνες. Ἔστι

γάρ, ὡς ἐν τῇ Περί νοητῶν τε καὶ αἰσθητῶν πραγματεία σαφῶς διηγόρεται, τὰ μὲν αἰσθητῶς ἱερὰ τῶν νοητῶν ἀπεικονίσματα καὶ ἐπ' αὐτὰ χειραγωγία καὶ ὁδός, τὰ δὲ νοητὰ τῶν κατ' αἰσθησιν ἱεραρχικῶν ἀρχῆ καὶ ἐπιστήμη.

<3> Λέγωμεν τοίνυν, ὡς ἔστιν ἡ τῆς θείας μακαριότητος ἀγαθότης αἰεὶ κατὰ ταῦτα καὶ ὡσαύτως ἔχουσα τὰς τοῦ οἰκείου φωτὸς ἀγαθοεργέτιδας ἀκτῖνας ἐπὶ πάσας ἀφθόνως ἀπλοῦσα τὰς νοερὰς ὄψεις. Εἶτ' οὖν ἀποσταίη τοῦ νοητοῦ φωτὸς ἡ τῶν νοερῶν αὐθαίρετος αὐτεξουσιότης κακίας ἔρωτι συμμύσασα τὰς φυσικῶς ἐνεσπαρμένας αὐτῇ πρὸς τὸ φωτίζεσθαι δυνάμεις, ἀπήρηται τοῦ παρόντος αὐτῇ φωτὸς οὐκ ἀποστάντος ἀλλ' ἐπιλάμποντος αὐτῇ μωπαζούση καὶ ἀποστρεφομένη

προστρέχοντος ἀγαθοειδῶς εἴτε τοῦ μετρίως αὐτῇ δοθέντος ὄρατοῦ τοῦ ὄρους ὑπερπηδῆσαι καὶ πρὸς τὰς ὑπὲρ τὴν κατ' αὐτὴν ὄψιν αὐγὰς ἀντωπῆσαι τολμηρῶς ἐπιχειρήσει, τὸ μὲν φῶς ἐνεργήσει παρὰ τὰ φωτὸς οὐδέν, αὐτῇ δὲ τοῖς τελείοις ἀτελῶς ἐπιβάλλουσα τῶν μὲν ἀνοικείων οὐκ ἂν ἐφίκοιτο, τοῦ μετρίου δὲ ἀκόσμως ὑπερφρονούσα δι' ἑαυτὴν ἀποτεύξεται. Πλήν, ὅπερ ἔφην, ἀγαθουργικῶς αἰεὶ ταῖς νοεραῖς ὄψεσι τὸ θεῖον ἠπλωται φῶς ἔνεστί τε αὐταῖς ἀντιλαβέσθαι παρόντος αὐτοῦ καὶ αἰεὶ πρὸς θεοπρεπῆ τῶν οἰκείων μεταδόσιν ὄντος ἐτοιμοτάτου. Πρὸς ταύτην ὁ θεῖος ἱεράρχης ἀποτυποῦται τὴν μίμησιν τὰς φωτοειδεῖς αὐτοῦ τῆς

ἐνθέου διδασκαλίας αὐγὰς ἀφθόνως ἐπὶ πάντας ἀπλῶν καὶ τὸν προσιόντα φωτίσαι θεομιμήτως ἐτοιμότατος ὧν οὐ φθόνῳ οὐδὲ ἀνιέρῳ τῆς προτέρας ἀποστασίας ἢ ἀμετρίας μήνιδι χρώμενος, ἀλλ' ἐνθέως αἰεὶ τοῖς προσιοῦσι ταῖς αὐτοῦ φωταγωγίαις ἱεραρχικῶς ἐλλάμπων ἐν εὐκοσμίᾳ καὶ τάξει καὶ ἀναλογίᾳ τῆς ἐκάστου πρὸς τὰ ἱερὰ συμμετρίας.

<4> Ἄλλ' εἴπερ εὐταξίας ἔστιν ἀρχὴ τὸ θεῖον ἱεραῖς, καθ' ἣν ἑαυτῶν ἐπιγνώμονες οἱ ἱεροὶ νόες, ὁ πρὸς τὸ οἰκεῖον τῆς φύσεως ὄρατὸν ἀνατρέχων ἐν ἀρχῇ μὲν, ὅστις ποτέ ἐστιν, αὐτὸς ὄψεται καὶ τοῦτο λήψεται πρῶτον ἐκ τῆς πρὸς τὸ φῶς ἀνανεύσεως ἱερὸν δῶρον. Ὁ δὲ τὰ οἰκεία καλῶς ἀπροσπαθέσιν ὀφθαλμοῖς ἐπισκοπήσας τῶν ἀλαμπῶν μὲν ἀποφοιτήσῃ τῆς ἀγνωσίας μυχῶν, τῆς θεοῦ δὲ τελεωτάτης ἐνώσεως καὶ μεθέξεως ἀτελῆς ὧν αὐτὸς οὐκ αὐτόθεν ἐπιθυμήσει, κατὰ βραχὺ δὲ διὰ τῶν αὐτοῦ πρῶτων ἐπὶ τὰ ἔτι πρότερα καὶ δι' ἐκείνων ἐπὶ τὰ πρῶτιστα

καὶ τελειωθεὶς ἐπὶ τὴν ἀκρότητα τὴν θεαρχικὴν ἐν τάξει καὶ ἱερῶς ἀναχθήσεται. Ταύτης ἐστὶ τῆς εὐκόσμου καὶ ἱεραῖς τάξεως εἰκὼν ἢ τοῦ προσιόντος αἰδῶς καὶ τῶν καθ' ἑαυτὸν ἐπιγνωμοσύνη τῆς ἐπὶ τὸν ἱεράρχην ὁδοῦ τὸν ἀνάδοχον ἔχουσα καθηγεμόνα. Τὸν δ' οὕτως ἀναγόμενον ἢ θεία μακαριότης εἰς τὴν ἑαυτῆς μετουσίαν εἰσδέχεται καὶ τοῦ οἰκείου φωτὸς ὡςπερ τινὸς αὐτῷ σημείου μεταδίδωσιν ἔνθεον ἀποτελοῦσα καὶ κοινωνὸν τῆς τῶν ἐνθέων ἀποκληρώσεως καὶ ἱεραῖς κατατάξεως, ὧν ἐστὶ σύμβολον ἱερὸν ἢ τοῦ ἱεράρχου τῷ προσιόντι δωρουμένη σφραγὶς καὶ τῶν ἱερέων ἢ σωτηριώδης ἀπογραφή τοῖς σωζομένοις αὐτὸν ἐγκαταλέγουσα καὶ

μνημοσύνοις ἱεροῖς ἀνατιθεῖσα πρὸς αὐτῷ καὶ τὸν ἀνάδοχον, ὡς τῆς ζωοποιῦ πρὸς ἀλήθειαν πορείας τὸν μὲν ἔραστην ἀληθῆ καὶ συνοπαδὸν ἡγεμόνος ἐνθέου, τὸν δὲ ἀπλανῆ ταῖς θεοπαραδότοις ἡγήσῃ τοῦ ἐπομένου χειραγωγόν.

<5> Ἄλλ' οὐκ ἔνεστι τῶν ἄκρως ἐναντίων ἅμα μετέχειν οὐδὲ τὸν κοινωνίαν τινὰ πρὸς τὸ ἐν ἐσχηκότα μεριστὰς ἔχειν ζωάς, εἰ τῆς τοῦ ἐνὸς ἀντέχεται βεβαίας μεθέξεως, ἀλλ' ἄσχετον εἶναι καὶ ἀκατάτακτον ἐν πάσαις ταῖς τοῦ ἐνοειδοῦς διαιρέσεσιν. Ὅπερ ἢ τῶν συμβόλων

παράδοσις ἱερῶς αἰνισσομένη τὸν προσιόντα τὴν οἶον προτέραν ζωὴν ἀπεκδύσασα καὶ μέχρι τῶν κατ' ἐκείνην ἐσχάτων σχέσεων ἀπολύσασα γυμνὸν καὶ ἀνυπόδετον ἴσθησι πρὸς δυσμὰς ἀφορῶντα καὶ τῇ τῶν χειρῶν ἀπώσει τὰς τῆς ἀλαμποῦς κακίας ἀναινόμενον κοινωνίας καὶ τὴν ἐγγενομένην αὐτῷ τῆς ἀνομοιότητος ἕξιν ὡσπερ ἐκπνέοντα καὶ τὰς ὀλικὰς ὁμολογῆσαντα πρὸς τὸ τοῦ θεοειδοῦς ἐναντίον ἀποταγὰς. Οὕτω παντελῶς ἄσχετον αὐτὸν καὶ ἀκοινωνήτον γεγονότα πρὸς ἕω μετάγει τὴν ἐν τῷ θείῳ φωτὶ στάσιν τε καὶ ἀνάνευσιν ἔσεσθαι καθαρῶς ἐν τῇ παντελεῖ τῆς κακίας ἀποφοιτήσῃ διαγγέλλουσα καὶ τὰς ἱεράς αὐτοῦ τῆς πρὸς τὸ ἐν ὀλικῆς συννεύσεως ὁμολογίας ἐνοειδοῦς γενομένου φιλαλήθως ἀποδεχομένη.

Ἄλλ' ἔστι που δῆλον ὡς οἶμαι τοῖς τῶν ἱεραρχικῶν ἐπιστήμοσιν, ὅτι ταῖς διηνεκέσιν ἐν συντονίᾳ πρὸς τὸ ἐν ἀνατάσει καὶ ταῖς τῶν ἐναντίων ὀλικαῖς νεκρώσεσι καὶ ἀνυπαρξίαις τὸ ἀναλλοιώτον ἴσχει τὰ νοερά τῆς θεοειδοῦς ἕξεως. Οὐ γὰρ ἀναχωρῆσαι χρὴ μόνον ἀπὸ κακίας ἀπάσης, ἀλλὰ καὶ ἀρρενωπῶς ἀμάλακτον εἶναι καὶ ἀφόβητον αἰεὶ πρὸς τὴν ἐπ' αὐτὴν ὀλέθριον ὕφεσιν οὐδὲ τοῦ ἱεροῦ τῆς ἀληθείας ἔρωτος ἐν καταλήξει ποτὲ γενέσθαι, προσεχῶς δὲ καὶ αἰωνίως ἐπ' αὐτὴν ὄση δύναμις ἀνατείνεσθαι τὴν ἐπὶ τὰ τελεώτερα τῆς θεαρχίας ἀναγωγὴν ἱερῶς αἰεὶ διαπραγματευόμενον.

<6> Ὅρα δὲ τὰς τούτων ἀκριβεῖς εἰκόνας ἐν τοῖς ἱεραρχικῶς τελουμένοις. Ὁ μὲν γὰρ θεοειδὴς ἱεράρχης ἀπάρχεται τῆς ἱεράς ἀλοιφῆς, οἱ δὲ ἱερεῖς ὑπ' αὐτῷ ελοῦσι τὴν τῆς χρίσεως ἱερουργίαν ἐπὶ τοὺς ἱερούς ἐν τύπῳ τὸν τελούμενον ἀγῶνας ἐκκαλούμενοι, καθ' οὓς ὑπ' ἀθλοθέτῃ Χριστῷ γινόμενος, ἐπειδὴ ὡς θεὸς ἐστὶ τῆς ἀθλοθεσίας δημιουργός, ὡς σοφὸς δὲ τοὺς νόμους αὐτῆς τέθεικεν, εἰργάσατο δὲ ὡς καλὸς εὐπρεπῆ τοῖς νικῶσι τὰ ἔπαθλα, καὶ τὸ ἔτι θεϊότερον· ἐπεὶ ὡς ἀγαθὸς ἐν τοῖς ἀθληταῖς ἐγγόνει μετ' αὐτῶν ἱερῶς ὑπὲρ τῆς αὐτῶν ἐλευθερίας καὶ νίκης πρὸς τὸ τοῦ θανάτου καὶ τῆς φθορᾶς ἀγωνιζόμενος κράτος, τοῖς μὲν ἀγῶσιν ὡς θείοις ὁ τελούμενος ἐπιβήσεται χαίρων, ἐμμενεῖ δὲ ταῖς τοῦ σοφοῦ νομοθεσίαις καὶ κατ' αὐτὰς ἀπαραβάτως ἀγωνιεῖται πρὸς τὴν τῶν καλῶν ἐπάθλων ἐλπίδα βεβαίως ἔχων ὑπ' ἀγαθῷ τῆς ἀθλοθεσίας κυρίῳ καὶ ἡγεμόνι ταττόμενος, ἐπιβάς δὲ τοῖς θείοις ἴχνεσι τοῦ ἀθλητῶν πρώτου δι' ἀγαθότητα ταῖς θεομιμήτοις ἀθλήσεσι τὰς πρὸς θέωσιν ἐναντίας αὐτῷ καταπαλαίσας ἐνεργείας τε καὶ ὑπάρξεις συναποθνήσκει Χριστῷ μυστικῶς εἰπεῖν τῇ ἁμαρτία κατὰ τὸ βάπτισμα.

<7> Καὶ μοι συνετῶς ἐννοεῖ τὰ ἱερά μεθ' ὄσης οἰκειότητος ἔχει τὰ σύμβολα. Καὶ γὰρ ἐπειδὴ θάνατός ἐστιν ἐφ' ἡμῶν οὐ τῆς οὐσίας ἀνυπαρξία κατὰ τὸ δόξαν ἑτέροις ἀλλ' ἢ τῶν ἠνωμένων διάκρισις εἰς τὸ ἡμῖν ἀφανὲς ἄγουσα τὴν ψυχὴν μὲν ὡς ἐν στερήσει σώματος αἰετῆς γινομένην, τὸ σῶμα δὲ ὡς ἐν γῆ καλυπτόμενον ἢ καθ' ἑτέραν τινὰ τῶν σωματοειδῶν ἀλλοιώσεων ἐκ τῆς κατ' ἄνθρωπον ιδέας ἀφανιζόμενον, οἰκείως ἢ δι' ὕδατος ὀλικὴ κάλυψις εἰς τὴν τοῦ θανάτου καὶ τοῦ τῆς ταφῆς αἰετοῦς εἰκόνα παρείληπται. Τὸν οὖν ἱερῶς βαπτιζόμενον ἢ συμβολικὴ διδασκαλία μυσταγωγεῖ ταῖς ἐν τῷ ὕδατι τρισὶ καταδύσεσι τὸν θεαρχικὸν τῆς τριημερονύκτου ταφῆς Ἰησοῦ τοῦ ζωοδότου μιμεῖσθαι θάνατον ὡς ἐφικτὸν ἀνδράσι τὸ θεομίμητον, ἐν ᾧ κατὰ τὴν τοῦ λογιῶν μυστηριώδη καὶ κρυφίαν παράδοσιν οὐδὲν εὔρηκεν ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων.

<8> Ἐξῆς δὲ φωτοειδεῖς ἐσθῆτας ἐπιβάλλουσι τῷ τελουμένῳ. Τῇ γὰρ ἀνδρικῇ καὶ θεοειδεῖ τῶν ἐναντίων ἀπαθείᾳ καὶ τῇ πρὸς τὸ ἐν ἐν συντονίᾳ συννεύσει τὸ ἄκοσμον κοσμεῖται καὶ τὸ ἀνείδεον εἰδοποιεῖται τῇ φωτοειδεῖ καθόλου ζωῇ λαμπρυνόμενον. Ἡ δὲ τοῦ μύρου τελειωτικὴ χρῆσις εὐώδη ποιεῖ τὸν τετελεσμένον. Ἡ γὰρ ἱερά τῆς θεογενεσίας τελείωσις ἐνοῖ τὰ τελεσθέντα τῷ θεαρχικῷ πνεύματι. Τὴν δὲ νοητῶς εὐδοποιὸν καὶ τελεσιουργὸν ἐπιφοίτησιν ἀρρητοτάτην οὖσαν ἐπιγῶναι νοερώς παρήμι τοῖς ἠξιωμένοις τῆς κατὰ νοῦν τοῦ θείου πνεύματος ἱεράς καὶ θεουργοῦ κοινωνίας. Ἐν τέλει δὲ πάντων ὁ ἱεράρχης ἐπὶ τὴν ἱερωτάτην εὐχαριστίαν καλεῖ τὸν τετελεσμένον καὶ τῆς τῶν τελεστικῶν μυστηρίων αὐτῷ μεταδίδωσι κοινωνίας.

<III.>

Ἄλλ' εὖγε ὅτι ταύτης ἐμνήσθημεν, ἦν οὐ θεμιτὸν ἐμοὶ παραδραμόντι τῶν ἱεραρχικῶν τι πρὸ ταύτης ἔτερον ὑμνήσαι· καὶ γὰρ ἔστι κατὰ τὸν κλεινὸν ἡμῶν καθηγεμόνα τελετῶν τελετὴ καὶ χρῆ πρὸ τῶν ἄλλων αὐτὴν ἱερογραφικῶς ἐκθέμενον ἐκ τῆς ἐνθέου κατὰ τὰ λόγια καὶ ἱεραρχικῆς ἐπιστήμης ἐπὶ τὴν ἱεράν αὐτῆς ἀναχθῆναι τῷ θεαρχικῷ πνεύματι θεωρίαν.

Καὶ πρῶτόν γε τοῦτο ἱερώς ἐποπτεύσωμεν, ὅτου δὴ ἔνεκα τὸ κοινὸν καὶ ταῖς ἄλλαις ἱεραρχικαῖς τελεταῖς ἐκκρίτως αὐτῇ παρὰ τὰς λοιπὰς ἀνατέθεται καὶ ἐνιαίως ἀνηγόρευται κοινωνία τε καὶ σὺναξις ἐκάστης ἱεροτελεστικῆς πραγματείας καὶ τὰς μεριστὰς ἡμῶν ζωὰς εἰς ἐνοειδῆ θέωσιν συναγωγῆς καὶ τῇ τῶν διαιρετῶν θεοειδεῖ συμπτύξει τὴν πρὸς τὸ ἐν κοινωνίαν καὶ ἔνωσιν δωρουμένης. Φαμέν δέ, ὅτι ταῖς τῶν ἄλλων ἱεραρχικῶν συμβόλων μεθέξεσιν ἢ τελείωσιν ἐκ τῶν ταύτης θεαρχικῶν καὶ τελειωτικῶν ἔνεστι δωρεῶν. Οὐ γὰρ ἔνεστιν σχεδὸν τινα τελεσθῆναι τελετὴν ἱεραρχικὴν μὴ τῆς θειοτάτης εὐχαριστίας ἐν κεφαλαίῳ τῶν καθ' ἕκαστα τελουμένων τὴν ἐπὶ τὸ ἐν τοῦ τελεσθέντος ἱεουργούσης συναγωγὴν καὶ τῇ θεοπαραδότῳ δωρεᾷ τῶν τελειωτικῶν μυστηρίων τελεσιουργούσης αὐτοῦ τὴν πρὸς θεὸν κοινωνίαν. Εἰ τοίνυν ἐκάστη τῶν ἱεραρχικῶν τελετῶν ἀτελής μὲν οὔσα τὴν πρὸς τὸ ἐν ἡμῶν κοινωνίαν καὶ σὺναξιν οὐ τελεσιουργήσει καὶ τὸ εἶναι τελετὴ διὰ τὸ ἀτέλεστον ἀφηρημένη, τὸ δὲ τέλος ἀπάση καὶ τὸ κεφάλαιον ἢ τῶν θεαρχικῶν μυστηρίων τῷ τελουμένῳ μετάδοσις, εἰκότως ἢ ἱεραρχικὴ σὺνεσις ἐπωνυμίαν αὐτῇ κυρίαν ἐκ τῆς τῶν πραγμάτων ἀληθείας ἐφεῦρεν. Οὕτω δὴ καὶ τὴν ἱεράν τῆς θεογενείας τελετὴν, ἐπειδὴ πρῶτου φωτὸς μεταδίδωσι καὶ πασῶν ἐστὶν ἀρχὴ τῶν θείων φωταγωγῶν, ἐκ τοῦ τελουμένου τὴν ἀληθῆ τοῦ φωτίσματος ἐπωνυμίαν ὑμνοῦμεν. Εἰ γὰρ καὶ πᾶσι κοινὸν τοῖς ἱεραρχικοῖς τὸ φωτὸς ἱεροῦ μεταδιδόναι τοῖς τελουμένοις, ἀλλ' αὕτη τὸ πρῶτως ἰδεῖν ἐδωρήσατό μοι καὶ διὰ τοῦ ταύτης ἀρχικωτάτου φωτὸς πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ἱερῶν ἐποψίαν φωταγωγοῦμαι. Ταῦτα δὲ εἰπόντες ἀνασκεψώμεθα καὶ κατὶδωμεν ἱεραρχικῶς τὴν καθ' ἕκαστον ἀκριβῆ τῆς ἀγιωτάτης τελετῆς ἱεουργίαν καὶ θεωρίαν.

Μυστήριον συνάξεως εἴτ' οὖν κοινωνίας.

Ὁ μὲν ἱεράρχης εὐχὴν ἱεράν ἐπὶ τοῦ θείου θυσιαστηρίου τελέσας, ἐξ αὐτοῦ τοῦ θυμῶν ἀρξάμενος ἐπὶ πᾶσαν ἔρχεται τὴν τοῦ ἱεροῦ χώρου περιοχὴν· ἀναλύσας δὲ πάλιν ἐπὶ τὸ θεῖον θυσιαστήριον ἀπάρχεται τῆς ἱεῶς τῶν ψαλμῶν μελωδίας συναδούσης αὐτῷ τὴν ψαλμικὴν ἱερολογίαν ἀπάσης τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακοσμῆσεως. Ἐξῆς δὲ διὰ τῶν λειτουργῶν ἢ τῶν ἀγιογράφων δέλτων ἀνάγνωσις ἀκολούθως γίνεται, καὶ μετὰ ταύτας ἔξω γίνονται τῆς ἱεῶς περιοχῆς οἱ κατηχούμενοι καὶ πρὸς αὐτοῖς οἱ ἐνεργούμενοι καὶ οἱ ἐν μετανοίᾳ ὄντες, μένουσι δὲ οἱ τῆς τῶν θείων ἐποψίας καὶ κοινωνίας ἄξιοι. Τῶν λειτουργῶν δὲ οἱ μὲν ἐστᾶσι παρὰ τὰς τοῦ ἱεροῦ πύλας συγκεκλεισμένας, οἱ δὲ ἄλλο τι τῶν τῆς οἰκείας τάξεως ἐνεργοῦσιν, οἱ δὲ τῆς λειτουργικῆς διακοσμῆσεως ἔκκριτοι σὺν τοῖς ἱερεῦσιν ἐπὶ τοῦ θείου θυσιαστηρίου προτιθέασιν τὸν ἱερόν ἄρτον καὶ «τὸ τῆς εὐλογίας ποτήριον» προομολογηθείσης ὑπὸ παντὸς τοῦ τῆς ἐκκλησίας πληρώματος τῆς καθολικῆς ὑμνολογίας. Πρὸς οἷς ὁ θεῖος ἱεράρχης εὐχὴν ἱεράν τελεῖ καὶ τὴν ἀγίαν εἰρήνην ἅπασιν διαγγέλλει, καὶ ἀσπασαμένων ἀλλήλους ἀπάντων ἢ μυστικῆ τῶν ἱερῶν πτυχῶν ἀνάρρησις ἐπιτελεῖται· καὶ νιψαμένων τὰς χεῖρας ὕδατι τοῦ ἱεράρχου καὶ τῶν ἱερέων ὁ μὲν ἱεράρχης ἐν μέσῳ τοῦ θείου θυσιαστηρίου καθίσταται, περιεστᾶσι δὲ μόνοι μετὰ τῶν ἱερέων οἱ τῶν λειτουργῶν ἔκκριτοι. Καὶ τὰς ἱεῶς θεωργίας ὁ ἱεράρχης ὑμνήσας ἱεουργεῖ τὰ θεϊότατα καὶ ὑπ' ὄψιν ἄγει τὰ ὑμνημένα διὰ τῶν ἱερώς προκειμένων συμβόλων, καὶ τὰς δωρεὰς τῶν θεωργιῶν ὑποδείξας εἰς κοινωνίαν αὐτῶν ἱεράν αὐτὸς τε ἔρχεται καὶ τοὺς ἄλλους προτρέπεται. Μετασχὼν δὲ καὶ μεταδὸς τῆς θεαρχικῆς κοινωνίας εἰς εὐχαριστίαν ἱεράν καταλήγει τῶν πολλῶν μὲν εἰς μόνον τὰ θεῖα σύμβολα παρακυψάντων, αὐτοῦ δὲ ἀεὶ τῷ θεαρχικῷ πνεύματι πρὸς τὰς ἀγίας τῶν τελουμένων ἀρχὰς ἐν μακαρίοις καὶ νοητοῖς θεάμασιν

ιεραρχικῶς ἐν καθαρότητι τῆς θεοειδοῦς ἕξεως ἀναγομένου.

Θεωρία.

<1> Δεῦρο δὴ οὖν, ὃ παῖ καλέ, μετὰ τὰς εἰκόνας ἐν τάξει καὶ ἱερῶς ἐπὶ τὴν θεοειδῆ τῶν ἀρχετύπων ἀλήθειαν ἐκείνο τοῖς ἔτι τελειομένοις εἰς ἐναρμόνιον αὐτῶν ψυχαγωγίαν εἰπών, ὡς οὐδὲ τῶν συμβόλων ἢ ποικίλη καὶ ἱερὰ σύνθεσις ἀνόνητος αὐτοῖς ὑπάρχει καὶ μέχρι τῶν ἐκτὸς φαινομένη μόνον. Αἱ μὲν γὰρ ἱερώταται τῶν λογίων ὧδαὶ καὶ ἀναγνώσεις διδασκαλίαν αὐτοῖς ἐναρέτου ζωῆς ὑφηγοῦνται καὶ πρό γε τούτου τὴν παντελῆ τῆς φθοροποιῦ κακίας ἀποκάθαρσιν, ἢ δὲ θειοτάτη τοῦ ἐνός καὶ ταύτου καὶ ἄρτου καὶ ποτηρίου κοινῆ καὶ εἰρηναία μετάδοσις ὁμοτροπίαν αὐτοῖς ἔνθεον ὡς ὁμοτρόφοις νομοθετεῖ καὶ τοῦ θειοτάτου δείπνου καὶ ἀρχισυμβόλου τῶν τελουμένων εἰς μνήμην ἱερὰν ἄγει, καθ' ὃ καὶ αὐτὸς ὁ τῶν συμβόλων δημιουργὸς ἀποκληροῖ δικαιοτάτα τὸν οὐχ ὀσίως αὐτῷ καὶ ὁμοτρόπως τὰ ἱερὰ συνδειπνήσαντα διδάσκων εὐαγῶς τε ἅμα καὶ θεοπρεπῶς, ὡς ἢ καθ' ἕξιν ἀληθῆς ἐπὶ τὰ θεῖα προσέλευσις τὴν πρὸς τὸ ὅμοιον αὐτῶν κοινωνίαν τοῖς προσιούσι χαρίζεται.

<2> Ταῦτα μὲν οὖν ὡς ἔφην ἐπὶ τὰ τῶν ἀδύτων προπύλαια καλῶς διαγεγραμμένα τοῖς ἀτελέσιν ἔτι πρὸς θεωρίαν αὐτάρκη καταλιπόντες εἰσέλθωμεν ἀπὸ τῶν αἰτιατῶν εἰς τὰ αἷτια κατὰ τὴν ἱερὰν ἡμῶν σύναξιν, καὶ τὴν εὐπρεπῆ τῶν νοητῶν Ἰησοῦ φωταγωγοῦντος ὀψόμεθα θεωρίαν τὸ μακάριον ἀποστίλβουσαν ἐμφανῶς τῶν ἀρχετύπων κάλλος. Ἄλλ' ὃ θειοτάτη καὶ ἱερὰ τελετή, τὰ περικείμενά σοι συμβολικῶς ἀμφιέσματα τῶν αἰνιγμάτων ἀποκαλυψαμένη τηλαυγῶς ἡμῖν ἀναδείχθητι καὶ τὰς νοεράς ἡμῶν ὄψεις ἐνιαίου καὶ ἀπερικαλύπτου φωτὸς ἀποπλήρωσον.

<3> Δεῖ δὴ οὖν ἡμᾶς (ἐντὸς γὰρ εἶναι τῶν πανιέρων οἶομαι) τὸ νοητὸν τοῦ πρώτου τῶν ἀγαλμάτων ἀπογυμνώσαντας εἰς τὸ θεοειδὲς αὐτοῦ κάλλος ἐνατενίσαι καὶ τὸν ἱεράρχην ἐνθέως ἰδεῖν ἀπὸ τοῦ θεοῦ θυσιαστηρίου μέχρι τῶν ἐσχάτων τοῦ ἱεροῦ μετ' εὐοσμίας ἰόντα καὶ πάλιν ἐπ' αὐτῷ τελειωτικῶς ἀποκαθιστάμενον. Ἡ τε γὰρ ὑπὲρ πάντα θεαρχικῆ μακαριότης, εἰ καὶ ἀγαθότητι θεῖα πρόεισις εἰς τὴν τῶν μετεχόντων αὐτῆς ἱερῶν κοινωνίαν, ἀλλ' οὐκ ἕξω τῆς κατ' οὐσίαν ἀκινήτου στάσεως καὶ ἰδρύσεως γίνεται, πᾶσι δὲ τοῖς θεοειδέσιν ἀναλόγως ἐλλάμπει περὶ ἑαυτὴν ὄντως οὕσα καὶ τῆς οἰκείας ὄλως οὐ παρακινουμένη ταυτότητος.

Ἐσαύτως ἢ θεῖα τῆς συνάξεως τελετή, κἂν ἐνιαίαν καὶ ἀπλῆν ἔχουσα καὶ συνεπτυγμένην ἀρχὴν εἰς τὴν ἱερὰν ποικιλίαν τῶν συμβόλων φιλανθρώπως πληθύνηται καὶ μέχρι πάσης χωρῆς τῆς ἱεραρχικῆς εἰκονογραφίας, ἀλλ' ἐνοειδῶς ἐκ τούτων αὐθις εἰς τὴν οἰκείαν μονάδα συνάγεται καὶ ἐνοποιεῖ τοὺς ἐπ' αὐτὴν ἱερῶς ἀναγομένους. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὴ θεοειδῆ τρόπον ὁ θεῖος ἱεράρχης, εἰ καὶ τὴν ἐνιαίαν αὐτοῦ τῆς ἱεραρχίας ἐπιστήμην ἀγαθοειδῶς εἰς τοὺς ὑποβεβηκότας κατὰγει τοῖς τῶν ἱερῶν αἰνιγμάτων πλήθει χρώμενος, ἀλλ' αὐθις ὡς ἀπόλυτος καὶ τοῖς ἤττοσιν ἀκατάσχετος εἰς τὴν οἰκείαν ἀρχὴν ἀμειώτως ἀποκαθίσταται καὶ τὴν εἰς

τὸ ἐν ἑαυτοῦ νοεράν ποιησάμενος εἴσοδον ὄρᾳ καθαρῶς τοὺς τῶν τελουμένων ἐνοειδεῖς λόγους τῆς ἐπὶ τὰ δεύτερα φιλανθρώπου προόδου τὸ πέρας τὴν εἰς τὰ πρῶτα θειοτέραν ἐπιστροφὴν ποιούμενος.

<4> Ἡ δὲ τῶν ψαλμῶν ἱερολογία συνουσιωμένη πᾶσι σχεδὸν τοῖς ἱεραρχικοῖς μυστηρίοις οὐκ ἤμελλεν ἀπηρτηθῆσαι τοῦ πάντων ἱεραρχικωτάτου. Πᾶσα μὲν γὰρ ἱερὰ καὶ ἀγιόγραφος δέλτος ἢ τὴν ἐκ θεοῦ τῶν ὄντων γενητὴν ὑπαρξίν τε καὶ διακόσμησιν ἢ τὴν νομικὴν ἱεραρχίαν καὶ πολιτείαν ἢ τῶν τοῦ θεοῦ λαοῦ κληροδοσιῶν διανεμήσεις καὶ κατασχέσεις ἢ κριτῶν ἱερῶν ἢ βασιλέων σοφῶν ἢ ἱερέων ἐνθέων σύνεσιν ἢ παλαιῶν ἀνδρῶν ἐν ποικιλίᾳ καὶ πλήθει τῶν ἀνιώντων ἀκατάσειστον ἐν καρτερίᾳ φιλοσοφίαν ἢ τῶν πρακτέων σοφᾶς ὑποθήκας ἢ θεῖων ἐρώτων ὁσμοὶ καὶ ἐνθέους εἰκόνας ἢ τῶν ἐσομένων τὰς ὑποφητικὰς προαναρρή

σεις ἢ τὰς ἀνδρικὰς Ἰησοῦ θεουργίας ἢ τὰς τῶν αὐτοῦ μαθητῶν θεοπαραδότους καὶ θεομιμήτους

πολιτείας και ιεράς διδασκαλίας ή την κρυφίαν και μυστικήν έποψίαν του των μαθητών άγαπητου και θεσπεσίου ή την ύπερκόσμιον Ίησου θεολογίαν τοίς προς θέωσιν έπιτηδείοις ύφηγήσατο και ταίς ιεραίς των τελετών και θεοειδέσιν άναγωγαίς συνερρίζωσεν, ή δε των θείων ώδών ιερογραφία σκοπόν έχουσα τας θεολογίας τε και θεουργίας άπάσας ύμνησαι και τας των θείων άνδρών ιερολογίας τε και ιερουργίας αινέσαι καθολικήν ποιείται των θείων ώδην και αφήγησιν

προς πάσης ιεραρχικής τελετής ύποδοχήν και μετάδοσιν έξιν οικείαν έμποιούσα τοίς ένθέως αύτην ιερολογοϋσιν.

<5> Όταν ούν ή περιεκτική των πανιέρων ύμνολογία τας ψυχικάς ήμων έξεις έναρμονίως διαθή προς τα μικρόν ύστερον ιερουργηθησόμενα και τη των θείων ώδών όμοφωνία την προς τα θεία και έαυτους και άλλήλους όμοφροσύνην ως μιξ και όμολόγω των ιερών χορεία νομοθετήση, τα συντετμημένα και συνεσκιασμένα μάλλον έν τη νοερᾶ των ψαλμών ιερολογία δια πλειόνων και σαφεστέρων εικώνων και άναρρήσεων εύρύνεται ταίς ιερωτάταις των άγιογράφων συντάξεων άναγνώσεσιν. Έν ταύταις ό βλέπων ιερώς όψεται την έννοειδη και μίαν

ζμπνευσιν ως ύφ' ένός του θεαρχικού πνεύματος κεινημένην. Όθεν ει κότως έν κόσμω μετά την άρχαιοτέραν παράδοσιν ή καινή διαθήκη κηρύσσεται τής ένθέου και ιεραρχικής τάξεως εκείνο οίμαι δηλούσης, ως ή μέν έφη τας έσομένας Ίησου θεουργίας ή δε έτέλεσε, και ως εκείνη μέν έν εικόσι την αλήθειαν έγραψεν, αύτη δε παρούσαν ύπέδειξεν. Των γάρ εκείνης προαναρρήσεων ή κατά ταύτην τελεσιουργία την αλήθειαν έπιστώσατο, και έστι τής θεολογίας ή θεουργία συγκεφαλαίωσις.

<6> Τούτων οί μέν άπερισάλπιγκτοι καθόλου των ιερών τελετών ούδέ τας εικόνας όρώσιν άναιδώς άπειπάμενοι την σωτηριώδη τής θεογενεσίας μήνησιν και τοίς λογίοις όλεθρίως άντιφθεγξάμενοι τό «Όδούς σου ειδέναι ού βούλομαι» τους δε κατηχουμένους ένεργουμένους τε και τους έν μετανοία όντας ό τής άγίας ιεραρχίας θεσμός έφήσι μέν έπακοϋσαι τής ψαλμικής ιερολογίας και τής ένθέου των πανιέρων γραφών άναγνώσεως, εις δε τας έξης ιερουργίας και θεωρίας ού συγκαλείται τούτους, αλλά τους τελείους των τελεσιουργών όφθαλμούς. Έστι γάρ ή θεοειδής ιεραρχία δικαιοσύνης ιεράς άνάπλεως και τó κατ' άξίαν έκάστω σωτηριώς άπονέμει, την έναρμόνιον έκάστου των θείων μέθεξιν έν συμμετρία και

άναλογία κατά καιρόν ιερώς δωρουμένη. Η μέν ούν έσχάτη τοίς κατηχουμένοις άπονενέμηται τάξις. Είσι γάρ άμέθεκτοι και άμύητοι παντός ιεραρχικού τελεστηρίου μηδε την κατά θείαν άπότεξιν ένθεον έσχηκότες ύπαρξιν, άλλ' έτι προς των πατρικών λογίων μαιευόμενοι και ζωποιοίς μορφώμασι διαπλαττόμενοι προς την εκ θεογενεσίας αρχίζων και αρχίφωτον και μακαρίαν προαγωγήν. Όσπερ ούν ει άτέλεστα και άμόρφωτα προεκπέσοι τά κατά σάρκα βρέφη τής οικείας μαιεύσεως, ως

άμβλωθρίδια και έκτρώματα την άγέννητον και άζων και άφώτιστον έπι γής άπόπτωσιν έξει και ούκ άν τις εύφρονών είποι προς τó φαινόμενον άποσκοπών έπι τó φώς αύτά προαχθήναι του κατά γαστέρα σκότους άπαλλαγέντα (φαίη γάρ άν ή των σωμάτων έπιστημονική πρόστασις ιατρική τó φώς ένεργείν εις τά δεκτικά του φωτός), ούτω και των ιερών ή πάνσοφος έπιστήμη πρώτα μέν αύτους τη των μορφωτικών και ζωποίων λογίων είσαγωγική τροφή μαιεύεται, τελεσφορήσασα δε την προς θεογενεσίαν αύτων ύπόστασιν ένδίδωσι σωτηριώς αύτοίς έν τάξει την

προς τά φωτοειδη και τελεσιουργά κοινωνίαν. Νύν δε ως άτελέστων άποδιαστέλλει τά τέλεια τής τε εύκοσμίας των ιερών προμηθουμένη και τής των κατηχουμένων έν θεοειδει των ιεραρχικών τάξει μαιεύσεως και ζωής.

<7> Η δε των ένεργουμένων πληθός άνίερος μέν και αύτη, δευτέρα δε προς τó άνω τής των κατηχουμένων έστιν έσχατιᾶς. Ουδέ γάρ ίσον ως οίμαι του παντελώς άμύητου και των θείων τελετών άκρως άκοινωνήτου τó μετουσίαν τινά των ιερωτάτων έσχηκός τελεστηρίων,

ἔτι δὲ ταῖς ἐναντίαις ἢ θέλξουσιν ἢ ταραχαῖς ἐνησχημένον. Ἄλλα καὶ πρὸς αὐτοὺς ἢ τῶν πανιέρων θεὰ καὶ κοινωνία συστέλλεται, καὶ μάλα γε εἰκότως. Εἰ γὰρ ἔστιν ἀληθές, ὡς ὁ καθόλου θεῖος ἀνὴρ ὁ τῶν θεῶν ἄξιος κοινωνός ὁ πρὸς τὸ τοῦ κατ' αὐτὸν θεοειδοῦς ἄκρον ἐν παντελέσει καὶ τελειωτικαῖς θεώσεσιν ἀνηγγέμενος οὐδὲ τὰ σαρκὸς ἐνεργήσει παρὰ τὰ κατὰ φύσιν ἀναγκαιότατα καὶ τοῦτο εἰ τύχοι παρέργως, ναὸς δὲ ἅμα καὶ ὀπαδὸς ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἀκροτάτη θεώσει τοῦ θεαρχικοῦ πνεύματος ἔσται τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον ἐνιδρύων, οὐκ ἂν ὁ τοιοῦτός ποτε πρὸς τῶν ἐναντίων ἐνεργηθεῖ φαντασιῶν ἢ δειμάτων, γελᾶσεται δὲ αὐτὰ καὶ προσιόντα καταπαλαίσει καὶ ἐκδιώξεται καὶ δράσει μᾶλλον ἢ πείσεται καὶ πρὸς τῷ τῆς οἰκείας ἕξεως ἀπαθεῖ καὶ ἀνευδότη καὶ ἐτέροις ἰατρὸς ὀφθήσεται τῶν τοιούτων ἐνεργημάτων. Οἴμαι δὲ ἐγὼ πρὸς τούτῳ, μᾶλλον δὲ οἶδα

σαφῶς, ὡς ἢ τῶν ἱεραρχικῶν ἀμιγεστάτη διάκρισις πρὸ τούτων οἶδεν ἐνεργουμένους ἐναγεστάτην ἐνέργειαν, ὅσοι τῆς θεοειδοῦς ἀποστάντες ζωῆς ὁμόφρονές τε καὶ ὁμότροποι τοῖς ὀλεθρίοις γίνονται δαίμοσι τὰ μὲν ὄντως ὄντα καὶ ἀθανάτως κτητὰ καὶ αἰωνίως ἡδέα δι' ἐσχάτην καὶ ἑαυτοῖς ὀλέθριον ἀνοησίαν ἀποστρεφόμενοι, τὴν πρόσυλον δὲ καὶ πολυπαθεστάτην ἀλλοίωσιν καὶ τὰς ὀλλυμένας καὶ φθοροποιούς ἡδονὰς καὶ τὴν ἀβέβαιον ἐν τοῖς ἄλλοτρίοις οὐκ οὔσαν ἀλλὰ δοκοῦσαν εὐπάθειαν ἐπιθυμοῦντες καὶ ἐνεργοῦντες. Πρῶτοι δ' οὖν οὔτοι καὶ κυριώτερον ἐκείνων

ὑπὸ τῆς τοῦ λειτουργοῦ διακριτικῆς φωνῆς ἀφοριζέσθωσαν. Οὐ γὰρ θεμιτὸν αὐτοῖς ἐτέρου τινὸς ἱεροῦ μετασχεῖν ἢ τῆς τῶν λογίων ἐπιστρεπτικῆς ἐπὶ τὰ κρείττω διδασκαλίας. Εἰ γὰρ ἢ τῶν θεῶν ὑπερκόσμιος ἱεουργία καὶ τοὺς ἐν μετανοίᾳ καίτοι πρὸς αὐτὴν ἤδη γεγονότας ἀποκρύπτεται τὸ μὴ παντελῶς ἱερώτατον οὐ προσιεμένη, προσφωνεῖ δὲ καὶ τοῦτο πανάγως ὅτι «Καὶ τοῖς κατὰ τι πρὸς τὸ τοῦ θεοειδοῦς ἄκρον ἀτελῶς ἕξασθενοῦσιν ἀθέατός εἰμι καὶ ἀκοινωνήτος» (ἀποσοβεῖ γὰρ ἢ

κατὰ πᾶν ἀμιγεστάτη φωνὴ καὶ τοὺς μὴ δυναμένους συνδεθῆναι τοῖς τῶν θειοτάτων ἀξίως κοινωνοῖς), πολλῶν γε μᾶλλον ἢ τῶν ἐμπαθῶς ἐνεργουμένων πληθὺς ἀνίερος ἔσται καὶ πάσης ἀλλοτρία τῆς τῶν ἱερῶν ἐποψίας καὶ κοινωνίας.

Ἐπεὶ δὲ τοῦ θεοῦ γεγόνασιν ἕξω ναοῦ καὶ τῆς ὑπερκειμένης αὐτοῦ ἱεουργίας οἱ τῶν τελετῶν ἀμύητοι καὶ ἀτέλεστοι καὶ πρὸς αὐτοῖς οἱ τῆς ἱεράς ἀποστάται ζωῆς ἐπομένως τε τούτοις οἱ πρὸς τὰ τῶν ἐναντίων δειμάτα τε καὶ φάσματα δι' ἀνανδρίαν εὐπαθεῖς ὡς οὐκ ἀφικόμενοι διὰ τῆς πρὸς τὰ θεῖα συντόνου καὶ ἀνευδότης συννεύσεως ἐπὶ τὸ τῆς θεοειδοῦς ἕξεως ἀκίνητον καὶ δραστήριον, εἴτα πρὸς αὐτοῖς οἱ τῆς ἐναντίας μὲν ἀποστάντες ζωῆς, οὐπω δὲ καὶ τῶν φαντασιῶν αὐτῆς ἕξει καὶ ἔρωτι θεῖω καὶ ἀμιγεῖ καθαρθέντες καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ μὴ καθάπαξ ἐνοειδεῖς καὶ νομικῶς εἰπεῖν ἄμωμοι καὶ ἀλώβητοι παντελῶς, τότε οἱ πανιέροι τῶν πανιέρων ἱεουργοὶ καὶ φιλοθεάμονες τὴν ἀγιωτάτην τελετὴν ἀγιοπρεπῶς ἐπο

πεύοντες ὕμνοῦσιν ὕμνολογία καθολικῇ τὴν ἀγαθοῦργον καὶ ἀγαθοδότιν ἀρχὴν, ὑφ' ἧς αἱ σωτηριώδεις ἡμῖν ἀνεδείχθησαν τελεταὶ τὴν ἱεράν τῶν τελομένων θεώσιν ἱεουργοῦσαι. Τὸν ὕμνον δὲ τοῦτον οἱ μὲν ὁμολογίαν καλοῦσιν, οἱ δὲ τῆς θρησκείας τὸ σύμβολον, ἄλλοι δὲ ὡς οἴμαι θειότερον ἱεραρχικὴν εὐχαριστίαν ὡς περιεκτικὴν τῶν εἰς ἡμᾶς θεόθεν ἀφικομένων ἱερῶν δώρων. Δοκεῖ γὰρ μοι τῶν ὕμνουμένων ἀπασῶν θεουργιῶν ἢ πραγματεία περὶ ἡμᾶς γεγονέναι τὴν μὲν οὐσίαν ἡμῶν καὶ ζωὴν ἀγαθοειδῶς ὑποστήσασα καὶ ἀρχετύποις κάλλεσι τὸ θεοειδὲς ἡμῶν

μορφώσασα καὶ θειοτέρας ἕξεως καὶ ἀναγωγῆς ἐν μετουσίᾳ καταστήσασα, κατιδοῦσα δὲ τὴν ἐξ ἀπροσεξίας ἐγγενομένην ἡμῖν ἐρημίαν τῶν θεῶν δωρεῶν ἐπισκευαστοῖς ἡμᾶς ἀγαθοῖς εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀνακαλέσασθαι καὶ τῇ παντελεῖ τῶν ἡμετέρων προσλήψει τὴν τελεωτάτην τῶν οἰκείων μετάδοσιν ἀγαθοουργῆσαι καὶ ταύτῃ κοινωνίαν ἡμῖν θεοῦ καὶ τῶν θεῶν δωρήσασθαι.

<8> Οὕτω δὲ τῆς θεαρχικῆς φιλανθρωπίας ἱερώς ὑμνηθείσης ἐγκεκαλυμμένος μὲν ὁ θεῖος ἄρτος προτίθεται καὶ «τὸ τῆς εὐλογίας ποτήριον», ὁ δὲ θειότατος ἀσπασμός ἱεουργεῖται καὶ τῶν ἀγιογράφων πτυχῶν ἢ μυστικῆ καὶ ὑπερκόσμιος ἀνάρρησις. Οὐ γὰρ ἔνεστι πρὸς τὸ ἔν

συνάγεσθαι καὶ τῆς τοῦ ἑνὸς μετέχειν εἰρηναίας ἐνώσεως τοὺς πρὸς ἑαυτοὺς διηρημένους. Εἰ γὰρ ὑπὸ τῆς τοῦ ἑνὸς θεωρίας καὶ γνώσεως ἐλλαμπόμενοι πρὸς τὴν ἐνοειδῆ καὶ θεϊαν συναγωγὴν ἐνοποιοῦμεν, οὐκ ἂν ἐπὶ τὰς μεριστὰς ἀνασχοίμεθα καταπίπτειν ἐπιθυμίας, ἐξ ὧν αἱ πρόσωποι δημιουργοῦνται καὶ ἐμπαθεῖς πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ὁμοειδὲς ἀπέχθεται. Ταύτην οὖν ὡς οἶμαι τὴν ἐνοειδῆ καὶ ἀδιαίρετον ζωὴν ἢ τῆς εἰρήνης ἱερουργία νομοθετεῖ τῷ ὁμοίῳ τῷ ὁμοίῳ ἐνιδρῦσασα καὶ τῶν μεριστῶν ἀποδιαστέλλουσα τὰ θεῖα καὶ ἐνιαῖα θεάματα.

<9> Τῶν δὲ ἱερῶν πτυχῶν ἢ μετὰ τὴν εἰρήνην ἀνάρρησις ἀνακηρύττει τοὺς ὁσίως βεβιωκότας καὶ πρὸς ἐναρέτου ζωῆς τελείωσιν ἀμεταστάτως ἀφικομένους ἡμᾶς μὲν ἐπὶ τὴν δι' ὁμοιότητος αὐτῶν μακαριστὴν ἔξιν καὶ θεοειδῆ λῆξιν προτρέπουσα καὶ χειραγωγοῦσα, τοὺς δὲ ὡς ζῶντας ἀνακηρύττουσα καὶ ὡς ἢ θεολογία φησὶν οὐ νεκρωθέντας, ἀλλ' εἰς θειοτάτην ζωὴν ἐκ θανάτου μεταφοιτήσαντας. Σκόπει δέ, ὅτι καὶ μνημοσύνοις ἱεροῖς ἀνατέθονται τῆς θείας μνήμης οὐκ ἀνθρωπικῶς ἐν τῇ τοῦ μνημονικοῦ φαντασίᾳ δηλουμένης, ἀλλ' ὡς ἂν τις φαίη θεοπρεπῶς κατὰ τὴν ἐν θεῷ τῶν τετελεσμένων θεοειδῶν τιμίαν καὶ ἀμετάστατον γνῶσιν.

«Ἔγνω» γὰρ ἔφη τὰ λόγια «τοὺς ὄντας αὐτοῦ» καὶ «Τίμιος ἐναντίον κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ» (τοῦ θανάτου τῶν ὁσίων ἀντὶ τῆς ἐν ὁσιότητι τελειώσεως εἰρημένου). Καὶ τοῦτο δὲ ἱερῶς ἐνόησον, ὡς ἐπιτεθέντων τῷ θεῷ θυσιαστηρίῳ τῶν σεβασμίων συμβόλων, δι' ὧν ὁ Χριστὸς σημαίνεται καὶ μετέχεται, πάρεστιν ἀδιαστάτως ἢ τῶν ἁγίων ἀπογραφή τὸ συνεζευγμένον αὐτῶν ἀδιαίρετως ἐμφαίνουσα τῆς πρὸς αὐτὸν ὑπερκοσμίου καὶ ἱερᾶς ἐνώσεως.

<10> Τούτων δέ, καθ' ὃν εἴρηται θεσμόν, ἱερουργηθέντων ἐστὼς ἐπίπροσθεν τῶν ἁγιωτάτων συμβόλων ὕδατι τὰς χεῖρας ὁ ἱεράρχης νίπτεται μετὰ τοῦ σεμνοῦ τῶν ἱερέων τάγματος. Ὅτι μὲν οὖν, ὡς τὰ λόγια φησιν, ὁ λελουμένος οὐ δεῖται τινος ἐτέρας εἰ μὴ τῆς τῶν ἄκρων εἶτ' οὖν ἐσχάτων ἑαυτοῦ νίψεως δι' ἧς ἀκροτάτης καθάρσεως ἐν πανάγνω τοῦ θεοειδοῦς ἔξει καὶ πρὸς τὰ δεύτερα προῖων ἀγαθοειδῶς ἄσχετος ἔσται καὶ ἀπόλυτος ὡς καθάπαξ ἐνοειδῆς, καὶ πρὸς τὸ ἐν αὐθις ἐνιαίως ἐπιστρεφόμενος ἄχραντον ποιήσεται καὶ ἀκλιδωτον τὴν ἐπιστροφὴν ὡς τοῦ θεοειδοῦς ἀποσώζων τὸ πλῆρες καὶ ὀλόκληρον, ὁ μὲν ἱερὸς λουτήρ, ὡς εἰρήκαμεν,

ἐν τῇ κατὰ νόμον ἦν ἱεραρχία, νῦν δὲ τοῦ ἱεράρχου καὶ τῶν ἱερέων ἢ τῶν χειρῶν ἀποκάθαρσις αὐτὸν ὑπαινίσσεται. Τοὺς γὰρ ἐπὶ τὴν παναγεστάτην ἰόντας ἱερουργίαν ἀποκεκαθάρθαι δεῖ καὶ τὰς ἐσχάτας τῆς ψυχῆς φαντασίας καὶ δι' ὁμοιότητος αὐτῇ κατὰ τὸ δυνατὸν προσιέναι.

Φανοτέρως γὰρ οὕτω τὰς θεοφανείας περιουασθήσονται τῶν ὑπερκοσμίων μαρμαρυγῶν εἰς τὴν τῶν ὁμοειδῶν ἐσόπτρων ἀγλαΐαν ὀλικώτερον καὶ διαυγέστερον ἐφιέντων διίεναι τὴν οἰκείαν αἴγλην. Ἡ δὲ τοῦ ἱεράρχου καὶ τῶν ἱερέων ἄχρι τῶν ἄκρων εἶτ' οὖν ἐσχάτων ἀπόνιψις ἐπίπροσθεν γίνεται τῶν ἁγιωτάτων συμβόλων ὡς ἐπὶ Χριστοῦ τοῦ πάσας ἐφορῶντος ἡμῶν τὰς κρυφιοτάτας ἐννοίας καὶ τῆς ἀκροτάτης καθάρσεως ἐν τοῖς αὐτοῦ πανεπισκόποις ἀκριβασμοῖς καὶ ταῖς δικαιοτάτοις καὶ ἀδεκάστοις κρίσεσιν ὀριζομένης.

Οὕτω τοῖς θείοις ὁ ἱεράρχης ἐνοῦται καὶ τὰς ἱερὰς θεουργίας ὑμνήσας ἱερουργεῖ τὰ θεϊότατα καὶ ὑπ' ὅψιν ἄγει τὰ ὑμνημένα.

<11> Τίνας μὲν οὖν εἶναι τὰς εἰς ἡμᾶς θεουργίας φαμέν, ἐξῆς ἀφηγητέον ὅση δύναμις. Οὐ γὰρ ἀπάσας ὑμνεῖν ἱκανὸς ἐγὼ μῆτι γε σαφῶς εἰδέναι καὶ ἐτέρους μυσταγωγεῖν. Ὅσα δὲ πρὸς τῶν ἐνθέων ἱεραρχῶν ἀκολούθως τοῖς λογίοις ὑμνεῖται καὶ ἱερουργεῖται, ταῦτα ὡς ἡμῖν ἐφικτὸν ἐροῦμεν τὴν ἱεραρχικὴν ἐπίπνοιαν ἀρωγὸν ἐπικαλεσάμενοι.

Τὴν ἀνθρωπεῖαν φύσιν ἀρχῆθεν ἀπὸ τῶν θείων ἀγαθῶν ἀνοήτως ἐξολισθήσασαν ἢ πολυπαθεστάτη ζωὴ διαδέχεται καὶ τὸ τοῦ φθοροποιοῦ θανάτου πέρας. Ἀκολούθως γὰρ ἢ τῆς ὄντως ἀγαθότητος ὀλέθριος ἀποστασία καὶ τῆς ἱερᾶς ἐν παραδείσῳ θεσμοθεσίας ὑπερβασία τὸν ἐξοιστρήσαντα τοῦ ζωοποιοῦ ζυγοῦ ταῖς θελκτικαῖς τοῦ ἐναντίου καὶ δυσμενέσιν ἀπάταις, τοῖς ἐναντίοις τῶν θείων ἀγαθῶν, οἰκείαις ὀπαῖς

παραδέδωκεν. Ἔνθεν ἔλεεινῶς ἀντὶ μὲν αἰώνιου τὸ θνητὸν ἀντηλλάξατο, τὴν δὲ οἰκείαν ἀρχὴν ἐν φθαρτικαῖς ἐσχηκυῖα γενέσεσιν ἐπὶ τὸ τῆς ἀρχῆς κατάλληλον εἰκότως ἦγετο πέρας, ἀλλὰ καὶ τῆς θείας καὶ ἀναγωγῆς ζωῆς ἐθελουσίως ἀποπεσοῦσα πρὸς τὴν ἐναντίαν ἐσχατιὰν ἠνέχθη, τὴν

πολυπαθεστάτην ἀλλοίωσιν. Πλανωμένη δὲ καὶ τῆς εὐθείας ὁδοῦ τῆς ἐπὶ τὸν ὄντως ὄντα θεὸν ἐκτετραμμένη καὶ ταῖς ὀλεθρίαῖς καὶ κακεργέτισιν ὑποταττομένη πληθύσιν ἐλάνθανεν οὐ θεοὺς οὐδὲ φίλους ἀλλὰ δυσμενεῖς θεραπεύουσα. Τῶν δὲ ἀφειδῶς αὐτῇ κατὰ τὸ οἰκείον ἀνηλεῆς ἀποκεκρημένων εἰς ἀνυπαρξίας οἰκτρῶς ἐμπεπτῶκει καὶ ἀπωλείας κίνδυνον. Ἡ δὲ τῆς θεαρχικῆς ἀγαθότητος ἀπειροτάτη φιλανθρωπία καὶ τὴν αὐτουργὸν ἡμῶν ἀγαθοπρεπῶς οὐκ ἀπηνήνατο πρόνοιαν, ἀλλ' ἐν ἀληθείᾳ μεθέξει τῶν καθ' ἡμᾶς γενομένη πάντων ἀναμαρτήτως καὶ πρὸς τὸ ταπεινὸν ἡμῶν ἐνοποιηθεῖσα μετὰ τῆς τῶν οἰκείων ἀσυγχύτου καὶ ἀλωβήτου παντελῶς ἕξεως τὴν πρὸς αὐτὴν ἡμῖν κοινωνίαν ὡς ὁμογενεσί λοιπὸν ἐδωρήσατο καὶ τῶν οἰκείων ἀνέδειξε μετόχους καλῶν, τῆς μὲν ἀποστατικῆς πληθύσεως, ὡς ἡ κρυφία παράδοσις ἔχει, τὸ καθ' ἡμῶν καταλύσασα κράτος οὐ κατὰ δύναμιν ὡς ὑπερισχύουσα, κατὰ δὲ τὸ μυστικῶς ἡμῖν

παραδοθέν λόγιον ἐν κρίσει καὶ δικαιοσύνη, τὰ καθ' ἡμᾶς δὲ πρὸς τὸναντίον ἅπαν ἀγαθουργῶς μετασκευάσασα· τὸ μὲν γὰρ κατὰ νοῦν ἡμῶν ἀλαμπὲς ἐνέπλησεν ὀλβίου καὶ θειοτάτου φωτὸς καὶ τοῖς θεοειδέσιν ἐκόσμησε τὸ ἀνείδεον κάλλεσι, τὸ δὲ τῆς ψυχῆς οἰκητήριον ἐν παντελεῖ σωτηρία τῆς ὅσον οὐπω καταπεσοῦσης ἡμῶν οὐσίας ἐναγεστάτων παθῶν καὶ φθοροποιῶν μολυσμῶν ἠλευθέρωσεν ἀναγωγὴν ἡμῖν ὑπερκόσμιον ὑποδείξασα καὶ πολιτείαν ἔνθεον ἐν ταῖς πρὸς αὐτὴν ἡμῶν ἱεραῖς

κατὰ τὸ δυνατὸν ἀφομοιώσεσιν.

<12> Τὸ θεομίμητον δὲ πῶς ἂν ἡμῖν ἐτέρως ἐγγένοιτο μὴ τῆς τῶν ἱερωτάτων θεουργιῶν μνήμης ἀνανεουμένης ἀεὶ ταῖς ἱεραρχικαῖς ἱερολογίαις τε καὶ ἱεουργίαις; Τοῦτο ποιοῦμεν ὡς τὰ λόγια φησὶν εἰς τὴν αὐτῆς ἀνάμνησιν. Ἐνθεν ὁ θεῖος ἱεράρχης ἐπὶ τοῦ θεοῦ θυσιαστηρίου καταστάς ὑμνεῖ τὰς εἰρημένας ἱεράς θεουργίας Ἰησοῦ τῆς θειοτάτης ἡμῶν προνοίας, ἃς ἐπὶ σωτηρία τοῦ γένους ἡμῶν εὐδοκία τοῦ παναγεστάτου πατρὸς ἐν πνεύματι ἀγίῳ κατὰ τὸ λόγιον ἐτελείωσεν. Ὑμνήσας δὲ καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῶν καὶ νοητὴν θεωρίαν ἐν νοεροῖς ὀφθαλμοῖς ἐποπεύσας ἐπὶ τὴν συμβολικὴν αὐτῶν ἱεουργίαν ἔρχεται καὶ τοῦτο θεοπαραδότως ὅθεν εὐλαβῶς τε ἅμα καὶ ἱεραρχικῶς μετὰ τοὺς ἱερούς τῶν θεουργιῶν ὕμνους ὑπὲρ τῆς ὑπὲρ αὐτὸν ἱεουργίας ἀπολογεῖται πρότερον ἱερώς πρὸς αὐτὸν ἀναβοῶν· Σὺ εἶπας «Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν». Εἶτα τῆς θεομιμήτου ταύτης ἱεουργίας ἄξιός αἰτήσας γενέσθαι καὶ τῇ πρὸς αὐτὸν Χριστὸν ἀφομοιώσει τὰ θεῖα τελέσαι καὶ διαδοῦναι πανάγνως καὶ τοὺς τῶν ἱερῶν μεθέξοντας ἱεροπρεπῶς μετα

σχεῖν ἱεουργεῖ τὰ θεϊότατα καὶ ὑπ' ὄψιν ἄγει τὰ ὑμνημένα διὰ τῶν ἱερώς προκειμένων συμβόλων. Τὸν γὰρ ἐγκεκαλυμμένον καὶ ἀδιαίρετον ἄρτον ἀνακαλύψας καὶ εἰς πολλὰ διελῶν καὶ τὸ ἐνιαῖον τοῦ ποτηρίου πᾶσι

καταμερίσας συμβολικῶς τὴν ἐνότητα πληθύνει καὶ διανέμει παναγεστάτην ἐν τούτοις ἱεουργίαν τελῶν. Τὸ γὰρ ἐν καὶ ἀπλοῦν καὶ κρύφιον Ἰησοῦ τοῦ θεαρχικωτάτου λόγου τῇ καθ' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσει πρὸς τὸ σύνθετόν τε καὶ ὄρατόν ἀναλλοιώτως ἀγαθότητι καὶ φιλανθρωπία προελήλυθε καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἡμῶν ἐνοποιὸν κοινωνίαν ἀγαθουργῶς διεπραγματεύσατο τὰ καθ' ἡμᾶς ταπεινὰ τοῖς θειοτάτοις αὐτοῦ καθ' ἄκρον ἐνώσας, εἶπερ καὶ ἡμεῖς ὡς μέλη σώματι συναρμολογηθῶμεν αὐτῷ κατὰ τὸ ταῦτόν τῆς ἀλωβήτου καὶ θείας ζωῆς καὶ μὴ τοῖς φθοροποιοῖς πάθεσι κατανεκρωθέντες ἀνάρμοστοι καὶ ἀκόλλητοι καὶ ἀσύζωοι γενώ

μεθα πρὸς τὰ θεῖα μέλη καὶ ὑγιέστατα. Χρὴ γὰρ ἡμᾶς, εἰ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐφιέμεθα κοινωνίας, εἰς τὴν θειοτάτην αὐτοῦ κατὰ σάρκα ζωὴν ἀποσκοπεῦσαι καὶ τῇ πρὸς αὐτὴν ἀφομοιώσει τῆς ἱεραῖς ἀναμαρτησίας εἰς τὴν θεοειδῆ καὶ ἀλώβητον ἕξιν ἀναδραμεῖν. Οὕτω γὰρ ἐναρμονίως ἡμῖν τὴν πρὸς τὸ ὅμοιον κοινωνίαν δωρήσεται.

<13> Ταῦτα τοῖς ἱερώς δρωμένοις ὁ ἱεράρχης ἐμφαίνει τὰ μὲν ἐγκεκαλυμμένα δῶρα πρὸς τὸ ἐμφανὲς ἄγων τὸ δὲ ἐνιαῖον αὐτῶν εἰς πολλὰ διαιρῶν καὶ τῇ τῶν διανεμομένων πρὸς τὰ ἐν οἷς γίνεται καθ' ἄκρον ἐνώσει κοινωνοὺς αὐτῶν ἀποτελῶν τοὺς μετέχοντας. Διαγράφει γὰρ ἐν τούτοις αἰσθητῶς ὑπ' ὄψιν ἄγων Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν τὴν νοητὴν ἡμῶν ὡς ἐν εἰκόσι ζωὴν ἐκ τοῦ κατὰ τὸ θεῖον κρυφίου τῇ παντελεῖ καὶ ἀσυγχύτῳ καθ' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσει φιλανθρώπως

ἐξ ἡμῶν εἰδοποιούμενον καὶ πρὸς τὸ μεριστὸν ἡμῶν ἀναλλοιώτως ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν ἐνὸς προϊόντα καὶ διὰ τῆς ἀγαθουργοῦ ταύτης φιλανθρωπίας εἰς μετουσίαν ἑαυτοῦ καὶ τῶν οἰκείων ἀγαθῶν καλοῦντα τὸ ἀνθρώπειον φύλον, εἴπερ ἐνωθῶμεν αὐτοῦ τῇ θειοτάτῃ ζωῇ τῇ πρὸς αὐτὴν ἡμῶν κατὰ δύναμιν ἀφομοιώσει καὶ ταύτη πρὸς ἀλήθειαν κοινωνοὶ θεοῦ καὶ τῶν θείων ἀποτελεσθησόμεθα.

<14> Μετασχὼν δὲ καὶ μεταδὸς τῆς θεαρχικῆς κοινωνίας εἰς εὐχαριστίαν ἱερὰν καταλήγει μετὰ παντὸς τοῦ τῆς ἐκκλησίας ἱεροῦ πληρώματος. Ἡ μετοχή γὰρ τῆς μεταδόσεως ἡγεῖται καὶ τῆς μυστικῆς διανεμήσεως ἢ τῶν μυστηρίων μετάληψις. Αὕτη γὰρ ἡ καθολικὴ τῶν θείων εὐκοσμία καὶ τάξις πρῶτον ἐν μετουσίᾳ γενέσθαι καὶ ἀποπληρώσει τὸν ἱερὸν καθηγεμόνα τῶν δι' αὐτοῦ θεόθεν ἐτέροις δωρηθησομένων οὕτω τε καὶ ἄλλοις μεταδοῦναι. Διὸ καὶ ταῖς ἐνθέοις διδασκαλίαις οἱ τολμηρῶς ἀποκεκρημένοι πρὸ τῆς κατ' αὐτὰς πολιτείας καὶ ἕξεως ἀνιέροι καὶ ἔκφυλοι πάντῃ τῆς ἱεραῆς εἰσι θεσμοθεσίας. Ὡς γὰρ ἐπὶ τῶν ἡλιακῶν μαρμαρυγῶν

αἱ λεπτότεραι καὶ διειδέστεραι τῶν οὐσιῶν πρῶται τῆς εἰσρεούσης αἴγλης ἀποπληρούμεναι τὸ κατὰ πᾶν ἑαυτῶν ὑπερχεόμενον φῶς εἰς τὰς μετ' αὐτὰς ἡλιοειδῶς ἐποχετεύουσιν, οὕτω καὶ θεοῦ παντὸς οὐ τολμητέον ἐτέροις ἡγήσασθαι τὸν μὴ κατὰ πᾶσαν ἕξιν αὐτοῦ γεγονότα θεοειδέστατον καὶ πρὸς τῆς θείας ἐπιπνοίας καὶ κρίσεως ἀρμοστήν ἀναδεδειγμένον.

<15> Ἐν τούτοις ἡ πᾶσα τῶν ἱερῶν διακόσμησις ἱεραρχικῶς συναχθεῖσα καὶ τοῖς θειοτάτοις κοινωνήσασα μετ' εὐχαριστίας ἱεραῆς καταλήγει τὰς τῶν θεουργιῶν ἀναλόγως ἐπιγνοῦσα καὶ ὑμνήσασα χάριτας. Ὡστε οἱ τῶν θείων ἀμέτοχοι καὶ ἀγνώτες οὐκ ἂν εἰς εὐχαριστίαν ἀφίκοιντο καίτοι κατ' οἰκείαν φύσιν ἀξίων οὐσῶν εὐχαριστεῖσθαι τῶν θειοτάτων δωρεῶν. Ἄλλ' ὅπερ ἔφην, οὐδὲ προσβλέψαι ποτὲ τοῖς θείοις δώροις ἐκ τῆς ἐπὶ τὰ χεῖρω νεύσεως ἐθελήσαντες ἀχάριστοι πρὸς τὰς ἀπίρους τῶν θεουργιῶν διαμεμενήκασιν χάριτας. «Γεύσασθε» δέ φησι τὰ λόγια «καὶ ἴδετε». Τῇ

γὰρ ἱεραῖ τῶν θείων μυήσει τὰς μεγαλοδώρους αὐτῶν οἱ μούμενοι χάριτας ἐπιγνώσκονται καὶ τὸ θειότατον αὐτῶν ὕψος καὶ μέγεθος ἐν τῇ μεθέξει πανιέρως ἐποπτεύοντες τὰς ὑπερουρανιας εὐχαρίστως ὑμνήσουσι τῆς θεαρχίας ἀγαθουργίας.

<IV.>

Τοσαῦτα τῆς ἀγιωτάτης συνάξεώς ἐστι καὶ οὕτω καλὰ τὰ νοητὰ θεάματα τὴν πρὸς τὸ ἐν ἡμῶν, ὡς πολλάκις εἰρήκαμεν, ἱεραρχικῶς ἱεουργοῦντα κοινωνίαν καὶ σύναξιν. Ἄλλ' ἔστι ταύτης ὁμοταγῆς ἕτερα τελεσιουργία: μύρου τελετὴν αὐτὴν οἱ καθηγεμόνες ἡμῶν ὀνομάζουσιν. Τὰ μέρη τοίνυν αὐτῆς ἐν τάξει κατὰ τὰς ἱεραῖς εἰκόνας ἐπισκοπήσαντες, οὕτω πρὸς τὸ ἐν αὐτῆς διὰ τῶν μερῶν ἱεραρχικαῖς θεωρίαις ἀναχθησόμεθα.

Μυστήριον τελετῆς μύρου.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τῆς συνάξεως τρόπον αἱ τῶν ἀτελειώτων ἀπολύονται τάξεις προηγησαμένων δηλαδὴ τῆς τε ἱεραρχικῆς ἐπὶ πᾶν τὸ ἱερὸν εὐόσμου περιαγωγῆς καὶ τῆς ψαλμικῆς ἱερολογίας καὶ τῆς τῶν θειοτάτων λογίων ἀναγνώσεως. Εἶτα τὸ μύρον ὁ ἱεράρχης λαβὼν ἐπιτίθησι τῷ θεῷ θυσιαστηρίῳ περικεκαλυμμένον ὑπὸ δυοκαίδεκα πτέρυξιν ἱεραῖς ἀναβώντων πάντων ἀγιωτάτῃ φωνῇ τὸ ἱερὸν τῆς τῶν θεολήπτων προφητῶν ἐπιπνοίας μελώδημα, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ τελουμένην εὐχὴν ἀποπληρώσας ἐν ταῖς ἀγιωτάταις τῶν ἀφιερουμένων τελεταῖς αὐτῷ χρῆται πρὸς πᾶσαν σχεδὸν ἱεραρχικὴν τελεσιουργίαν.

Θεωρία.

<1> Ἡ μὲν εἰσαγωγικὴ τῆς τελειωτικῆς ταύτης ἱεουργίας ἀναγωγή διὰ τῶν κατὰ τὸ θεῖον μύρον ἱερώς δρωμένων ἐκεῖνο οἶμαι δηλοῖ: τὸ περικεκαλύφθαι τῶν θείων ἀνδρῶν τὸ κατὰ νοῦν ἱερὸν καὶ εὐῶδες, ἥτις ἐνθέως ἐγκελεύεται τοῖς ἱεροῖς ἀνδράσι μὴ φαινομένης ἕχειν

ἐπὶ δόξῃ κενῇ τὰς κατ' ἀρετὴν τοῦ κρυφίου θεοῦ καλὰς καὶ εὐώδεις ἀφομοιώσεις. Ἄχραντοι γάρ εἰσιν αἱ τοῦ θεοῦ κρυφίαι καὶ ὑπὲρ νοῦν εὐώδεις εὐπρέπειαι καὶ νοητῶς ἐμφαίνονται μόνοις τοῖς νοεροῖς ὁμοειδεῖς ἔχειν ἐθέλουσαι τὰς κατ' ἀρετὴν ἐν ψυχαῖς ἀπαραφθάρτους εἰκόνας. Τὸ γὰρ τῆς θεοειδοῦς ἀρετῆς ἀπαραγράφτον εὖ μειμιμημένον <τὸ> ἄγαλμα πρὸς ἐκεῖνο τὸ νοητὸν καὶ εὐώδες ἀφορῶν κάλλος οὕτως ἑαυτὸ τυποῖ καὶ διαπλάττει πρὸς τὸ κάλλιστον μίμημα. Καὶ καθάπερ ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν εἰκόνων εἰ πρὸς τὸ ἀρχέτυπον εἶδος ὁ γραφεὺς ἀκλινῶς εἰσορᾷ πρὸς μηδὲν ἄλλο τῶν ὄρατῶν ἀνθελκόμενος ἢ κατὰ τι μεριζόμενος αὐτὸν ἐκεῖνον ὅστις ἐστὶ τὸν γραφόμενον εἰ θέμις εἰπεῖν διπλασιάσει καὶ δεῖξει τὸν ἐκάτερον ἐν ἐκατέρῳ παρὰ τὸ τῆς οὐσίας διάφορον, οὕτω τοῖς φιλοκάλοις ἐν νῶ γραφεῦσιν ἢ πρὸς τὸ εὐώδες καὶ κρύφιον κάλλος ἀτενῆς καὶ ἀπαρέγκλιτος θεωρία τὸ ἀπλανὲς δωρήσεται καὶ θεοειδέστατον ἴνδαλμα. Εἰκότως οὖν πρὸς τὴν ὑπερουσίως εὐώδη καὶ νοητὴν εὐπρέπειαν οἱ θεῖοι γραφεῖς τὸ νοερὸν

ἑαυτῶν ἀμεταστρέπτως εἰδοποιοῦντες οὐδεμίαν δρῶσι τῶν ἐν αὐτοῖς θεομιμήτων ἀρετῶν «Εἰς τὸ θεαθῆναι» κατὰ τὸ λόγιον «τοῖς ἀνθρώποις», ἀλλ' ἱερῶς ἐποπτεύουσιν ὡς ἐν εἰκόνι τῷ θείῳ μύρῳ τὰ τῆς ἐκκλησίας ἱερώτατα περικεκαλυμμένα. Διὸ καὶ αὐτοὶ τὸ κατ' ἀρετὴν ἱερὸν καὶ θεοειδέστατον εἶσω τοῦ θεομιμήτου καὶ θεογράφτου νοὸς ἱερῶς περικαλύπτοντες πρὸς μόνην ἀποβλέπουσι τὴν ἀρχέτυπον νόησιν. Οὐδὲ γὰρ ἀθέατοι μόνον εἰσὶ τοῖς ἀνομοίοις, ἀλλ' οὐδ' αὐτοὶ πρὸς τὴν ἐκείνων καθέλκονται θέαν. Ὅθεν ἑαυτοῖς ἀκολούθως οὐδὲ τῶν δοκούντων εἰκὴ καλῶν καὶ δικαίων ἀλλὰ τῶν ὄντως ὄντων ἐρῶσιν οὐδὲ πρὸς δόξαν ὀρῶσι τὴν ὑπὸ πλήθους ἀλόγως μακαριζομένην, ἀλλὰ τὸ καλὸν ἢ χειρὸν ἐφ' ἑαυτοῦ θεομιμήτως κρίνοντες ἀγάλματα θεῖα τῆς θεαρχικωτάτης εἰσὶν εὐωδίας, ἥτις ἐφ' ἑαυτῆς τὸ ἀληθῶς εὐώδες ἔχουσα πρὸς τὸ τοῖς πολλοῖς ἀνομοίως δοκοῦν οὐκ ἐπιστρέφεται ταῖς ἀληθεῖσιν αὐτῆς εἰκόσιν ἐντυποῦσα τὸ ἀνυπόκριτον.

<2> Φέρε δὴ λοιπὸν ἐπειδὴ τὴν ἐκτὸς εὐπρέπειαν ἐθεασάμεθα τῆς ὅλης καλῆς ἱερουργίας, εἰς τὸ θεϊότερον αὐτῆς ἀποβλέψωμεν κάλλος, αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς ἀποκαλυψαμένην τὰ παραπετάσματα, θεώμενοι τὴν μακαρίαν ἀποστίλβουσαν ἐμφανῶς αἴγλην καὶ τῆς ἀπερικαλύπτου τοῖς νοεροῖς ἀποπληροῦσαν ἡμᾶς εὐωδίας. Οὐδὲ γὰρ ἡ φαινομένη τοῦ μύρου τελεσιουργία τοῖς περὶ τὸν ἱεράρχην ἐστὶν ἀκοινωνήτος ἢ ἀθέατος, ἀλλὰ τούναντίον ἄχρις αὐτῶν διήκουσα καὶ ἰστώσα τὴν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς θεωρίαν ὑπ' αὐτῶν ἱερῶς περικαλύπτεται καὶ τῆς πληθῆος ἱεραρχικῶς ἀποδιαστέλλεται. Τοῖς γὰρ ἐνθέοις ἀνδράσιν ἢ τῶν πανιέρων ἀκτίς ὡς

συγγενέσι τοῦ νοητοῦ φωτὸς καθαρῶς καὶ ἀμέσως ἐλλάμπουσα καὶ τὰς νοεράς αὐτῶν ἀντιλήψεις ἀπερικαλύπτως εὐωδιάζουσα πρὸς τὸ ὑφειμένον οὐκέτι ὁμοίως πρόεισιν, ἀλλ' ὑπ' αὐτῶν ὡς κρυφίων τοῦ νοητοῦ θεωρῶν ἀνεκπομπεύτως εἰς τὸ τοῖς ἀνομοίοις ἄχραντον ὑπὸ πτερωτοῖς αἰνίγμασι συγκαλύπτεται, δι' ὧν ἱερῶν αἰνιγμάτων αἱ τῶν ὑποβεβηκότων εὐκοσμοὶ τάξεις ἀνάγονται πρὸς τὴν κατ' αὐτὰς ἱερὰν ἀναλογίαν.

<3> Ἔστι δὴ οὖν ὅπερ ἔφην ἢ νῦν ὑμνουμένη παρ' ἡμῶν ἱερὰ τελετουργία τῆς τελειωτικῆς τῶν ἱεραρχικῶν τάξεως καὶ δυνάμεως. Διὸ καὶ ταύτην οἱ θεῖοι καθηγεμόνες ἡμῶν ὡς ὁμοταγῆ καὶ ταύτουργὸν τῷ τῆς συνάξεως ἱερῷ τελεστηρίῳ ταῖς αὐταῖς εἰκόσιν ὡς τὰ πολλὰ καὶ μυστικαῖς διακοσμήσεσι καὶ ἱερολογίαις διετάξαντο. Καὶ τὸν μὲν ἱεράρχην ὡσαύτως ὄψει τὴν ἀπὸ τοῦ θειοτέρου τόπου καλὴν εὐωδίαν εἰς τὰ ἐξῆς ἱερὰ προφέροντα καὶ τῇ πρὸς τὸ ταῦτὸν ἀναλύσει διδάσκοντα τῶν θείων τὴν μετουσίαν ἐν ἅπασιν μὲν γίνεσθαι κατ' ἀξίαν τοῖς ἱεροῖς, ἀμειώτον δὲ εἶναι καὶ ἀκίνητον πάντη καὶ εἶσω τῆς κατὰ θεῖαν ἴδρυσιν ἰδιότητος ἀπαραλλάκτως ἐστηκυῖαν. Ἐπίσης δὲ πάλιν αἱ τῶν λογίων ὦδαὶ καὶ ἀναγνώσεις τοὺς μὲν ἀτελέστους μαιεύονται πρὸς ζωηφόρον υἰοθεσίαν, ἐπιστροφὴν δὲ ἱερὰν ποιοῦνται τῶν ἐναγῶς ἐνεργουμένων, ἀφαιροῦσι δὲ τὴν ἐναντίαν πτοίαν καὶ θέλξιν ἐκ τῶν ἀνάδρωσιν ἐνεργουμένων τὸ τῆς θεοειδοῦς ἕξεως καὶ δυνάμεως ἀκρότατον ἀναλόγως αὐτοῖς ὑποδεικνῦσαι, καθ' ἣν ἐκδειματώσουσι μᾶλλον αὐτοὶ τὰς ἐναντίας δυνάμεις καὶ τῆς ἐτέρων ἰατρείας προστήσονται τὸ θεομιμήτως ἀκίνητον μὲν ἐκ τῶν οἰκείων καλῶν πρὸς δὲ τὰς

έναντίας πτοίας δραστήριον οὐκ ἔχοντες μόνον ἀλλὰ καὶ δωρούμενοι, τοῖς δὲ εἰς νοῦν ἱερὸν ἐκ τῶν χειρόνων μεταφοιτήσασιν ἕξιν ἱερᾶν

ἐντίθενται πρὸς τὸ μὴ αὐθις ὑπὸ κακίας ἀλῶναι, τοὺς δὲ πρὸς τὸ εἶναι πανάγνους ἐνδεεῖς τελέως ἀποκαθαίρουσιν, τοὺς δὲ ἱεροὺς ἄγουσιν ἐπὶ τὰς θείας εἰκόνας καὶ ἐποψίας αὐτῶν καὶ κοινωνίας, ἐσιῶσι δὲ τοὺς πανιέρους ἐν μακαρίοις καὶ νοητοῖς θεάμασιν ἀποπληροῦσαι τὸ ἐνοειδὲς αὐτῶν τοῦ ἐνὸς καὶ ἐνοποιῶσαι.

<4> Τί δέ; Οὐχὶ καὶ τὰς μὴ πάντη καθαρὰς ὧν ἤδη μνήμην ἐποιησάμεθα, τάξεις ἀμιγῶς ἀπολύει κατὰ τὸν αὐτὸν τῆς συνάξεως τρόπον ἢ παροῦσα νῦν ἱερὰ τελετουργία, μόνοις ἐν εἰκόσιν ὀρωμένη τοῖς ἱεροῖς καὶ πρὸς μόνων ἀμέσως τῶν πανιέρων ἱεραρχικαῖς ἀναγωγαῖς ἐποπτευομένη καὶ ἱεουργουμένη; Ταῦτα μὲν οὖν ἤδη πολλάκις ἡμῖν εἰρημένα περιττόν ἐστιν ὡς οἶμαι τοῖς αὐτοῖς ἐπανακυκλεῖν λόγοις καὶ μὴ πρὸς τὰ ἐξῆς μεταβῆναι τὸν ἱεράρχην ἐνθέως ὀρῶντας ὑπὸ δυοκαίδεκα πτέρυξι περικεκαλυμμένον ἔχοντα τὸ θεῖον μύρον καὶ τὴν παναγεσάτην ἐπ' αὐτῷ τελείωσιν ἱεουργοῦντα.

Λέγωμεν τοίνυν, ὡς ἢ τοῦ μύρου σύνθεσις συναγωγή τίς ἐστιν εὐπνῶν ὑλῶν ἐν ἑαυτῇ πλουσίως ἔχουσα ποιότητας εὐδύσους, ἧς οἱ μετασχόντες εὐωδιάζονται κατὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ ποσοῦ τῆς ἐγγενομένης αὐτοῖς τοῦ εὐώδους μεθέξεως. Πειπίσμεθα δὲ εἶναι τὸν θεαρχικώτατον Ἰησοῦν ὑπερουσίως εὐώδη νοηταῖς διαδόσει τὸ νοερὸν ἡμῶν ἀποπληροῦντα θείας ἡδονῆς. Εἰ γὰρ ἢ τῶν αἰσθητῶν εὐωδῶν ἀντίληψις εὐπαθεῖν ποιεῖ καὶ τρέφει σὺν ἡδονῇ πολλῇ τὸ τῶν ὀσφραντῶν ἡμῶν διακριτικὸν εἶπερ ἀβλαβὲς τε εἶη καὶ πρὸς τὸ εὐώδες ἐν συμμετρίᾳ κατάλληλον, ἀναλόγως ἄν τις φαίη καὶ τὰς νοεράς ἡμῶν δυνάμεις πρὸς τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον ὕφεισιν ἀπαραφθάρτως διακειμένας ἐν τῇ τοῦ ἐν ἡμῖν κριτικοῦ φυσικῆ ὥσει κατὰ τὰ θεουργικὰ μέτρα καὶ τὴν κατάλληλον τοῦ νοῦς πρὸς τὸ θεῖον ἐπιστροφὴν ἐν ἀντιλήψει τῆς θεαρχικῆς εὐωδίας γίνεσθαι καὶ εὐπαθείας ἱερᾶς πληροῦσθαι καὶ θειοτάτης τροφῆς. Οὐκοῦν ἢ τοῦ μύρου συμβολικὴ σύνθεσις ὡς ἐν μορφῶσι τῶν ἀμορφῶτων αὐτὸν ἡμῖν ὑπογράφει τὸν Ἰησοῦν πηγαῖον ὄντα τῶν θείων εὐωδῶν ἀντιλήψεων ὄλβον ἀναλογίαις θεαρχικαῖς εἰς τὰ θεοειδέστατα τῶν νοερῶν ἀναδιδόντα τοὺς θειοτάτους ἀτμούς, ἐφ' οἷς οἱ νόες εὐπαθῶς ἠδόμενοι καὶ τῶν ἱερῶν ἀντιλήψεων ἀποπληρούμενοι τροφῇ νοητῇ χρῶνται τῇ πρὸς τὸ νοερὸν αὐτῶν εἰσδύσει τῶν κατὰ θεῖαν μέθεξιν εὐωδῶν διαδόσεων.

<5> Ἔστι δὲ ὡς οἶμαι δῆλον, ὅτι ταῖς ὑπὲρ ἡμᾶς οὐσίαις ὡς θειοτέραις ἢ τῆς πηγαίας εὐωδίας ἀνάδοσις ἐγγυτέρα πῶς ἐστιν καὶ μᾶλλον ἑαυτὴν ἐκφαίνει καὶ διαδίδωσιν, εἰς τὸ διειδέστατον αὐτῶν καὶ εὐεκτικὸν τῆς κατὰ νοῦν ἀντιληπτικῆς δυνάμεως ἀφθόνως ὑπερβλύζουσα καὶ πολυπλασίως εἰσδυομένη, πρὸς δὲ τὰ τῶν νοερῶν ὑφειμένα καὶ μὴ ὡσαύτως δεκτικὰ τὴν ὑπερτάτην ἀχράντως ἀποκρῦψασα θέαν καὶ μέθεξιν ἀναλόγοις τῶν μετεχόντων ἀτμοῖς ἐν συμμετρίᾳ θεαρχικῇ διαδίδοται. Τῶν ὑπὲρ ἡμᾶς οὖν ἀγίων οὐσιῶν ἢ τόσον ὑπερκειμένη τῶν Σεραφίμ τάξις ἐν τῇ τῶν πτερῶν δυοκαιδεκάδι σημαίνεται περὶ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶσα καὶ ἴδρυ

μένη τοῖς μακαριωτάτοις αὐτοῦ θεάμασιν ὡς θεμιτὸν ἐπιβάλλουσα καὶ τῆς νοητῆς διαδόσεως ἱερῶς ἐν πανάγνοις ὑποδοχαῖς ἀποπληρουμένη καὶ τὴν πολυύμνητον αἰσθητῶς εἰπεῖν ἀσιγήτοις στόμασιν ἀνακράζουσα θεολογίαν. Ἡ γὰρ ἱερὰ τῶν ὑπερκοσμίων νοῶν γνῶσις ἀκάματός τέ ἐστιν καὶ ἀκατάληκτον ἔχει τὸν θεῖον ἔρωτα κακίας τε ἅμα πάσης ὑπερκεῖται καὶ λήθης, ὅθεν ὡς οἶμαι τὸ τῆς ἀσιγήτου κραυγῆς ὑπαινίσσεται τὴν αἰώνιον αὐτῶν καὶ ἀμετάστατον ἐν συντονίᾳ πάσῃ καὶ εὐχαριστίᾳ τῶν θείων ἐπιστήμην καὶ νόησιν.

<6> Τὰς μὲν οὖν ἀσωμάτους τῶν Σεραφίμ ιδιότητας ἐν τοῖς λογίοις αἰσθηταῖς εἰκόσι τῶν νοητῶν ἐκφαντορικαῖς ἱερῶς ἀναγεγραμμένας ἐν τοῖς διακόσμοις τῶν ὑπερουρανίων ἱεραρχιῶν ὡς οἶμαι καλῶς ἐθεασάμεθα καὶ τοῖς σοῖς νοεροῖς ὀφθαλμοῖς ὑπεδείξαμεν. Ὅμως, ἐπειδὴ [καὶ νῦν] οἱ τὸν ἱεράρχην ἱερῶς περιστῶτες αὐτὴν ἡμῖν ἐκείνην ἀποτυποῦσι τὴν ὑπερτάτην διακόσμησιν, ἐν ἐπιτομῇ καὶ νῦν ἀυλοτάταις ὄψεσι τὴν θεοειδεσάτην αὐτῶν ἀγλαίαν ὀψόμεθα.

<7> Τὸ μὲν οὖν ἀπειροπρόσωπον αὐτῶν καὶ πολύπουν ἐκφαντορικὸν ἐστιν ὡς οἶμαι τῆς πολυθεάμονος αὐτῶν εἰς τὰς θειοτάτας ἐλλάμψεις ιδιότητος καὶ τῆς ἀεικινήτου καὶ πολυπόρου

τῶν θείων ἀγαθῶν νοήσεως τὴν δὲ τῶν πτερῶν ὡς τὰ λόγια φησιν ἐξαπλῆν θέσιν οὐκ ἀριθμὸν ἱερὸν ἐμφαίνειν οἶμαι κατὰ τὸ δόξαν ἑτέροις, ἀλλ' ὅτι τῆς περὶ θεὸν ὑπερτάτης οὐσίας καὶ τάξεως ἀναγωγικὰ καὶ ἀπόλυτα παντελῶς ἐστὶ καὶ ὑπερκόσμια τὰ πρῶτα καὶ μέσα καὶ τελευταῖα τῶν νοερῶν αὐτῆς καὶ θεοειδῶν δυνάμεων. Ὅθεν ἡ τῶν λογίων ἱερωτάτη σοφία τὴν τῶν πτερῶν διάπλασιν ἱερογραφοῦσα περὶ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ μέσα καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν ἐντίθησι τὰ πτερὰ τὸ καθόλου πτερωτὸν αὐτῶν αἰνισσομένη καὶ παντοδαπὸν τῆς ἐπὶ τὸ ὄντως ὄν ἀναγωγικῆς δυνάμεως.

<8> Εἰ δὲ τὰ πρόσωπα καὶ τοὺς πόδας καλύπτουσι καὶ μόνοις πέτανται μέσοις πτεροῖς, ἐννόησον ἱερῶς ὅτι τοσοῦτον ἐξηρημένη τῶν ὑπερτάτων οὐσιῶν ἡ τάξις εὐλαβῆς ἐστὶ περὶ τὰ τῶν νοήσεων αὐτῆς ὑψηλότερα καὶ βαθύτερα καὶ μέσοις πτεροῖς ἐν συμμετρίᾳ πρὸς θεοπτίαν ἀνάγεται τοῖς θείοις ζυγοῖς ὑποτιθεῖσα τὴν οἰκείαν ζωὴν καὶ πρὸς αὐτῶν ἱερῶς εὐθετουμένη πρὸς τὴν ἑαυτῆς ἐπιγνωμοσύνην.

<9> Τὸ δὲ τοῖς λογίοις εἰρημένον ὡς «Ἐκέκραγον ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον» ἐκεῖνο οἶμαι δηλοῦν ὅτι τῶν θεοπτικῶν αὐτῶν νοήσεων ἀλλήλοις ἀφθόνως μεταδιδόασιν. Καὶ τοῦτο δὲ ἱερᾶς ἀξιόσωμεν μνήμης ὡς ἡ τῶν λογίων Ἑβραῖα φωνὴ κατ' ἐμφατικὴν ἐπωνυμίαν καλεῖ τὰς ἀγιωτάτας τῶν Σεραφίμ οὐσίας ἐκ τοῦ κατὰ θεῖαν καὶ ἀεικίνητον ζωὴν διαπύρου καὶ ὑπερζέοντος. <10> Εἶπερ οὖν, ὡς οἱ τὰ Ἑβραίων ἀφερμηνεύσαντές φασιν, οἱ θεϊότατοι Σεραφίμ ἐμψησταὶ καὶ θερμαίνοντες ὑπὸ τῆς θεολογίας ὠνομάσθησαν ἐκφαντορικῶς τῆς οὐσιώδους αὐτῶν ἕξεως ὀνόματι, τοῦ θεοῦ μύρου κατὰ συμβολικὴν εἰκονογραφίαν ἀνακινητικὰς ἔχουσι δυνάμεις εἰς ἔκφανσιν αὐτὸ καὶ δραστηκωτέρων ἀτμῶν διάδοσιν ἐκκαλουμένης. Ἡ γὰρ ὑπὲρ νοῦν εὐώδης οὐσία πρὸς τῶν διαπύρων καὶ καθαρωτάτων νοῶν εἰς ἔκφανσιν ἀνακινεῖσθαι φιλεῖ καὶ τὰς θειοτάτας αὐτῆς

ἐπιπνοίας ἐν πανολβίαις διαδόσει δωρεῖται τοῖς οὕτως αὐτὴν ὑπερκοσμίως ἐκκαλουμένοις.

Οὐκοῦν ἡ θειοτάτη τῶν ὑπερουρανίων οὐσιῶν τάξις οὐκ ἠγγόηκε τὸν θεαρχικώτατον Ἰησοῦν εἰς τὸ ἀγιάζεσθαι κατεληλυθότα, νοεῖ δὲ αὐτὸν ἱερῶς ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἑαυτὸν ὑφέντα διὰ θεῖαν καὶ ἄρρητον ἀγαθότητα, καὶ πρὸς τοῦ πατρὸς ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ πνεύματος ἀνθρωποπρεπῶς ἀγιαζόμενον ὁρῶσα τὴν οἰκείαν οἶδεν ἀρχὴν, ἐν οἷς ἂν θεαρχικῶς δρᾷ, τὸ κατ' οὐσίαν ἀναλλοίωτον ἔχουσαν. Ὅθεν ἡ τῶν ἱερῶν συμβόλων παράδοσις ἀγιαζομένῳ τῷ θείῳ μύρῳ τοὺς Σεραφίμ περίστησιν ἀπαράλλακτον εἰδυῖα καὶ διαγράφουσα τὸν Χριστὸν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ὀλικῇ πρὸς ἀλήθειαν ἐνανθρωπήσει. Καὶ προσέτι τὸ θεϊότερον, ὅτι τῷ θείῳ μύρῳ χρῆται πρὸς παντὸς ἱεροῦ τελεσιουργίαν ἐναργῶς ὑποδεικνύσα κατὰ τὸ λόγιον ἀγιάζοντα τὸν ἀγιαζόμενον ὡς ἀεὶ ταῦτ' ὄντα ἑαυτῷ κατὰ πᾶσαν τὴν θεαρχικὴν ἀγαθοουργίαν.

Διὸ καὶ τῆς ἱερᾶς θεογενεσίας ἡ τελεσιουργὸς δωρεὰ καὶ χάρις ἐν ταῖς τοῦ μύρου τελεῖται θειοτάταις τελειώσεσιν. Ὅθεν ὡς οἶμαι καὶ τῷ καθαρτικῷ βαπτιστηρίῳ τὸ μύρον ἐν σταυροειδέσι βολαῖς ἐπιχέων ὁ ἱεράρχης ὑπ' ὄψιν ἄγει τοῖς θεωρητικοῖς ὀφθαλμοῖς ἄχρις καὶ αὐτοῦ <τοῦ> θανάτου διὰ σταυροῦ τὸν Ἰησοῦν ὑπὲρ τῆς ἡμῶν θεογενεσίας καταδύομενον αὐτῇ τῇ θεῖα καὶ ἀκρατήτῳ καθόδῳ τοὺς εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ κατὰ τὸ κρύφιον λόγιον βαπτιζομένους ἐκ τῆς τοῦ θοροποιοῦ θανάτου παλαιᾶς καταπόσεως ἀγαθοπρεπῶς ἀνασπῶντα καὶ ἀνακαινίζοντα πρὸς ἔνθεον καὶ αἰώνιον ὑπαρξιν.

<11> Ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτῷ τῷ τελεσθέντι τὴν ἱερωτάτην τῆς θεογενεσίας τελετὴν τὴν τοῦ θεαρχικοῦ πνεύματος ἐπιφοίτησιν ἡ τοῦ μύρου δωρεῖται τελειωτικὴ χρῖσις ὑποτυπούσης ὡς οἶμαι τῆς ἱερᾶς τῶν συμβόλων εἰκονογραφίας ὑπ' αὐτοῦ τοῦ δι' ἡμᾶς ἀνθρωποπρεπῶς τῷ θεαρχικῷ πνεύματι καθαγιασθέντος ἀναλλοιώτῳ τῆς οὐσιώδους θεότητος ἕξει τὸ θεϊότατον πνεῦμα χορηγούμενον.

<12> Καὶ τοῦτο δὲ ἱεραρχικῶς ἐννόησον, ὅτι καὶ τοῦ θεοῦ θυσιαστηρίου τὴν ἱερὰν τελείωσιν ἡ τῶν ἀγιωτάτων τελετῶν θεσμοθεσία ταῖς τοῦ ἱερωτάτου μύρου τελετουργεῖ παναγέσιν ἐπιχύσεσιν. Ἔστι δὲ ὑπερουράνιος καὶ ὑπερούσιος ἡ θεουργία, πάσης τῆς θεουργικῆς ἡμῶν ἀγιαστείας ἀρχὴ καὶ οὐσία καὶ τελεσιουργὸς δύναμις. Εἰ γὰρ ἐστὶ τὸ θεϊότατον ἡμῶν

θυσιαστήριον Ἰησοῦς, ἡ θεαρχικὴ τῶν θείων νοῶν ἀφιέρωσις, ἐν ᾧ, κατὰ τὸ λόγιον, ἀφιερούμενοι καὶ μυστικῶς ὀλοκαυτούμενοι τὴν προσαγωγὴν ἔχομεν, ὑπερκοσμίους ὀφθαλμοῖς ἐποπτεύσωμεν αὐτὸ τὸ θειότατον θυσιαστήριον, ἐν ᾧ τὰ τελούμενα τελεῖται καὶ ἀγιάζεται, πρὸς αὐτοῦ τοῦ θειοτάτου μύρου τελούμενον. Ἀγιάζει γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν ἑαυτὸν ὁ παναγιώτατος Ἰησοῦς καὶ πάσης ἡμᾶς ἀγιαστείας ἀποπληροῖ τῶν ἐπ' αὐτῷ τελουμένων οικονομικῶς εἰς ἡμᾶς ὡς θεογεννήτους λοιπὸν ἀγαθουργικῶς διαβαινόντων. Ὅθεν ὡς οἶμαι κατὰ νοῦν ἱεραρχικὸν θεοπαραδότως οἱ θεῖοι τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας καθηγεμόνες τὴν πάνσεμνον ταύτην ἱεουργίαν μύρου τελετὴν ἐκ τοῦ τελουμένου πραγματικῶς ὄνομαζουσιν, ὡς ἂν τις φαίη θεοῦ τελετὴν, ἐκατέρω νῶ τὴν θείαν αὐτῆς τελετουργίαν ὑμνοῦντες. Ἔστι γὰρ αὐτοῦ τελετὴ καὶ τὸ δι' ἡμᾶς ἀνθρωποπρεπῶς ἀγιάζεσθαι καὶ τὸ θεουργικῶς ἅπαντα τελεῖν καὶ ἀγιάζειν τὰ τελούμενα.

Τὸ δὲ ἱερὸν τῆς τῶν θεολήπτων προφητῶν ἐπιπνοίας μελώδημά φασιν οἱ τὰ Ἑβραίων εἰδότες τὸ αἶνος θεοῦ δηλοῦν ἢ τὸ «Αἰνεῖτε τὸν κύριον». Ἀπάσης οὖν ἱερᾶς θεοφανείας καὶ θεουργίας ἐν τῇ ποικίλῃ συνθέσει τῶν ἱεραρχικῶν συμβόλων ἱερογραφουμένης οὐκ ἀνάρμοστόν ἐστι μεμνησθαι τῆς θεοκινήτου τῶν προφητῶν ὑμνολογίας. Διδάσκει γὰρ εὐαγῶς τε ἅμα καὶ ἱεροπρεπῶς αἰνῶν ἱερῶν ἀξίας εἶναι τὰς θεαρχικὰς ἀγαθουργίας.

<V.>

<1> Αὕτη μὲν ἡ θειοτάτη τοῦ μύρου τελετουργία. Καιρὸς δ' ἂν εἴη μετὰ τὰς θείας ἱεουργίας αὐτὰς ἐκθέσθαι τὰς ἱεραρχικὰς τάξεις τε καὶ ἀποκληρώσεις δυνάμεις τε αὐτῶν καὶ ἐνεργείας καὶ τελειώσεις καὶ τὴν ὑπ' αὐτὰς τριάδα τῶν ὑποβεβηκυῶν τάξεων, ὅπως ἂν ἀποδειχθῆι τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας ἡ διακόσμησις τὸ μὲν ἄτακτον καὶ ἀκόσμητον καὶ συμπεφορημένον ἀμιγῶς ἀποδιαστέλλουσα καὶ ἀποκληροῦσα, τὸ κόσμιον δὲ καὶ τεταγμένον καὶ εὐσταθὲς ἐν ταῖς κατ' αὐτὴν ἀναφαίνουσα τῶν ἱερῶν τάξεων ἀναλογίαις.

Καὶ τὴν μὲν ἀπάσης ἱεραρχίας τριαδικὴν διαίρεσιν ἐν ταῖς ἤδη παρ' ἡμῶν ὑμνημέναις ἱεραρχίαις ὡς οἶμαι καλῶς ἐξεθέμεθα φήσαντες, ὡς ἡ καθ' ἡμᾶς ἱερὰ παράδοσις ἔχει, πᾶσαν ἱεραρχικὴν πραγματείαν εἰς τὰς ὀσιωτάτας τελετὰς διαιρεῖσθαι καὶ τοὺς ἐνθέους αὐτῶν ἐπιστήμονας καὶ μύστας καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἱερῶς τελουμένους.

<2> Οὐκοῦν ἡ μὲν ἀγιωτάτη τῶν ὑπερουρανίων οὐσιῶν ἱεραρχία τελετὴν μὲν ἔχει τὴν κατὰ δύναντα οἰκείαν θεοῦ καὶ τῶν θείων ἀυλοτάτην νόησιν καὶ τὴν τοῦ θεοειδοῦς ὀλοκλήρον καὶ ὡς ἐφικτὸν θεομίμητον ἔξιν, φωταγωγὸς δὲ καὶ πρὸς τὴν ἱερὰν ταύτην τελείωσιν ἡγεμόνας τὰς περὶ θεὸν πρωτίστας οὐσίας. Αὗται γὰρ εἰς τὰς ὑποβεβηκυῖας ἱερὰς τάξεις ἀγαθοειδῶς καὶ ἀναλόγως διαπορθμεύουσι τὰς δωρουμένας αὐταῖς ἀεὶ θεουργικὰς γνώσεις ὑπὸ τῆς αὐτοτελοῦς καὶ σοφοποιῶν τῶν θείων νοῶν θεαρχίας.

Αἱ δὲ τῶν πρώτων οὐσιῶν ὑφειμέναι διακοσμήσεις ὡς δι' ἐκείνων ἱερῶς ἀναγόμεναι πρὸς τὴν θεουργὸν τῆς θεαρχίας ἔλλαμψιν αἱ τελούμεναι τάξεις εἰσὶ τε καὶ ἀληθῶς ὀνομάζονται.

Μετ' ἐκείνην δὲ τὴν οὐρανίαν καὶ ὑπερκόσμιον ἱεραρχίαν εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς ἀγαθουργικῶς ἡ θεαρχία τὰς ἱερωτάτας αὐτῆς δωρεὰς προφέρουσα νηπίοις μὲν οὖσι κατὰ τὸ λόγιον ἐδωρήσατο τὴν κατὰ νόμον ἱεραρχίαν ἀμυδραῖς τῶν ἀληθῶν εἰκόσι καὶ πορρωτάτοις τῶν ἀρχετύπων ἀπεικονίσμασι καὶ δυσθεωρήτοις αἰνίγμασι καὶ τύποις οὐκ εὐδιάκριτον ἔχουσι τὴν ἐγκεκαλυμμένην αὐτοῖς θεωρίαν ἀνάλογον φῶς ὡς ἀσθενέσιν ὄψεσιν ἀβλαβῶς ἐπιλάμψασα. Ταύτη δὲ τῇ κατὰ νόμον ἱεραρχία τελετὴ μὲν ἢ πρὸς τὴν πνευματικὴν λατρείαν ἀναγωγή, χειραγωγοὶ δὲ πρὸς ταύτην

οἱ τὴν ἀγίαν ἐκείνην σκηνὴν ὑπὸ Μωϋσέως ἱερῶς μνηθέντες τοῦ πρώτου τῶν κατὰ νόμον ἱεραρχῶν μύστου καὶ ἡγεμόνος, πρὸς ἣν ἱερὰν σκηνὴν εἰσαγωγικῶς ἱερογραφῶν τὴν κατὰ νόμον ἱεραρχίαν εἰκόνα τύπου δειχθέντος αὐτῷ κατὰ τὸ Σίναιον ὄρος ἐκάλει πάντα τὰ κατὰ τὸν νόμον ἱεουργούμενα, τελούμενοι δὲ οἱ πρὸς τῶν νομικῶν συμβόλων ἀναλόγως ἐπὶ τελεωτέραν μύσιν ἀναγόμενοι.

Τὴν τελεωτέραν δὲ μῆσιν ἢ θεολογία τὴν καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίαν φησὶν ἀποπλήρωσιν αὐτὴν ἐκείνης ἀποκαλοῦσα καὶ ἱεράν λῆξιν. Ἔστι δὲ καὶ οὐρανία καὶ νομικὴ κοινωνικῶς τῇ μεσότητι τῶν ἄκρων ἀντιλαμβανομένη, τῇ μὲν κοινωνοῦσα ταῖς νοεραῖς θεωρίαις, τῇ δὲ ὅτι καὶ συμβόλοις αἰσθητοῖς ποικίλλεται καὶ δι' αὐτῶν ἱερῶς ἐπὶ τὸ θεῖον ἀνάγεται. Τὸ τρισσὸν δὲ ὡσαύτως ἔχει τῆς ἱεραρχικῆς διαιρέσεως εἰς τὰς ἀγιωτάτας τῶν τελετῶν ἱερουργίας διαιρουμένη καὶ τοὺς θεοειδεῖς τῶν ἱερῶν ὑπηρετάς καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἀναλόγως ἐπὶ τὰ ἱερά προσαγομένους. Ἐκάστη δὲ τῶν τριῶν τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας διαιρέσεων ἀκολουθῶς τῇ νομικῇ καὶ τῇ θειοτέρᾳ τῶν καθ' ἡμᾶς ἱεραρχία πρώτη καὶ μέση καὶ τελευταία τάττεται δυνάμει τῆς τε ἱεροπρεποῦς ἀναλογίας προμηθουμένη καὶ τῆς ἀπάντων εὐκόσμου καὶ κατὰ τάξιν ἑναρμονίου καὶ συνδετικῆς κοινωνίας.

<3> Ἡ μὲν οὖν ἀγιωτάτη τῶν τελετῶν ἱερουργία πρώτη μὲν ἔχει θεοειδῆ δύναμιν τὴν ἱεράν τῶν ἀτελέστων κάθαρσιν, μέση δὲ τὴν τῶν καθαρθέντων φωτιστικὴν μῆσιν, ἐσχάτην δὲ καὶ τῶν προτέρων συγκεκριαλιωτικὴν τὴν τῶν μηθέντων ἐν ἐπιστήμῃ τῶν οἰκείων μῆσεων τελείωσιν. Ἡ δὲ τῶν ἱερουργῶν διακόσμησις ἐν μὲν τῇ δυνάμει τῇ πρώτῃ διὰ τῶν τελετῶν ἀποκαθαίρει τοὺς ἀτελέστους, ἐν τῇ μέσῃ δὲ φωταγωγεῖ τοὺς καθαρθέντας, ἐν ἐσχάτῃ δὲ καὶ ἀκροτάτῃ τῶν ἱερουργῶν δυνάμει ἀποτελεῖ τοὺς τῷ θεῷ φωτὶ κεκοινωνηκότας ἐν ταῖς τῶν θεωρηθεισῶν ἐλλάμψεων ἐπιστημονικαῖς τελειώσεσιν. Ἡ δὲ τῶν τελουμένων δύναμις ἢ πρώτη μὲν ἐστὶν ἢ καθαιρομένη, μέση δὲ μετὰ τὴν κάθαρσιν ἢ φωτιζομένη καὶ τινῶν ἱερῶν θεωρητικὴ, τελευταία δὲ καὶ θειοτέρα τῶν ἄλλων ἢ τῶν ἱερῶν φωτισμῶν ὧν ἐγεγόνει θεωρός, ἐλλαμπομένη τὴν τελειωτικὴν ἐπιστήμην.

Τῆς μὲν οὖν ἀγίας τῶν τελετῶν ἱερουργίας ἢ τρισσῆ δύναμις ὕμνηται τῆς μὲν ἱερᾶς θεογενεσίας ἐκ τῶν λογίων ἀποδειχθείσης καθάρσεως καὶ φωτιστικῆς ἐλλάμψεως, τῆς συνάξεως δὲ καὶ τῆς τοῦ μύρου τελετῆς τελειωτικῆς τῶν θεωρητικῶν γνώσεως καὶ ἐπιστήμης, δι' ἧς ἱερῶς ἢ πρὸς τὴν θεαρχίαν ἐνοποιὸς ἀναγωγὴ καὶ μακαριωτάτη κοινωνία τελεσιουργεῖται. Νῦν δὲ τὴν ἱεραρχικὴν διακόσμησιν ἐξῆς ἀφηγητέον εἰς καθαρτικὴν καὶ φωτιστικὴν καὶ τελειωτικὴν εὐταξίαν διαιρουμένην.

<4> Θεσμὸς μὲν οὗτός ἐστι τῆς θεαρχίας ὁ πανίερος τὸ διὰ τῶν πρώτων τὰ δευτέρα πρὸς τὸ θεϊότατον αὐτῆς ἀνάγεσθαι φέγγος. Ἡ οὐχὶ καὶ τὰς αἰσθητὰς τῶν στοιχείων οὐσίας ὀρώμεν εἰς τὰ μᾶλλον αὐταῖς συγγενέστερα πρῶτον ἰούσας καὶ δι' ἐκείνων ἐφ' ἕτερα τὴν οἰκείαν διείσας ἐνέργειαν; Εἰκότως οὖν ἢ πάσης ἀοράτου καὶ ὁρατῆς εὐκοσμίας ἀρχὴ καὶ ἴδρυσις εἰς τοὺς θεοειδεστέρους πρῶτως ἐνδίδωσι τὰς θεωρητικὰς ἀκτῖνας ἰέναι καὶ δι' ἐκείνων ὡς διειδεδτέρων νοῶν καὶ πρὸς μετοχὴν φωτὸς καὶ μετάδοσιν οἰκείως ἐχόντων εἰς τοὺς ὑφειμένους ἀναλόγως αὐτοῖς ἐλλάμπει καὶ ἐπιφαίνεται. Τούτων οὖν ἐστὶ τῶν πρῶτως θεοπτικῶν τὸ τοῖς δευτέροις ἀφθόνως ἐν συμμετρίᾳ τῇ κατ' αὐτοὺς ὑποδείξει τὰ πρὸς αὐτῶν ἱερῶς ἐποπτευθέντα θεῖα θεάματα, καὶ τὸ μῆσαι τὰ ἱεραρχικὰ τῶν μετ' ἐπιστήμης τελειωτικῆς τὰ θεῖα τῆς κατ' αὐτοὺς ἱεραρχίας ἅπαντα καλῶς μηθέντων καὶ τὴν τελεσιουργὸν τοῦ μῆσαι δύναμιν προσειληφόντων, καὶ τὸ μεταδοῦναι κατ' ἀξίαν τὰ ἱερά τῶν ἐπιστημονικῶς καὶ ὀλοκλήρως μετασχόντων τῆς ἱεραρχικῆς τελειώσεως.

<5> Οὐκοῦν ἢ θεῖα τῶν ἱεραρχῶν τάξις πρώτη μὲν ἐστὶ τῶν θεοπτικῶν τάξεων, ἀκροτάτη δὲ καὶ ἐσχάτη πάλιν ἢ αὐτή. Καὶ γὰρ εἰς αὐτὴν ἀποτελεῦτᾶ καὶ ἀποπληροῦται πᾶσα τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας ἢ διακόσμησις. Ὡς γὰρ ἅπασαν ἱεραρχίαν ὀρώμεν εἰς τὸν Ἰησοῦν ἀποπεραιουμένην, οὕτως ἐκάστην εἰς τὸν οἰκεῖον ἔνθεον ἱεράρχην. Ἡ δὲ τῆς ἱεραρχικῆς τάξεως δύναμις ἐν πάσαις χωρεῖ ταῖς ἱεραῖς ὀλότῃσι καὶ διὰ πασῶν τῶν ἱερῶν τάξεων ἐνεργεῖ τὰ τῆς οἰκείας ἱεραρχίας μυστήρια. Ἐκκρίτως δὲ αὐτῇ παρὰ τὰς λοιπὰς τάξεις εἰς αὐτουργίαν ὁ θεῖος θεσμὸς ἀπονενέμηκε τὰς θειοτέρας ἱερουργίας αὐταὶ δὲ εἰσὶν αἱ τελεσιουργοὶ τῆς θεαρχικῆς δυνάμειος εἰκόνας ἀποτελεῖσαι πάντα τὰ θεϊότατα σύμβολα καὶ πάσας τὰς ἱερὰς διακοσμῆσεις.

Εἰ γὰρ καὶ πρὸς τῶν ἱερέων τελοῦνται τινὰ τῶν σεβασμίων συμβόλων, ἀλλ' οὔποτε τὴν ἱεράν θεογενεσίαν ὁ ἱερεὺς ἐνεργήσει τοῦ θειοτάτου μύρου χωρὶς οὐδὲ τὰ τῆς θείας κοινωνίας τελήσει μυστήρια μὴ τῷ θειοτάτῳ θυσιαστηρίῳ τῶν κοινωνικῶν ἐπιτεθέντων συμβόλων. Ἄλλ' οὐδ' αὐτὸς ἱερεὺς ἔσται μὴ πρὸς τῶν ἱεραρχικῶν τελειώσεων εἰς τοῦτο κεκληρωμένος. Ὅθεν ἡ θεία θεσμοθεσία τὴν τῶν ἱερατικῶν τάξεων ἁγιαστείαν καὶ τὴν τοῦ θείου μύρου τελείωσιν καὶ τὴν ἱεράν τοῦ θυσιαστηρίου τελετουργίαν ταῖς τῶν ἐνθέων ἱεραρχῶν τελεσιουργοῖς δυνάμεσιν ἐνιαίως ἀπεκλήρωσεν.

<6> Ἔστιν οὖν ἡ ἱεραρχικὴ τάξις ἡ τῆς τελειωτικῆς δυνάμεως ἀναπεπλησμένη τὰ τελεσιουργὰ τῆς ἱεραρχίας ἐκκρίτως τελετουργοῦσα καὶ τὰς ἐπιστήμας τῶν ἱερῶν ἐκφαντορικῶς μυοῦσα καὶ ἐκδιδάσκουσα τὰς ἀναλόγους αὐτῶν καὶ ἱεράς ἕξεις τε καὶ δυνάμεις. Ἡ δὲ τῶν ἱερέων φωταγωγικὴ τάξις ἐπὶ τὰς θείας τῶν τελετῶν ἐποψίας χειραγωγεῖ τοὺς τελομένους ὑπὸ τῆ τῶν ἐνθέων ἱεραρχῶν τάξει καὶ μετ' αὐτῆς ἱεουργοῦσα τὰς οἰκείας ἱεουργίας, ἐν οἷς μὲν αὐτὴ δρᾷ τὰς θεουργίας ὑποδεικνύσα διὰ τῶν ἱερωτάτων συμβόλων καὶ θεωρητικὸς τοὺς προσιόντας ἀποτελοῦσα καὶ τῶν ὁσίων τελετῶν κοινωνούς, εἰς τὸν ἱεράρχην δὲ ἀναπέμποσα τοὺς τῆς ἐπιστήμης τῶν θεωρηθεισῶν ἱεουργιῶν ἐφιεμένους. Ἡ δὲ τῶν λειτουργῶν τάξις ἡ καθαρτικὴ καὶ τῶν ἀνομοίων διακριτικὴ πρὸ τῆς ἐπὶ τὰς τῶν ἱερέων ἱεουργίας προσαγωγῆς ἀποκαθαίρει τοὺς προσιόντας ἀμιγεῖς αὐτοὺς ἀποτελοῦσα τῶν ἐναντίων καὶ πρὸς ἱεουργικὴν ἐποψίαν καὶ κοινωνίαν ἐπιτηδείους. Ὅθεν ἐπὶ τῆς ἱεραῆς θεογενεσίας οἱ λειτουργοὶ τὸν προσιόντα τῆς παλαιᾶς ἀπογυμνοῦσιν ἐσθῆτος, ἔτι μὴν καὶ ὑπολύουσι καὶ πρὸς δυσμὰς εἰς ἀποταγὴν ἰστώσι καὶ αὐθις πρὸς ἕω μετάγουσι [τῆς καθαρτικῆς γὰρ εἰσι τάξεως καὶ

δυνάμεως] ἀποβάλλειν ὀλικῶς ἐγκελευόμενοι τοῖς προσιούσι τὰς τῆς προτέρας ζωῆς ἀμφιάσεις καὶ τὸ τοῦ προτέρου βίου σκοτεινὸν ὑποδεικνύντες καὶ ἐκδιδάσκοντες αὐτοὺς ἀποταξαμένους τοῖς ἀλαμπέσιν ἐπὶ τὰ φωτιστικὰ μεταταχθῆναι. Καθαρτικὴ τοίνυν ἐστὶν ἡ λειτουργικὴ διακόσμησις ἐπὶ τὰς φανὰς τῶν ἱερέων ἱεουργίας ἀνάγουσα τοὺς κεκαθαμένους καὶ τοὺς ἀτελέστους ἀποκαθαίρουσα καὶ μαιευομένη ταῖς καθαρτικαῖς τῶν λογίων ἐλλάμψει καὶ διδασκαλίαις καὶ προσέτι τοὺς ἀν

ἱερούς τῶν ἱερῶν ἀμιγῶς ἀποδιαστέλλουσα. Διὸ καὶ ταῖς ἱεραῖς αὐτὴν ἐφίστησι πύλαις ἡ ἱεραρχικὴ θεσμοθεσία τὴν πρὸς τὰ ἱερά τῶν προσιόντων εἴσοδον ἐν ταῖς παντελέσι καθάρσεσιν ἀνιτισσομένη καὶ τὴν ἐπὶ τὰς ἱεράς αὐτῶν ἐποψίας καὶ κοινωνίας προσαγωγὴν ταῖς καθαρτικαῖς δυνάμεσιν ἐγχειρίζουσα καὶ διὰ τούτων αὐτοὺς ἀκηλιδῶτους εἰσδεχομένη.

<7> Δέδεικται τοίνυν ἡ μὲν τῶν ἱεραρχῶν τάξις τελειωτικὴ καὶ τελεσιουργός, ἡ δὲ τῶν ἱερέων φωτιστικὴ καὶ φωταγωγός, ἡ δὲ τῶν λειτουργῶν καθαρτικὴ καὶ διακριτικὴ, δηλαδὴ τῆς ἱεραρχικῆς τάξεως οὐ τελεσιουργεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ φωτίζειν ἅμα καὶ καθαίρειν ἐπισταμένης καὶ τῆς τῶν ἱερέων δυνάμεως ἐχούσης ἐν ἑαυτῇ μετὰ τῆς φωτιστικῆς καὶ τὴν καθαρτικὴν ἐπιστήμην. Αἱ μὲν γὰρ ἦττους ἐπὶ τὰ κρείττω μεταπηδᾶν ἀδυνατοῦσιν—πρὸς τῷ μηδὲ θεμιτὸν αὐταῖς εἶναι πρὸς τοιαύτην ἐγχειρεῖν ἀλαζονείαν—, αἱ δὲ θειότεραι δυνάμεις μετὰ τῶν οἰκείων καὶ τὰς ὑφειμένας τῆς αὐτῶν τελειότητος ἱεράς ἐπιστήμας γινώσκουσιν. Ὅμως ἐπειδὴ θείων εἰσὶν ἐνεργειῶν εἰκόνες αἱ ἱερατικαὶ διακοσμήσεις τῆς εὐκόσμου καὶ ἀσυγχύτου τῶν θείων ἐνεργειῶν τάξεως ἐν ἑαυταῖς δεικνύσαι τὰς τεταγμένας ἐλλάμψεις, εἰς πρώτας καὶ μέσας καὶ τελευταίας ἱεράς ἐνεργείας καὶ τάξεις ἐν διακρίσεσιν ἱεραρχικαῖς ἐτάχθησαν ἐμφαίνουσαι καθάπερ ἔφην ἐν ἑαυταῖς τῶν θείων ἐνεργειῶν τὸ τεταγμένον καὶ ἀσύμφυτον.

Ἐπειδὴ γὰρ ἡ θεαρχία τοὺς ἐν οἷς ἂν ἐγγένηται, νόας ἀποκαθαίρει πρῶτον, εἶτα φωτίζει καὶ φωτισθέντας ἀποτελειοῖ πρὸς θεοειδῆ τελεσιουργίαν, εἰκότως ἡ ἱεραρχικὴ τῶν θείων εἰκὼν εἰς διακεκριμένας ἑαυτὴν διαιρεῖ τάξεις τε καὶ δυνάμεις ἐναργῶς ὑποδεικνύουσα τὰς θεαρχικὰς ἐνεργείας ἐν παναγεστάταις καὶ ἀμιγέσι τάξεσιν εὐσταθῶς καὶ ἀσυγχύτως ἐστηκυίας.

Ἄλλ' ἐπειδὴ τὰς ἱερατικὰς τάξεις τε καὶ ἀποκληρώσεις δυνάμεις τε αὐτῶν καὶ ἐνεργείας εἰρήκαμεν ὡς ἡμῖν ἐφικτόν, καὶ τὰς ἱερωτάτας αὐτῶν, ὡς οἰοῖ τέ ἐσμεν, ἐποπτεύσωμεν τελειώσεις.

Μυστήριον Ιερατικών τελειώσεων.

Ὁ μὲν ἱεράρχης ἐπὶ τὴν ἱεραρχικὴν τελείωσιν προσαγόμενος ἄμφω τῷ πόδε κλίνας ἐπίπροσθεν τοῦ θείου θυσιαστηρίου ἐπὶ κεφαλῆς ἔχει τὰ θεοπαράδοτα λόγια καὶ τὴν ἱεραρχικὴν χεῖρα καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ πρὸς τοῦ τελούντος αὐτὸν ἱεράρχου ταῖς παναγεστάταις ἐπικλήσεσιν ἀποτελειοῦται. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἄμφω τῷ πόδε κλίνας ἐπίπροσθεν τοῦ θείου θυσιαστηρίου ἐπὶ κεφαλῆς ἔχει τὴν ἱεραρχικὴν δεξιὰν καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ πρὸς τοῦ τελούντος αὐτὸν ἱεράρχου ταῖς ἱεροποιοῖς πικλήσεσιν ἀγιάζεται. Ὁ δὲ λειτουργὸς ἕνα τοῖν ποδοῖν κλίνας ἐπίπροσθεν τοῦ θείου θυσιαστηρίου ἐπὶ κεφαλῆς ἔχει τὴν τοῦ τελούντος αὐτὸν ἱεράρχου δεξιὰν τελειούμενος ὑπ' αὐτοῦ ταῖς τῶν λειτουργῶν τελεστικαῖς ἐπικλήσεσιν. Ἐκάστῳ δὲ αὐτῶν ἡ σταυροειδῆς ἐνσημαίνεται πρὸς τοῦ τελούντος ἱεράρχου σφραγίς καὶ καθ' ἕκαστον ἀνάρρησις ἱερά γίνεται καὶ τελειωτικὸς ἀσπασμὸς ἀσπαζομένου παντὸς ἱερατικοῦ παρόντος ἀνδρὸς καὶ τοῦ τελέσαντος ἱεράρχου τὸν πρὸς τι τῶν εἰρημένων ἱερατικῶν ταγματῶν ἀποτελεσθέντα.

Θεωρία.

<1> Κοινὰ μὲν ἐστὶ τοῖς ἱεράρχαις τε καὶ ἱερεῦσι καὶ λειτουργοῖς ἐν ταῖς ἱερατικαῖς αὐτῶν τελειώσεσιν ἢ πρὸς τὸ θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγή καὶ ὑπόπτωσις, ἢ τῆς ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσις, ἢ σταυροειδῆς σφραγίς, ἢ ἀνάρρησις, ὁ τελειωτικὸς ἀσπασμὸς· ἐξαιρετὰ δὲ καὶ ἔκκριτα τοῖς ἱεράρχαις μὲν ἢ τῶν λογίων ἐπὶ κεφαλῆς ἐπίθεσις οὐκ ἐχόντων τοῦτο τῶν ὑφειμένων ταγματῶν, τοῖς δὲ ἱερεῦσιν ἢ ἀμφοῖν τοῖν ποδοῖν κλίσις οὐκ ἐχούσης τοῦτο τῆς τῶν λειτουργῶν τελειώσεως. Οἱ γὰρ λειτουργοὶ καθὼς εἴρηται τὸν ἕνα κλίνουσι τοῖν ποδοῖν μόνον.

<2> Ἡ μὲν οὖν ἐπὶ τὸ θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγή καὶ ὑπόπτωσις αἰνίσσεται πᾶσι τοῖς ἱερατικῶς τελουμένοις ὑποτιθέναι καθόλου τῷ τελετάρχη θεῶ τὴν οἰκείαν ζωὴν καὶ τὴν ἑαυτῶν νοερὰν ὀλότητα πάναγνον αὐτῷ καὶ καθιερωμένην προσαγαγεῖν ὁμοειδῆ καὶ ὡς δυνατὸν ἀξίαν οὖσαν τοῦ θεαρχικοῦ καὶ παναγεστάτου καὶ ἱεροῦ θυσιαστηρίου τοῦ καθιερούντος ἱερατικῶς τοὺς θεοειδεῖς νόας.

<3> Ἡ δὲ τῆς ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσις ὁμοῦ μὲν ἐμφαίνει τὴν τελεταρχικὴν σκέπη, ὑφ' ἧς ὡς παῖδες ἱεροὶ περιέπονται πατρικῶς αὐτοῖς μὲν ἔξιν καὶ δύναμιν ἱερατικὴν δωρουμένης, τὰς ἐναντίας δὲ αὐτῶν δυνάμεις ἀπορραϊζούσης. Διδάσκει δὲ ἅμα καὶ πάσας τελεῖν τὰς ἱερατικὰς ἐνεργεῖας ὡς ὑπὸ θεῶ πράττοντας τοὺς τελεσθέντας καὶ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν αὐτὸν ἔχοντας ἐν παντὶ καθηγεμόνα.

<4> Ἡ σταυροειδῆς δὲ σφραγίς τὴν ἀπασῶν ὁμοῦ τῶν σαρκικῶν ὀρέξεων ἀνενεργησίαν καὶ τὴν θεομίμητον ζωὴν ἀφορῶσαν ἀκλινῶς εἰς τὴν ἀνδρικήν Ἰησοῦ θειοτάτην ζωὴν ἄχρι σταυροῦ καὶ θανάτου μετὰ θεαρχικῆς ἀναμαρτησίας ἐληλυθότος καὶ τοὺς οὕτω ζῶντας ὡς ὁμοειδεῖς ἐνσημαίνοντος τῇ σταυροειδεῖ τῆς οἰκείας ἀναμαρτησίας εἰκόνα.

<5> τὴν ἱεράν δὲ τῶν τελειώσεων καὶ τῶν τελουμένων ἀνάρρησιν ὁ ἱεράρχης ἀναβοᾷ τοῦ μυστηρίου δηλοῦντος, ὡς ὁ φιλόθεος ἱεροτελεστής ἐκφαντορικός ἐστὶ τῆς θεαρχικῆς ἐκλογῆς οὐκ αὐτὸς ἰδίᾳ χάριτι τοὺς τελουμένους ἐπὶ τὴν ἱερατικὴν ἄγων τελείωσιν, ἀλλ' ὑπὸ θεοῦ κινούμενος εἰς πάσας τὰς ἱεραρχικὰς ἀγιαστείας. Οὕτω Μωσῆς ὁ νομικὸς ἱεροτελεστής οὐδὲ ἀδελφὸν ὄντα τὸν Ἀαρὼν εἰς ἱερα

τικὴν τελείωσιν ἄγει καὶ φιλόθεον αὐτὸν εἶναι καὶ ἱερατικὸν οἰόμενος, ἄχρις οὗ θεόθεν εἰς τοῦτο κινηθεὶς ὑπὸ τελετάρχη θεῶ τὴν ἱερατικὴν τελείωσιν ἱεραρχικῶς ἐτελεσιουργήσεν. Ἀλλὰ καὶ ὁ θεαρχικὸς ἡμῶν καὶ πρῶτος ἱεροτελεστής (ἐγγεγόνει γὰρ καὶ τοῦτο δι' ἡμᾶς ὁ φιλανθρωπότατος Ἰησοῦς) «οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν», ὡς τὰ λόγια φησιν, «ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν· Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκη. Διὸ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν ἱερατικὴν τελείωσιν ἄγων τοὺς μαθητὰς καίπερ ὑπάρχων ὡς θεὸς τελετάρχης ὅμως ἐπὶ τὸν παναγέστατον αὐτοῦ πατέρα καὶ τὸ θεαρχικόν

πνεῦμα τὴν τελεταρχικὴν ἀνατίθησιν ἱεραρχικῶς τελεσιουργίαν παραγγέλλων τοῖς μαθηταῖς, ὡς τὰ λόγια φησιν· «Ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς, ἢν ἠκούσατέ μου, ὅτι ὑμεῖς βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ.» Καὶ μὴν καὶ αὐτὸς ὁ τῶν μαθητῶν κορυφαῖος μετὰ τῆς ὁμοταγοῦς αὐτῷ καὶ ἱεραρχικῆς δεκάδος εἰς τὴν τοῦ δυοκαιδεκάτου τῶν μαθητῶν ἐληλυθὼς ἱερατικὴν τελείωσιν ἐπὶ τῇ θεαρχίᾳ τὴν ἐκλογὴν εὐλαβῶς καταλέλοιπεν «Ἀνάδειξον» φήσας «ὄν ἐξελέξω» καὶ τὸν ὑπὸ τοῦ θεοῦ κλήρου θειωδῶς ἀναδεδειγμένον εἰς τὸν τῆς ἁγίας δυοκαιδεκάδος ἱεραρχικὸν ἀριθμὸν εἰς ἐδέξατο. Περί δὲ τοῦ θεοῦ κλήρου τοῦ τῷ Ματθαίῳ θειωδῶς ἐπιπεσόντος ἕτεροι μὲν ἄλλα εἰρήκασιν οὐκ εὐαγῶς ὡς οἶμαι, τὴν ἐμὴν δὲ καὶ αὐτὸς ἔννοιαν ἐρῶ. Δοκεῖ γάρ μοι τὰ λόγια κλήρον ὀνομάσαι θεαρχικόν τι δῶρον ὑποδηλοῦν ἐκείνῳ τῷ ἱεραρχικῷ χορῷ τὸν ὑπὸ τῆς θείας ἐκλογῆς ἀναδεδειγμένον, πλὴν γε ὅτι τὸν θεῖον ἱεράρχην οὐκ αὐτοκινήτως χρῆ τὰς ἱερατικὰς ποιεῖσθαι τελεσιουργίας, ἀλλ' ὑπὸ θεῷ κινουῦνται ταύτας ἱεραρχικῶς καὶ οὐρανίως τελεσιουργεῖν.

<6> Ὁ δὲ πρὸς τῷ τέλει τῆς ἱερατικῆς τελειώσεως ἀσπασμὸς ἱεράν ἔμφασιν ἔχει. Πάντες γὰρ ὅσοι πάρεισι τῶν ἱερατικῶν ὄντες τάξεων, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ τελέσας ἱεράρχης ἀσπάζονται τὸν τετελεσμένον. Ὅταν γὰρ ἱερατικαῖς ἔξεισι καὶ δυνάμεισι καὶ θείᾳ κλήσει καὶ ἁγιαστείᾳ πρὸς ἱερατικὴν τελεσιουργίαν ἀφίκηται νοῦς ἱερός, ἐραστός ἐστι ταῖς ὁμοταγέσι καὶ ἱερωτάταις τάξεσιν εἰς τὸ θεοειδέστατον ἀνηγμένος κάλλος ἐρῶν τῶν ὁμοειδῶν νοῶν καὶ πρὸς αὐτῶν ἱερῶς ἀντερῶμενος. Ἐνθεν ὁ πρὸς ἀλλήλους ἱερατικὸς ἀσπασμὸς ἱεουργεῖται τὴν τῶν ὁμοειδῶν νοῶν ἱεράν κοινωνίαν ὑποδηλῶν καὶ τὴν ἐπ' ἀλλήλοις ἐραστὴν εὐφροσύνην ὡς ὀλοκλήρως ἀποσώζουσιν ἱερατικῇ μορφώσει τὸ θεοειδέστατον κάλλος.

<7> Ταῦτα μὲν οὖν ὡς ἔφην ἐστὶ τὰ κοινὰ τῆς ὅλης ἱερατικῆς τελειώσεως. Ὁ δὲ ἱεράρχης ἔκκριτον ἔχει τὴν τῶν λογίων ἐπὶ κεφαλῆς ἱερωτάτην ἐπίθεσιν. Ἐπειδὴ γὰρ ἡ τελειωτικὴ τῆς πάσης ἱερατείας δύναμις καὶ ἐπιστήμη τοῖς ἐνθέοις ἱεράρχαις ὑπὸ τῆς θεαρχικῆς δωρεῖται καὶ τελεταρχικῆς ἀγαθότητος, εἰκότως ἐπὶ τῶν ἱεραρχικῶν κεφαλῶν ἐπιτίθεται τὰ θεοπαράδοτα λόγια τὰ περιεκτικῶς καὶ ἐπιστημόνως ἐκφαντορικὰ πάσης θεολογίας θεουργίας θεοφανείας ἱερολογίας ἱεουργίας, ἐνὶ λόγῳ πάντων τῶν θείων καὶ ἱερῶν ἔργων τε καὶ λόγων τῶν ὑπὸ τῆς ἀγαθοῦ θεαρχίας τῇ καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίᾳ δεδωρημένων, ὡς τοῦ θεοειδοῦς ἱεράρχου πάσης μὲν ἱεραρχικῆς δυνάμεως ὀλοκλήρως μεθέξοντος, πασῶν δὲ τῶν ἱεραρχικῶν ἱερολογιῶν τε καὶ ἱεουργιῶν τὴν ἀληθῆ καὶ θεοπαράδοτον ἐπιστήμην οὐκ ἔλλαμθησομένου μόνον ἀλλὰ καὶ ἑτέροις ἀναλογίαις ἱεραρχικαῖς μεταδώσαντος καὶ τελεσιουργήσαντος ἐν θειοτάταις γνώσεσι καὶ ἀκροτάταις ἀναγωγαῖς ἱεραρχικῶς ἅπαντα τὰ τῆς ὅλης ἱεραρχίας τελεστικώτατα. Τοῖς δὲ ἱερεῦσι τοῖν δυοῖν ποδοῖν ἢ κλίσις ἔκκριτον ἐστὶ παρὰ τὴν λειτουργικὴν διακόσμησιν ὡς τὸν ἕνα κλινούσης ἐκείνης καὶ τούτῳ τῷ ἱεραρχικῷ σχήματι τελειομένης.

<8> Ἡ μὲν οὖν κλίσις ἐμφαίνει τὴν ὑποκειμένην προσαγωγὴν τοῦ προσάγοντος ὑποτιθέντος θεῷ τὸ ἱερῶς προσαγόμενον. Ἐπειδὴ δὲ ὡς πολλάκις εἰρήκαμεν αἱ τρεῖς τῶν ἱεροτελεστῶν διακοσμήσεις διὰ τῶν τριῶν ἀγνωτάτων τελετῶν καὶ δυνάμεων ἐφεστᾶσι ταῖς τρισὶ τῶν τελουμένων τάξεσι καὶ τὴν ὑπὸ τὰ θεῖα ζυγὰ σωστικὴν αὐτῶν ἱεουργοῦσι προσαγωγὴν, εἰκότως ἡ λειτουργικὴ τάξις ὡς μόνον καθαρτικὴ τὴν μίαν ἱεουργεῖ τῶν καθαιρομένων προσαγωγὴν ὑπὸ τὸ θεῖον αὐτὴν ὑποτιθεῖσα θυσιαστήριον ὡς ἐν αὐτῷ τῶν καθαιρομένων νοῶν ὑπερκοσμίως ἱερούμενων, οἱ δὲ ἱερεῖς ἄμφω τῷ πόδε κλίνουσι ὡς τῶν ὑπ' αὐτῶν ἱερῶς προσαγομένων οὐ μόνον κεκαθαρμένων, ἀλλὰ καὶ ταῖς φανοτάταις αὐτῶν ἱεουργίαις ἀναγωγικῶς ἀποκεκαθαρμένης ζωῆς εἰς θεωρητικὴν ἕξιν καὶ δύνάμιν ἱεουργικῶς ἀποτελεσθέντων, ὁ δὲ ἱεράρχης ἄμφω τῷ πόδε κλίνων ἐπὶ κεφαλῆς ἔχει τὰ θεοπαράδοτα λόγια τοὺς ὑπὸ τῆς λειτουργικῆς δυνάμεως ἐκκεκαθαρμένους καὶ πρὸς τῆς ἱεουργοῦ πεφωτισμένους πρὸς τὴν τῶν ἐποπτευθέντων ὑπ' αὐτῶν

ἱερῶν ἀνάλογον αὐτοῖς ἐπιστήμην ἱεραρχικῶς ἄγων καὶ δι' αὐτῆς ἀποτελειῶν τοὺς προσαγομένους εἰς τὴν κατ' αὐτοὺς ὀλοκλήρον ἀφιέρωσιν.

<VI.>

<1> Αὐται μὲν αἱ ἱερατικάι τάξεις τε καὶ ἀποκληρώσεις δυνάμεις τε αὐτῶν καὶ ἐνέργειαι καὶ τελειώσεις. Τὴν δὲ ὑπ' αὐτὰς τριάδα τῶν τελουμένων τάξεων ἐξῆς ἀφηγητέον.

Λέγωμεν τοίνυν, ὅτι καθαιρόμεναι μὲν εἰσι τάξεις αἱ τῶν ἱεουργιῶν καὶ τελεουργιῶν ἀποδιαστελλόμεναι πληθῆες, ὧν ἤδη μνήμην ἐποιήσαμεθα, τῆς μὲν ὡς ἔτι πρὸς τῶν λειτουργῶν τοῖς μαιευτικοῖς λογίοις πρὸς ζωτικὴν ἀπότεξιν μορφουμένης τε καὶ διαπλαττομένης, τῆς δὲ ὡς ἔτι πρὸς τὴν ἱεράν ἢς ἀπέστη ζωῆς, ἀνακικλησκομένης τῇ τῶν ἀγαθῶν λογίων ἐπιστρεπτικῇ διδασκαλίᾳ, τῆς δὲ ὡς ἔτι πρὸς τῶν ἐναντίων πτοιῶν ἀνάνδρως ἐκδειματουμένης καὶ πρὸς τῶν δυναμοποιῶν λογίων ἐπιρρωνυμένης, τῆς δὲ ὡς ἔτι πρὸς τὰς ἱεράς ἐνεργείας ἐκ τῶν χειρόνων μεταγομένης, τῆς δὲ ὡς μεταχθείσης μὲν οὐπω δὲ τὸ πανάγως ἀνεπίστροφον ἐν θειοτέραις ἔξεισι καὶ ἀσαλεύτοις ἐσχηκίας. Αὐται γὰρ εἰσιν αἱ καθαιρόμεναι τάξεις ὑπὸ τῆς λειτουργικῆς μαιεύσεως καὶ καθαρτικῆς δυνάμεως. Ταύτας οἱ λειτουργοὶ ταῖς ἱεραῖς αὐτῶν δυνάμεισι τελεουργοῦσι πρὸς τὸ τελέως ἐκκαθαρθείσας αὐτὰς εἰς τὴν φωτιστικὴν τῶν φανοτάτων ἱεουργιῶν θεωρίαν τε καὶ κοινωνίαν μεταχθῆναι.

<2> Μέση δὲ τάξις ἐστὶν ἡ θεωρητικὴ καὶ τινῶν ἱερῶν ἀναλόγως ἐν καθαρότητι πάση κοινωνός, ἡ τοῖς ἱερεῦσιν εἰς τὸ φωτίζειν αὐτὴν ἀπονεμηθεῖσα. Καὶ γὰρ ἐστὶν ὡς οἶμαι δηλον, ὡς ἡ καθαρθεῖσα πάσης ἀνιέρου κηλίδος καὶ πάναγνον ἐσχηκία τὴν τοῦ οἰκείου νοὸς ἀκίνητον ἴδρυσιν ἐπὶ τὴν θεωρητικὴν ἔξιν καὶ δύναμιν ἱεουργικῶς μεταγεται καὶ κοινωνεῖ τοῖς κατ' αὐτὴν θειοτάτοις συμβόλοις ἐν ταῖς θεωρίαις αὐτῶν καὶ κοινωνίαις ἀπάσης ἱεράς εὐφροσύνης ἀποπληρουμένη καὶ πρὸς τὸν θεῖον τῆς ἐπιστήμης αὐτῶν ἔρωτα ταῖς ἀναγωγικαῖς αὐτῶν δυνάμεισι ἀναλόγως ἀναπτερουμένη. Ταύτην ἐγὼ φημι τὴν τοῦ ἱεροῦ λαοῦ τάξιν ὡς διὰ πάσης ἐληλυθυῖαν καθάρσεως καὶ τῆς ἱεράς τῶν φανοτάτων τελετῶν ἐποψίας καὶ κοινωνίας ὡς θεμιτὸν ἠξιωμένην.

<3> Ἡ δὲ τῶν τελουμένων ἀπασῶν ὑψηλοτέρα τάξις ἡ τῶν μοναχῶν ἐστὶν ἱερά διακόσμησις πᾶσαν μὲν ἀποκεκαθαρμένην κάθαρσιν ὀλικῇ δυνάμει καὶ παντελεῖ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν ἀγνόητι, πάσης δὲ ὄσης θεμιτὸν αὐτῇ θεωρεῖν ἱεουργίας ἐν νοερᾷ θεωρίᾳ καὶ κοινωνίᾳ γεγενημένη καὶ ταῖς τῶν ἱεραρχῶν τελειωτικαῖς δυνάμεισι ἐγχειριζομένη καὶ ταῖς ἐνθέοις αὐτῶν ἐλλάμψεσι καὶ ἱεραρχικαῖς παραδόσεσιν ἐκδιδασκομένη τὰς ἐποπτευθείσας τῶν κατ' αὐτὴν ἱερῶν τελετῶν ἱεουργίας καὶ πρὸς τῆς ἱεράς αὐτῶν ἐπιστήμης ἀναλόγως εἰς τελεωτάτην ἀναγομένην τελείωσιν. Ἐνθεν οἱ θεῖοι καθηγεμόνες ἡμῶν ἐπωνυμιῶν αὐτοὺς ἱερῶν ἠξίωσαν οἱ μὲν θεραπευτάς, οἱ δὲ μοναχοὺς ὀνομάσαντες ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ καθαρᾶς ὑπηρεσίας καὶ θεραπείας καὶ τῆς ἀμερίστου καὶ ἐνιαίας ζωῆς ὡς ἐνοποιούσης αὐτοὺς ἐν ταῖς τῶν διαιρετῶν ἱεραῖς συμπύξεσιν εἰς θεοειδῆ μονάδα καὶ φιλόθεον τελείωσιν. Διὸ καὶ τελεστικὴν αὐτοῖς ἐδώρησατο χάριν ἡ ἱερά θεσμοθεσία καὶ τινος αὐτοὺς ἠξίωσεν ἀφιερωτικῆς ἐπικλήσεως οὐχ ἱεραρχικῆς (ἐκείνη γὰρ ἐπὶ μόναις γίνεται ταῖς ἱερατικαῖς τάξεσιν), ἀλλ' ἱεουργικῆς ὑπὸ τῶν ὀσίων ἱερέων τῇ ἱεραρχικῇ τελεουργίᾳ δευτέρως ἱεουργουμένης.

Μυστήριον μοναχικῆς τελειώσεως.

Ὁ μὲν ἱερεὺς ἔστηκεν ἐπίπροσθεν τοῦ θεοῦ θυσιαστηρίου τὴν μοναχικὴν ἐπίκλησιν ἱερολογῶν. Ὁ δὲ τελούμενος ὀπίσω τοῦ ἱερέως ἔστηκεν οὐκ ἄμφω τῷ πόδε κλίνων οὐχ ἓνα τοῖν ποδοῖν οὐκ ἐπὶ κεφαλῆς ἔχων τὰ θεοπαράδοτα λόγια, μόνον δὲ τῷ ἱερεῖ παρεστῶς ἱερολογοῦντι τὴν ἐπ' αὐτῷ μυστικὴν ἐπίκλησιν. Τελέσας δὲ αὐτὴν ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸν τελούμενον ἐλθὼν ἐπερωτᾷ πρῶτον αὐτόν, εἰ πάσαις ἀποτάσσεται ταῖς διαιρεταῖς οὐ μόνον ζωαῖς ἀλλὰ καὶ φαντασίαις. Εἶτα τὴν τελεωτάτην αὐτῷ ζῶην ὑφηγεῖται μαρτυρόμενος, ὅτι χρὴ τῆς μέσης αὐτὸν ὑπερανεστηκέναι. Ταῦτα δὲ πάντα τοῦ τελουμένου προσεχῶς ὁμολογήσαντος τῷ σταυροειδεῖ τύπῳ σφραγισάμενος αὐτὸν ὁ ἱερεὺς ἀποκείρει τὴν τρισσὴν τῆς θείας μακαριότητος ἐπιβοήσας ὑπόστασιν καὶ τὴν ἐσθῆτα πᾶσαν ἀπαμφιέσας ἐτέραν ἀμφιέννυσι καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἱερῶν ἀνδρῶν, ὅσοι πάρεισιν, ἀσπασάμενος αὐτὸν κοινωνὸν ἀποτελεῖ τῶν θεαρχικῶν

μυστηρίων.

Θεωρία.

<1> Τὸ μηδένα τοῖν ποδοῖν κλίνειν μηδ' ἐπὶ κεφαλῆς ἔχειν τὰ θεοπαράδοτα λόγια, παρεστάναι δὲ τῷ ἱερεῖ τὴν ἐπίκλησιν ἱερολογοῦντι δηλοῖ τὴν μοναχικὴν τάξιν οὐκ εἶναι προσαγωγικὴν ἐτέρων, ἀλλ' ἐφ' ἑαυτῆς ἐστῶσαν ἐν μοναδικῇ καὶ ἱερᾷ στάσει ταῖς ἱερατικαῖς ἐπομένην τάξεσι καὶ πρὸς αὐτῶν ὡς ὁπαδὸν ἐπὶ τὴν θείαν τῶν κατ' αὐτὴν ἱερῶν ἐπιστήμην εὐπειθῶς ἀναγομένην.

<2> Ἡ δὲ τῶν μεριστῶν οὐ μόνον ζωῶν ἀλλὰ μὴν καὶ φαντασιῶν ἀποταγὴ τὴν τελεωτάτην ἐμφαίνει τῶν μοναχῶν φιλοσοφίαν ἐν ἐπιστήμῃ τῶν ἐνοποιῶν ἐντολῶν ἐνεργουμένην. Ἔστι γὰρ ὡς ἔφην οὐ τῆς μέσης τῶν τελουμένων τάξεως, ἀλλὰ τῆς πασῶν ὑψηλοτέρας. Διὸ καὶ πολλὰ τῶν πρὸς τῆς μέσης τάξεως ἀκατακρίτως ἐνεργουμένων ἀπείρηται τρόπῳ παντὶ τοῖς ἐνιαίοις μοναχοῖς ὡς πρὸς τὸ ἐν αὐτῶν ὀφειλόντων ἐνοποιεῖσθαι καὶ πρὸς ἱερὰν μονάδα συνάγεσθαι καὶ πρὸς τὴν ἱερατικὴν ὡς θεμιτὸν ἀπομορφοῦσθαι ζωὴν, ὡς τὸ συγγενὲς αὐτῆς ἔχουσιν ἐν πολλοῖς καὶ μᾶλλον αὐτῇ παρὰ τὰς λοιπὰς τῶν τελουμένων τάξεις πλησιάζουσιν.

<3> Ἡ δὲ τοῦ σταυροειδοῦς τύπου σφραγίς, ὡς ἤδη παρ' ἡμῶν εἴρηται, δηλοῖ τὴν πασῶν ὁμοῦ τῶν σαρκικῶν ὀρέξεων ἀνενεργησίαν. Ἡ δὲ τῶν τριχῶν ἀπόκαρσις ἐμφαίνει τὴν καθαρὰν καὶ ἀσχημάτιστον ζωὴν οὐκ ἐπιπλάστοις σχήμασι τὸ κατὰ νοῦν δυσειδὲς ἐπιθετικῶς καλλωπίζουσαν, ἀλλ' αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς οὐκ ἀνθρωπικοῖς κάλλεσιν ἀλλ' ἐνιαίοις καὶ μοναχικοῖς εἰς τὸ θεοειδέστατον ἀναγομένην.

<4> Ἡ δὲ τῆς προτέρας ἐσθῆτος ἀποβολὴ καὶ τῆς ἐτέρας λῆψις τὴν ἀπὸ μέσης ἱερᾶς ζωῆς ἐπὶ τὴν τελεωτέραν μετάταξιν ἐμφαίνει, καθάπερ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς θεογενεσίας ἢ τῆς ἐσθῆτος ἄμειψις ἐδήλου τὴν ἀπὸ καθαιρουμένης ζωῆς εἰς θεωρητικὴν καὶ φωτιστικὴν ἔξιν ἀναγωγὴν. Εἰ δὲ καὶ νῦν ὁ ἱερεὺς τε καὶ πάντες ὅσοι ἀρείουσιν ἱεροὶ τὸν τετελεσμένον ἀσπάζονται, τὴν ἱερὰν τῶν θεοειδῶν ἐννόησον κοινωνίαν ἀγαπητικῶς ἐν εὐφροσύνῃ θείᾳ συνηδομένων ἀλλήλοις.

<5> Ἐν τέλει δὲ πάντων ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὴν θεαρχικὴν κοινωνίαν καλεῖ τὸν τετελεσμένον ἐμφαινῶν ἱερῶς, ὡς ὁ τελεσθεὶς εἴπερ ἀληθῶς ἐπὶ τὴν μοναχικὴν ἀφίκετο καὶ ἐνιαίαν ἀγωγὴν, οὐ θεωρητικὸς μόνον ἔσται τῶν κατ' αὐτὸν ἱερῶν οὐδὲ κατὰ μέσῃν τάξιν ἐπὶ τὴν κοινωνίαν ἤξει τῶν ἱερωτάτων συμβόλων, ἀλλὰ μετὰ θείας τῶν ὑπ' αὐτοῦ μετεχομένων ἱερῶν γνώσεως ἐτέρῳ τρόπῳ παρὰ τὸν ἱερὸν λαὸν ἐπὶ τὴν μετάληψιν ἤξει τῆς θεαρχικῆς κοινωνίας. Διὸ καὶ ταῖς ἱερατικαῖς τάξεσιν ἐν ταῖς ἱεροτελεστικαῖς αὐτῶν ἀγιαστείαις ἐν τέλει τῶν ἱερωτάτων αὐτῶν ἀφιερῶσεων ἢ τῆς ἀγιωτάτης εὐχαριστίας κοινωνία μεταδίδεται πρὸς τοῦ τελέσαντος αὐτὰς ἱεράρχου οὐ μόνον, ὅτι τῶν θεαρχικῶν μυστηρίων ἢ μετάληψις ἐκάστης ἱεραρχικῆς μεθέξεως ἐστὶ τὸ κεφάλαιον, ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτῆς τῆς κοινωνικῆς καὶ θειοτάτης δωρεᾶς ἀναλόγως αὐταῖς καθ' ἐκάστην αἱ ἱεραὶ πᾶσαι τάξεις μετέχουσι πρὸς τὴν οἰκείαν αὐτῶν τῆς θεώσεως ἀναγωγὴν καὶ τελείωσιν.

Συνῆκται τοίνυν ἡμῖν, ὡς αἱ μὲν ἀγία τελεταὶ κάθαρσις εἰσι καὶ φωτισμὸς καὶ τελείωσις, οἱ δὲ λειτουργοὶ καθαρτικὴ τάξις, οἱ δὲ ἱερεῖς φωτιστικὴ, τελεστικὴ δὲ οἱ θεοειδεῖς ἱεράρχαι, καθαιρουμένη δὲ τάξις ἢ τῆς ἱερᾶς ἐποψίας καὶ κοινωνίας ἀμέτοχος ὡς ἔτι καθαιρουμένη, θεωρητικὴ δὲ τάξις ὁ ἱερὸς λαός, τετελεσμένη δὲ τάξις ἢ τῶν ἐνιαίων μοναχῶν. Οὕτω γὰρ ἢ καθ' ἡμᾶς ἱεραρχία ταῖς θεοπαραδότοις τάξεσιν ἱερῶς εὐθετουμένη ταῖς οὐρανίαις ἱεραρχίαις ὁμοειδῆς ἐστὶ τοὺς θεομιμήτους αὐτῆς ὡς ἐν ἀνδρασιν ἀποσώζουσα καὶ θεοειδεῖς χαρακτῆρας.

<6> Ἄλλ' ἐρεῖς, ὅτι ταῖς οὐρανίαις ἱεραρχίαις ἐλλείπουσι πάντως αἱ καθαιρόμεναι τάξεις. Οὐ γὰρ θεμιτὸν οὐδὲ ἀληθὲς εἰπεῖν, ὡς ἔστι τις οὐρανία διακόσμησις ἐναγῆς. Ἐγὼ δέ, ὅτι μὲν ἀλώβητοι παντελῶς εἰσι καὶ τὸ πάναγον ὑπερκοσμίως ἔχουσιν, ὁμολογήσοιμι πάντως, εἰ μὴ παντελῶς ἀποπέσοιμι τοῦ ἱερωτάτου νοός. Εἰ γὰρ τις αὐτῶν ὑπὸ κακίας ἐάλω, τῆς μὲν οὐρανίας καὶ ἀμιγοῦς ἀποπεπτῶκει τῶν θείων νοῶν ἀρμονίας, εἰς τὴν ἀλαμπῆ δὲ τῶν ἀποστατικῶν

πληθύνων ἐφέρετο πτώσιν. Ἄλλ' ἔστιν εἰπεῖν ἱερῶς ἐπὶ τῆς οὐρανίας ἱεραρχίας, ὅτι καθαροὶς ἐστὶ ταῖς ὑφειμέναις οὐσίαις ἢ παρὰ θεοῦ τῶν τέως ἀγνοουμένων ἔλλαμψις ἐπὶ τελεωτέραν αὐτὰς ἐπιστήμην ἄγουσα τῶν θεαρχικῶν γνώσεων καὶ

τῆς ἀγνοίας, ὧν οὕτω τὴν ἐπιστήμην εἶχον, ἀποκαθαίρουσα διὰ τῶν πρώτων καὶ θειοτέρων οὐσιῶν ἀναγομένης εἰς τὰς ὑπερτέρας τῶν θεοπτιῶν καὶ φανοτέρας μαρμαρυγὰς. Οὕτω καὶ φωτιζόμεναι τάξεις εἰσὶ καὶ τελούμεναι καὶ καθαρτικαὶ καὶ φωτιστικαὶ καὶ τελεστικαὶ κατὰ τὴν οὐρανίαν ἱεραρχίαν ὡς τῶν ὑπερτάτων καὶ θειοτέρων οὐσιῶν τὰς ὑφειμέναις ἱερὰς καὶ οὐρανίας διακοσμῆσεις ἀγνοίας μὲν ἀπάσης ἀποκαθαίρουσῶν ἐν τάξει καὶ ἀναλογίαις τῶν οὐρανόων ἱεραρχιῶν, πληρουσῶν δὲ αὐτὰς τῶν θειοτάτων ἔλλαμψεων καὶ τελειουσῶν ἐν τῇ παναγεστάτῃ τῶν θεαρχικῶν νοήσεων ἐπιστήμη.

Καὶ γὰρ ἤδη πρὸς ἡμῶν εἴρηται καὶ τοῖς λογίοις θειωδῶς διηγόρευται τὸ μὴ ταῦτάς εἶναι πάσας τὰς οὐρανίας διακοσμῆσεις ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τῶν θεοπτικῶν ἔλλαμψεων ἐπιστήμαις, ἀλλ' ἐκ θεοῦ μὲν ἀμέσως τὰς πρώτας, δι' ἐκείνων δὲ πάλιν ἐκ θεοῦ τὰς ὑφειμέναις ἀναλόγως αὐταῖς ἔλλάμπεσθαι τὰς φανοτάτας τῆς θεαρχικῆς ἀκτίνος αὐγάς.

<VII.>

<1> Τούτων δὲ διωρισμένων ἀναγκαῖον εἰπεῖν ὡς οἶμαι καὶ τὰ πρὸς ἡμῶν ἱερῶς ἐπὶ τῶν κεκοιμημένων τελούμενα. Καὶ γὰρ οὐδὲ τοῦτο κοινόν ἐστι τοῖς ἱεροῖς τε καὶ ἀνιέρους, ἀλλ' ὡσπερ ἄλλοιον εἶδος ἐστὶ τῆς ἐκατέρων ζωῆς, οὕτω καὶ πρὸς θάνατον ἰόντες οἱ μὲν ἱερὰν ἐσχηκότας ζωὴν εἰς τὰς ἀληθεῖς ἐπαγγελίας τῆς θεαρχίας ἀποσκοποῦντες ὡς τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν ἐν τῇ καθ' αὐτὴν ἀναστάσει τεθεαμένοι μετὰ βεβαίας καὶ ἀληθοῦς ἐλπίδος ἐν εὐφροσύνῃ θείᾳ πρὸς τὸ τοῦ θανάτου πέρας ἴασιν ὡς ἐπὶ τέλος ἱερῶν ἀγώνων ἐν παντελεῖ καὶ ἀτελευτήτῳ ζωῇ καὶ σωτηρίᾳ τὰ καθ' αὐτοὺς ἔσεσθαι πάντως εἰδότες διὰ τῆς ἐσομένης αὐτῶν ὀλικῆς ἀναστάσεως. Αἱ μὲν γὰρ ἱεραὶ ψυχαὶ πρὸς τὴν ἐπὶ τὰ χεῖρω κατὰ τὸν τῆδε βίον δυνάμεναι καταπίπτειν τροπὴν ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ τὴν ἐπὶ τὸ ἄτρεπτον ἔξουσι θεοειδестаτὴν μετάταξιν. Τὰ δὲ καθαρὰ τῶν ἱερῶν ψυχῶν ὁμόζυγα καὶ ὁμοπόρευτα σώματα συναπογραφέντα καὶ συναθλήσαντα κατὰ τοὺς θείους αὐτῶν ἰδρώτας ἐν τῇ τῶν ψυχῶν ἀτρέπτῳ κατὰ τὴν θείαν ζωὴν ἰδρῶσει συναπολήψεται τὴν οἰκείαν ἀνάστασιν.

Ἐνωθέντα γὰρ αἷς ἦνωντο κατὰ τὸν τῆδε βίον ἱεραῖς ψυχαῖς, ὡς μέλη Χριστοῦ γεγονότα τὴν θεοειδῆ καὶ ἄφθαρτον ἀθάνατόν τε καὶ μακαρίαν ἀπολήψεται λῆξιν. Ἐν τούτοις μὲν οὖν ἢ τῶν ἱερῶν ἐστὶ κοίμησις ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀσαλεύτοις ἐλπίσιν εἰς τὸ τῶν θείων ἀγώνων ἀφικνουμένη πέρας.

<2> Τῶν δὲ ἀνιέρων οἱ μὲν εἰς ἀνυπαρξίαν ἀλόγως οἴονται χωρεῖν, οἱ δὲ τὴν σωματικὴν εἰσάπαξ ἀπορρήγνυσθαι τῶν οἰκείων ψυχῶν συζυγίαν ὡς ἀνάρμοστον αὐταῖς ἐν θεοειδεῖ ζωῇ καὶ μακαρίαις λήξεσιν οὐκ ἐννοήσαντες οὐδὲ ἰκανῶς ἐν ἐπιστήμῃ θείᾳ μνηθέντες ἀρχθεῖσαν ἤδη τὴν καθ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ θεοειδестаτὴν ζωὴν. Ἄλλοι δὲ σωμάτων ἄλλων ἀπονέμουσι ταῖς ψυχαῖς συζυγίας ἀδικοῦντες τὸ ἐπ' αὐτοῖς ὡς οἶμαι τὰ συμπονήσαντα ταῖς θείαις ψυχαῖς καὶ τῶν ἱερῶν ἀντιδόσεων οὐκ εὐαγῶς ἀποστεροῦντες τὰ πρὸς τὸ πέρας ἐλθόντα τῶν θειοτάτων δρόμων. Ἄλλοι δὲ οὐκ οἶδ' ὅπως ἐπὶ προσύλους ἐννοίας ἀποκλιθέντες εἰρήκασιν ὁμοειδῆ τοῦ τῆδε βίου τὴν τοῖς ὁσίοις ἐπηγγελμένην ἀγιωτάτην καὶ μακαριστὴν λῆξιν καὶ τροφὰς οἰκείας ἀλλοιωτῷ βίῳ τοῖς ἰσαγγέλοις ἀθεμίτως ἀπέριψαν. Ἄλλ' οὐκ ἀποπεσεῖται τίς ποτε τῶν ἱερωτάτων ἀνδρῶν εἰς τὰς τοιάσδε πλανήσεις, ἀλλ' ὅλους αὐτοὺς ἀπολήψεσθαι τὴν Χριστοειδῆ λῆξιν εἰδότες, ὅταν ἐπὶ τὸ πέρας ἔλθωσι τοῦ τῆδε βίου, τὴν εἰς ἀφθαρσίαν αὐτῶν ὁδὸν ὡς ἐγγυτέραν ἤδη γεγεννημένην ἐμφανέστερον ὁρῶσι καὶ τὰς δωρεὰς τῆς θεαρχίας ὑμνοῦσι καὶ θείας ἡδονῆς ἀποπληροῦνται τὴν ἐπὶ τὰ χεῖρω τροπὴν οὐκέτι δεδοικότες, ἀλλ' εὖ εἰδότες, ὅτι τὰ κτηθέντα καλὰ βεβαίως καὶ αἰωνίως ἔξουσιν. Οἱ δὲ μολυσμῶν ἀνάπλεοι καὶ ἀνιέρων κηλίδων, εἴπερ ἱερὰς τινος τετυχήκασιν μύσεως αὐτοὶ δὲ ταύτην ἐκ τοῦ οἰκείου νοδὸς ὀλεθρίως ἀπορραπίσαντες ἐπὶ τὰς φθοροποιούς ἠτομόλησαν ἐπιθυμίας, ὅταν ἐπὶ τὸ τέλος ἔρχονται τῆς ἐνθάδε ζωῆς, οὐκέτι ὁμοίως αὐτοῖς εὐκαταφρόνητος φανεῖται τῶν λογίων ἢ θεία θεσμοθεσία,

τὰς ὀλλυμένας δὲ τῶν οἰκείων παθῶν ἡδονὰς ἐτέροις ὀφθαλμοῖς ἐπισκοπήσαντες καὶ τὴν ἱερὰν ζωὴν ἥς ἀνοήτως ἐκπεπτώκασιν, μακαρίσαντες ἐλεεινῶς καὶ ἀβουλήτως ἀποσχίζονται τοῦ τῆδε βίου πρὸς μηδεμίαν

ἱερὰν ἐλπίδα χειραγωγούμενοι διὰ τὴν χειρίστην ζωὴν.

<3> Τούτων δὲ οὐδενὸς γινομένου κατὰ τὰς κοιμήσεις τῶν ἱερῶν ἀνδρῶν αὐτὸς μὲν ὁ πρὸς τὸ πέρασ ἐρχόμενος τῶν οἰκείων ἀγῶνων εὐφροσύνης ἱερᾶς ἀποπληροῦνται καὶ σὺν ἡδονῇ πολλῇ πρὸς τὴν ὁδὸν ἐπιβαίνει τῆς ἱερᾶς παλιγγενεσίας, οἱ δὲ τοῦ κοιμηθέντος οἰκεῖοι κατὰ τὴν θεϊαν οἰκειότητα καὶ ὁμοτροπίαν αὐτὸν τε ὅστις ἐστὶ μακαρίζουσι πρὸς τὸ νικηφόρον εὐκταίως ἀφικόμενον τέλος καὶ τῷ τῆς νίκης αἰτίῳ χαριστηρίου ῥῶδᾶς ἀναπέμπουσι προσέτι καὶ αὐτοὺς ἀφίκεσθαι πρὸς τὴν ὁμοίαν εὐχόμενοι λῆξιν, λαβόντες δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἱεράρχην ἄγουσιν ὡς ἐπὶ στεφάνων ἱερῶν δόσιν. Ὁ δὲ ἀσμένως ὑποδέχεται καὶ τελεῖ τὰ κατὰ θεσμὸν ἱερὸν ἐπὶ τοῖς ὁσίως κεκοιμημένοις τελούμενα.

Μυστήριον ἐπὶ τῶν ἱερῶς κεκοιμημένων.

Συναγαγὼν ὁ θεῖος ἱεράρχης <τὸν> ἱερὸν χορόν, εἰ μὲν ἱερατικῆς ἐγεγόνει τάξεως ὁ κεκοιμημένος, ἐπίπροσθεν τοῦ θεοῦ θυσιαστηρίου κατακλίνας αὐτὸν ἀπάρχεται τῆς πρὸς θεὸν εὐχῆς καὶ εὐχαριστίας. Εἰ δὲ τοῖς εὐαγέσι μοναχοῖς ἢ τῷ ἱερῷ λαῷ κατετέτακτο, παρὰ τὸ τίμιον ἱερατεῖον αὐτὸν κατακλίνει πρὸ τῆς ἱερατικῆς εἰσελεύσεως, εἶτα τελεῖ τὴν πρὸς θεὸν εὐχαριστήριον εὐχὴν ὁ ἱεράρχης. Ἐξῆς δὲ οἱ λειτουργοὶ τὰς ἐν τοῖς θείοις λογίοις ἐμφερομένας ἀψευδεῖς ἐπαγγελίας περὶ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν ἀναστάσεως ἀναγνόντες ἱερῶς ὄδουσι τὰς ὁμολόγους καὶ ταυτοδυνάμους τῶν ψαλμικῶν λογίων ῥῶδᾶς. Εἶτα τῶν λειτουργῶν ὁ πρῶτος ἀπολύει τοὺς κατηχουμένους καὶ ἀνακηρύττει τοὺς ἤδη κεκοιμημένους ἀγίους, μεθ'

ῶν ἀξιοῖ τὸν ἄρτι τελειωθέντα τῆς ὁμοταγοῦς ἀναρρήσεως καὶ προτρέπεται πάντας αἰτήσαι τὴν ἐν Χριστῷ μακαρίαν τελείωσιν. Εἶτα προσελθὼν ὁ θεῖος ἱεράρχης εὐχὴν ἱεροτάτην ἐπ' αὐτῷ ποιεῖται καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν αὐτὸς τε ὁ ἱεράρχης ἀσπάζεται τὸν κεκοιμημένον καὶ μετ' αὐτὸν οἱ παρόντες ἅπαντες. Ἀσπασαμένων δὲ πάντων ἐπιχέει τῷ κεκοιμημένῳ τὸ ἔλαιον ὁ ἱεράρχης καὶ τὴν ὑπὲρ πάντων εὐχὴν ἱερὰν ποιησάμενος ἀποτίθησιν ἐν οἴκῳ τιμῷ τὸ σῶμα μεθ' ἐτέρων ὁμοταγῶν ἱερῶν σωμάτων.

Θεωρία.

<1> Ταῦτα μὲν εἴπερ ἴδοιεν ἢ ἀκούσαιεν οἱ ἀνίεροι πρὸς ἡμῶν τελούμενα, πλατὺ γελάσουσιν ὡς οἶμαι καὶ τῆς πλανήσεως ἡμᾶς ἐλεήσουσιν.

Οὐ δεῖ δὲ πρὸς τοῦτο θαυμάζειν. Ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσωσιν, ὡς τὰ λόγια φησιν, οὐδὲ μὴ συνήσουσιν. Ἡμεῖς δὲ τὰ νοητὰ τῶν τελουμένων ἐποπτεύσαντες Ἰησοῦ φωταγωγοῦντος εἵπωμεν, ὡς οὐκ ἀλόγως ὁ ἱεράρχης ἐπὶ τὸν ὁμοταγῆ χώρον εἰσάγει καὶ ἐπιτίθησι τὸν κεκοιμημένον. Ἐμφαίνει γὰρ ἱερῶς, ὡς κατ' ἐκείνας ἔσονται πάντες ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ τὰς ἀποκληρώσεις, καθ' ἃς ἐνθάδε τὴν οἰκείαν ζωὴν ἀπεκλήρωσαν. Οἶον εἰ θεοειδῆ τις ἔσχεν ἐνθάδε καὶ ἱερωτάτην ζωὴν, ὡς ἀνδρὶ τὸ θεομίμητον ἐφικτόν, ἐν θείαις ἔσται κατὰ τὸν αἰῶνα τὸν μέλλοντα καὶ μακαρίαις

λήξεσιν· εἰ δὲ τῆς κατ' ἄκρον θεοειδοῦς ὑφειμένην ἱερὰν δὲ ὅμως, ὁμοειδεῖς καὶ οὗτος ἀπολήψεται τὰς ἱερὰς ἀμοιβάς. Ὑπὲρ ταύτης τῆς θείας δικαιοσύνης ὁ ἱεράρχης εὐχαριστήσας εὐχὴν ἱερὰν ποιεῖται καὶ τὴν σεβασμίαν ὑμνεῖ θεαρχίαν ὡς καθαιρετικὴν τοῦ κατὰ πάντων ἡμῶν ἀδίκου καὶ τυραννικοῦ κράτους, μεταγωγὸν δὲ ἡμῶν ἐπὶ τὰ οἰκεῖα δικαιοτάτα κρίματα.

<2> Αἱ δὲ τῶν θεαρχικῶν ἐπαγγελιῶν ῥῶδαί καὶ ἀναγνώσεις ἐκφαντορικαί μὲν εἰσι τῶν μακαριωτάτων λήξεων, εἰς ἃς οἱ θεῖαν ἐσχηκότες τελείωσιν αἰωνίως καταταχθήσονται, τοῦ δὲ κοιμηθέντος ἱερῶς ἀποδεκτικά, τῶν ἔτι δὲ ζώντων προτρεπτικά πρὸς τὴν ὁμοίαν τελείωσιν.

<3> Σκόπει δέ, ὅτι νῦν οὐ πᾶσαι κατὰ τὸ σύνηθες αἱ καθαιρόμεναι τάξεις ἀπολύονται,

μόνοι δὲ τῶν ἱερῶν ἐκβάλλονται χώρων οἱ κατηχούμενοι. Καὶ γὰρ αὕτη μὲν ἀμύητός ἐστι καθόλου πάσης ἱεραῆς τελετῆς καὶ πρὸς οὐδὲν οὐ μικρὸν οὐ μέγα τῶν ἱερῶς τελουμένων ἐποπτεύειν αὐτῇ θεμιτὸν ὡς οὐδὲ τῆς τῶν ἱερῶν ὀπτικῆς δυνάμεως μετασχούση διὰ τῆς ἀρχιφώτου καὶ φωτοδοτίδος θεογενεσίας· αἱ δὲ λοιπαὶ τῶν καθαιρομένων τάξεις ἐν μνήσει μὲν ἤδη γεγόνασιν ἱεραῆς παραδόσεως, ἀνοήτως δὲ πρὸς τὰ χεῖρω παλινδρομήσασαι δέον ἐπὶ τὰ πρόσω τὴν οἰκείαν ἀναγωγὴν ἀποτελεῖωσαι τῶν θεαρχικῶν μὲν ὡς ἐν συμβόλοις ἱεροῖς ἐποψιῶν καὶ

κοινωνιῶν εὐλόγως ἀποδιαστέλλονται (βλαβήσονται γὰρ ἀνιέρως αὐτῶν μετέχουσαι καὶ πρὸς πλείονα τῶν θείων καὶ ἑαυτῶν ἐλεύσονται περιφρόνησιν), οὐκ ἀπεικότως δὲ πάρεισιν ἐπὶ τοῖς νῦν τελουμένοις ἐναργῶς ἐκδιδασκόμεναι καὶ ὀρώσαι τὴν τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀδειλιαν θανάτου καὶ τὰ τῶν ἀγίων γέρα πρὸς τῶν ἀληθῶν λογίων ὑμνούμενα καὶ τὰς ἠπειλημένας ἔσσεσθαι τοῖς κατ' αὐτὰς ἀνιέρως ἀτελευτήτους ἀνίας. Ἔσται γὰρ αὐταῖς ἴσως ὄφελος ὀρώσαις τὸν ἱερῶς τετελειωμένον ὑπὸ τῆς λειτουργικῆς ἀναρρήσεως ὡς κοινωνὸν ὄντως ὄντα τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀγίων ἱερῶς ἀνακηρυττόμενον. Καὶ τάχα καὶ αὐταὶ πρὸς τὴν ὁμοίαν ἔφρουν ἤξουσι καὶ πρὸς τῆς λειτουργικῆς ἐπιστήμης ἐκδιδασκῆσονται μακαρίαν ἀληθῶς εἶναι ἐν Χριστῷ τελείωσιν.

<4> «Εἶτα προσελθὼν ὁ θεῖος ἱεράρχης εὐχὴν ἱερὰν ἐπὶ τῷ κεκοιμημένῳ ποιεῖται, καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν αὐτός τε ὁ ἱεράρχης αὐτὸν ἀσπάζεται καὶ ἐξῆς οἱ παρόντες ἅπαντες» ἢ μὲν οὖν εὐχὴ τῆς θεαρχικῆς ἀγαθότητος δεῖται πάντα μὲν ἀφεῖναι τὰ δι' ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν ἡμαρτημένα τῷ κεκοιμημένῳ, κατατάξαι δὲ αὐτὸν ἐν φωτὶ καὶ χώρῳ ζώντων εἰς κόλπους Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ἐν τόπῳ, οὗ ἀπέδρα ὀδύνη καὶ λύπη καὶ στεναγμός.

<5> Ταῦτα μὲν οὖν ὡς οἶμαι δῆλα τὰ τῶν ἀγίων μακαριώτατα γέρα. Τὶ γὰρ ἂν γένοιτο τῆς παντελῶς ἀλύπου καὶ φωτιστικῆς ἀθανασίας ἰσόρροπον; Εἰ καὶ τὰ μάλιστα ταῖς ἡμῶν ἀναλόγοις σημασίαις αἱ παντὸς ὑψηλότεραι νοδὸς ἐπαγγελίαι σημαίνονται τῆς πραγματικῆς αὐτῶν ἀληθείας ἀποδεύσας ἔχουσι τὰς ὀνομασίας. Ἀληθὲς γὰρ εἶναι τὸ λόγιον οἰητέον ὅτι «Ὁφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη ἃ ἠτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν». Κόλποι δὲ εἰσιν ὡς οἶμαι τῶν μακαρίων πατριαρχῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἀγίων

ἀπάντων αἱ θεϊόταται καὶ μακαρισταὶ λήξεις αἱ τοὺς θεοειδεῖς ὑποδεχόμεναι πάντας εἰς τὴν ἐν αὐταῖς ἀγήρω καὶ μακαριωτάτην τελείωσιν.

<6> Φαίης δ' ἂν ἴσως ταῦτα μὲν ὀρθῶς εἰρήσθαι παρ' ἡμῶν, ἀπορεῖν δὲ ὅτου ἔνεκα τῆς θεαρχικῆς ἀγαθότητος ὁ ἱεράρχης δεῖται τῶν ἡμαρτημένων αἰτῶν τῷ κεκοιμημένῳ τὴν ἄφρουν καὶ τὴν τοῖς θεοειδέσιν ὁμοταγῆ καὶ φανοτάτην ἀποκλήρωσιν. Εἰ γὰρ ἀμοιβὰς ἀπολήψεται πᾶς ὑπὸ τῆς θείας δικαιοσύνης ὧν ἐν τῇ παρουσίᾳ ζωῆ χρηστῶν ἢ ἐτέρων ἔδρασεν, ἐτέλεσε δὲ τὰς κατὰ τὸν τῆδε βίον οἰκείας ἐνεργείας ὁ κεκοιμημένος, πρὸς τίνος ἱεραρχικῆς εὐχῆς ἐφ' ἐτέραν λῆξιν μεταταχθήσεται παρὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ καὶ τῆς ἐνθάδε ζωῆς ἀμοιβαίαν; Ἐγὼ δὲ, ὅτι μὲν ἀμοιβαίαν ἔξει τὴν ἀποκλήρωσιν ἕκαστος, εὖ οἶδα τοῖς λογίοις ἀκολουθῶν. Ἀπέκλεισε γὰρ, φησὶν, ὁ κύριος κατ' αὐτοῦ καὶ «Κομίζεται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ

σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε κακόν». Ὅτι δὲ καὶ τῶν δικαίων αἱ προσευχαὶ κατὰ τὸν τῆδε βίον, μῆτι γε μετὰ θάνατον, εἰς τοὺς ἀξίους ἱερῶν εὐχῶν ἐνεργοῦσι μόνον, αἱ τῶν λογίων ἡμᾶς ἐκδιδάσκουσιν ἀληθεῖς παραδόσεις. Ἦ τὶ πρὸς τοῦ Σαμουὴλ ἀπώνατο; τί δὲ τὸν τῶν Ἑβραίων λαὸν ὠνήσεν ἢ προφητικὴ προσευχή; Καὶ γὰρ ὡς εἴ τις ἡλίου τὰ οἰκεία δωρουμένου φῶτα τοῖς ἀβλαβέσιν ὀφθαλμοῖς ἐν

μετουσίᾳ τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς αἰτεῖ γενέσθαι τὰς οἰκείας ὄψεις ἐξαφανίζων, οὕτω πρὸς ἀδυνάτους ἤρτηται καὶ περιττὰς ἐλπίδας ὁ τὰς τῶν ἀγίων ἐξαιτῶν προσευχὰς καὶ τὰς κατὰ φύσιν αὐτῶν ἱεραῆς ἐνεργείας ἐλαύνων ἀπροσεξία τῶν θείων δώρων καὶ τῶν φανοτάτων καὶ ἀγαθοδοτίδων ἐντολῶν ἀποφοιτήσῃ. Φημί δὲ τοῖς λογίοις ἐπόμενος, ὡς ὠφέλιμοι πάμπαν εἰσὶν ἐν τῷδε τῷ βίῳ τῶν ἀγίων αἱ προσευχαὶ κατὰ τὸνδε τὸν τρόπον· εἴ τις ἱερῶν ἐφιέμενος δώρων

καὶ πρὸς μετοχὴν αὐτῶν ἕξιν ἱερὰν

ἔχων ὡς τῆς οἰκείας ἐπιγνώμων βραχύτητος ἐλθὼν ἐπὶ τινα τῶν ὁσίων ἀνδρῶν ἀξιόσειεν αὐτὸν οἱ γενέσθαι συλλήπτορα καὶ συνικέτην, ὠφελήθησεται πάντως ἐκ τούτου τὴν πάσας ὑπερκειμένην ὠφέλειαν. Ἐπιτεύξεται γὰρ ὧν αἰτεῖ θειοτάτων δώρων, ἀποδεχομένης αὐτὸν τῆς θεαρχικῆς ἀγαθότητος τῆς τε οἰκείας εὐλαβοῦς ἐπιγνωμοσύνης καὶ τῆς ἐπὶ τοῖς ὁσίοις αἰδοῦς καὶ τῆς τῶν αἰτηθεισῶν ἱερῶν αἰτήσεων ἐπαινετῆς ἐφέσεως καὶ καταλλήλου καὶ θεοειδοῦς ἕξεως. Ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο τοῖς θεαρχικοῖς κρίμασι νενομοθετημένον τὸ τὰ θεῖα δῶρα τοῖς ἀξίοις τοῦ μετασχεῖν ἐν τάξει θεοπρεπεστάτῃ δωρεῖσθαι διὰ τῶν ἀξίων τοῦ μεταδοῦναι. Ταύτην οὖν εἴ τις ἀτιμάσειε τὴν ἱερὰν εὐκοσμίαν καὶ πρὸς ἀθλίαν οἴησιν ἐληλυθὼς ἱκανὸν ἑαυτὸν οἰηθείη πρὸς θεαρχικὴν ὁμιλίαν καὶ τῶν ὁσίων ὑπερφρονήσοι καὶ μὴ εἰ τὰς αἰτήσεις ἀναξίας θεοῦ καὶ μὴ ἱερὰς αἰτήσοι καὶ τὴν ἔφρουν τῶν θείων εἰ μὴ σύντονον ἔχοι καὶ ἑαυτῷ κατάλληλον, ἀποτεύξεται δι' ἑαυτὸν τῆς ἀνεπιστήμονος αἰτήσεως.

Περὶ δὲ τῆς εἰρημένης εὐχῆς, ἣν ὁ ἱεράρχης ἐπεύχεται τῷ κεκοιμημένῳ, τὴν εἰς ἡμᾶς ἐλθοῦσαν ἐκ τῶν ἐνθέων ἡμῶν καθηγεμόνων παράδοσιν εἰπεῖν ἀναγκαῖον.

<7> Ὁ θεῖος ἱεράρχης ἐκφαντορικός ἐστίν, ὡς τὰ λόγια φησιν, τῶν θεαρχικῶν δικαιωμάτων. «Ἄγγελος» γὰρ «κυρίου παντοκράτορος θεοῦ ἐστίν.» Μεμάθηκεν οὖν ἐκ τῶν θεοπαραδότων λογίων, ὅτι τοῖς ὁσίοις βιώσασιν ἢ φανοτάτη καὶ θεῖα ζωὴ κατ' ἀξίαν ὑπὸ τῶν δικαιοτάτων ζυγῶν ἀντιδίδοται παρορώσης ἀγαθότητι τῆς θεαρχικῆς φιλανθρωπίας τὰς ἐγγενομένας αὐτοῖς ἐξ ἀνθρωπίνης ἀσθενείας κηλίδας,

ἐπεὶπερ «οὐδεὶς», ὡς τὰ λόγια φησιν, «καθαρὸς ἀπὸ ρύπου». Ταῦτα μὲν οὖν ὁ ἱεράρχης οἶδεν ἐπηγγελμένα πρὸς τῶν ἀληθῶν λογίων, αἰτεῖ δὲ αὐτὰ γενέσθαι καὶ δωρηθῆναι τοῖς ὁσίοις βιώσασιν τὰς ἱερὰς ἀντιδόσεις ἅμα μὲν ἐπὶ τὸ θεομίμητον ἀγαθοειδῶς ἐκτυπούμενος καὶ τὰς ἐτέρων δωρεὰς ὡς οἰκείας ἐξαιτῶν χάριτας, ἅμα δὲ καὶ τὰς ἀψευδεῖς ἐπαγγελίας εἰδῶς ἐσομένας καὶ τοῖς παροῦσιν ἐκφαντορικῶς ἐμφαίνων, ὅτι τὰ παρ' αὐτοῦ κατὰ θεσμὸν ἱερὸν ἐξαιτούμενα πάντως ἔσται τοῖς κατὰ θεῖαν ζωὴν τετελειωμένοις. Οὐ γὰρ ἂν ὁ ἱεράρχης ὁ τῆς θεαρχικῆς δικαιώσεως

ὑποφῆτης ἐξήτει ποτὲ τὰ μὴ τῷ θεῷ προσφιλέστατα καὶ πρὸς αὐτοῦ δοθήσεσθαι θειωδῶς ἐπηγγελμένα. Διὸ τοῖς ἀνιέροις οὐκ ἐπεύχεται ταῦτα κεκοιμημένοις, οὐ μόνον ὅτι τῆς ὑποφητικῆς ἐν τούτῳ παρατραπήσεται τάξεως καὶ τι τῶν ἱεραρχικῶν αὐθάδως τολμήσει μὴ πρὸς τοῦ τελετάρχου κεκινημένος, ἀλλ' ὅτι καὶ τῆς ἐναγοῦς εὐχῆς ἀποτεύξεται πρὸς τοῦ δικαίου λογίου καὶ αὐτὸς οὐκ ἀπεικότως ἀκούων «Αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖτε». Οὐκοῦν ὁ θεῖος ἱεράρχης ἐξαιτεῖ τὰ θειωδῶς ἐπηγγελμένα καὶ φίλα θεῷ καὶ πάντως δωρηθησόμενα καὶ τὸ τῆς οἰκείας

ἀγαθοειδοῦς ἕξεως ἐπιδεικνὺς τῷ φιλαγαθῷ θεῷ καὶ τοῖς παροῦσιν ἐκφαντορικῶς ἐμφαίνων τὰ τοῖς ὁσίοις ἐσόμενα δῶρα.

Οὕτω καὶ τὰς ἀφοριστικὰς ἔχουσιν οἱ ἱεράρχαι δυνάμεις ὡς ἐκφαντορικοὶ τῶν θείων δικαιωμάτων οὐχ ὡς ταῖς αὐτῶν ἀλόγοις ὄρμαῖς τῆς πανσόφου θεαρχίας εὐφῆμως εἰπεῖν ὑπηρετικῶς ἐπομένης, ἀλλ' ὡς αὐτῶν ὑποφητικῶς ὑποκινοῦντι τῷ τελεταρχικῷ πνεύματι τοὺς κεκριμένους θεῷ κατ' ἀξίαν ἀφοριζόντων. «Λάβετε» γάρ φησι «πνεῦμα ἅγιον. Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται· ἂν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.» Καὶ τῷ τὰς θείας ἀποκαλύψεις τοῦ παναγεστάτου πατρὸς ἐλλαμπομένῳ τὰ λόγια φησιν «Ὁ ἐὰν δήσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὁ ἐὰν λύσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς» ὡς ἐκείνου καὶ παντὸς τοῦ κατ' αὐτὸν ἱεράρχου κατὰ τὰς ἐν αὐτῷ γινομένας τῶν πατρικῶν δικαιωμάτων ἀποκαλύψεις ἐκφαντορικῶς καὶ διαπορθμευτικῶς

τοὺς θεοφιλεῖς προσιεμένου καὶ τοὺς ἀθέους ἀποκληροῦντος. Καὶ τὴν ἱερὰν γὰρ ἐκείνην θεολογίαν, ὡς τὰ λόγια φησιν, οὐκ αὐτοκινήτως οὐδὲ σαρκὸς καὶ αἵματος ἀποκαλυψάντων ἀλλ' ὑπὸ θεοῦ νοητῶς αὐτὸν τὰ οἰκεία μύησαντος ἀπεφθέγγατο. Τοὺς μὲν οὖν ἐνθέους ἱεράρχας οὕτω τοῖς ἀφορισμοῖς καὶ πάσαις ταῖς ἱεραρχικαῖς δυνάμεσι χρηστέον, ὅπως ἂν ἡ τελετάρχης αὐτοὺς θεαρχία κινήσοι, τοὺς δὲ ἄλλους οὕτω τοῖς ἱεράρχαις, ἐν οἷς ἂν δρῶσιν ἱεραρχικῶς,

προσεκτέον ὡς ὑπὸ θεοῦ κεκινημένοις. «Ὁ ἀθετῶν» γὰρ «ὕμᾱς» φησιν «ἐμὲ ἀθετεῖ.»

<8> Ἄλλ' ἐπ' ἀνέλθωμεν εἰς τὰ τῆς εἰρημένης εὐχῆς ἀκόλουθα. Τελέσας γὰρ αὐτὴν ὁ ἱεράρχης αὐτὸς τε ἀσπάζεται τὸν κεκοιμημένον καὶ ἐξῆς οἱ παρόντες ἅπαντες. Ἦδὺς γὰρ ἐστὶ καὶ τίμιος ἅπασι τοῖς θεοειδέσιν ὁ κατὰ θεῖαν ζωὴν τετελειωμένος. Μετὰ δὲ τὸν ἀσπασμὸν ἐπιχέει τῷ κεκοιμημένῳ τὸ ἔλαιον ὁ ἱεράρχης. Μέννησο δέ, ὅτι κατὰ τὴν ἱεράν θεογενεσίαν πρὸ τοῦ θειοτάτου βαπτίσματος πρώτη μέθεξις ἱεροῦ συμβόλου δωρεῖται τῷ τελουμένῳ μετὰ τὴν ὀλικὴν τῆς προτέρας ἐσθῆτος ἀπαμφίσειν τὸ τῆς χρίσεως ἔλαιον. Ἐν τέλει δὲ νῦν ἀπάντων ἐπὶ τῷ κεκοιμημένῳ τὸ ἔλαιον ἐπιχέεται. Καὶ τότε μὲν ἡ τοῦ ἐλαίου χρίσις ἐπὶ τοὺς ἱεροὺς ἀγῶνας ἐκάλει τὸν τελούμενον, νῦν δὲ τὸ ἐπιχεόμενον ἔλαιον ἐμφαίνει κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἱεροὺς ἀγῶνας ἀθλήσαντα καὶ τελειωθέντα τὸν κεκοιμημένον.

<9> Ταῦτα τελέσας ὁ ἱεράρχης ἀποτίθησιν ἐν οἴκῳ τιμίῳ τὸ σῶμα μεθ' ἐτέρων ὁμοταγῶν ἱερῶν σωμάτων. Εἰ γὰρ ἐν ψυχῇ καὶ σώματι τὴν θεοφιλεῖ ζωὴν ὁ κεκοιμημένος ἐβίω, τίμιον ἔσται μετὰ τῆς ὁσίας ψυχῆς καὶ τὸ συναθλήσαν αὐτῇ σῶμα κατὰ τοὺς ἱεροὺς ἰδρωτάς. Ἐνθεν ἡ θεία δικαιοσύνη μετὰ τοῦ σφετέρου σώματος αὐτῇ δωρεῖται τὰς ἀμοιβαίας λήξεις ὡς ὁμοπορεύτου καὶ συμμετόχου τῆς ὁσίας ἢ τῆς ἐναντίας ζωῆς. Διὸ καὶ τῶν ἱερῶν ἢ θεία θεσμοθεσία τὰς θεαρχικὰς κοινωνίας ἀμφοῖν δωρεῖται, τῇ ψυχῇ μὲν ἐν καθαρᾷ θεωρίᾳ καὶ ἐπιστήμῃ τῶν τελουμένων, τῷ σώματι δὲ κατὰ τὸ θειότατον ὡς ἐν εἰκόνι μύρον καὶ τὰ τῆς θεαρχικῆς κοινωνίας ἱερώτατα σύμβολα, τὸν ὅλον ἄνθρωπον ἀγιάζουσα καὶ τὴν ὀλικὴν αὐτοῦ σωτηρίαν ἱεουργοῦσα καὶ τελεωτάτην αὐτοῦ τὴν ἀνάστασιν ἔσεσθαι διαγγέλλουσα ταῖς καθολικαῖς ἀγιστεῖαις.

<VIIa.>

<10> Τὰς δὲ τελεστικὰς ἐπικλήσεις οὐ θεμιτὸν ἐν γραφαῖς ἀφερμηνεῦειν οὐδὲ τὸ μυστικὸν αὐτῶν ἢ τὰς ἐπ' αὐταῖς ἐνεργουμένας ἐκ θεοῦ δυνάμεις ἐκ τοῦ κρυφίου πρὸς τὸ κοινὸν ἐξάγειν, ἀλλ' ὡς ἡ καθ' ἡμᾶς ἱερά παράδοσις ἔχει, ταῖς ἀνεκπομπεύτοις μυήσεσιν αὐτὰς ἐκμαθῶν καὶ πρὸς θειοτέραν ἕξιν καὶ ἀναγωγὴν ἔρωτι θείῳ καὶ ἐνεργείᾳ ἱεραῖς ἀποτελεσθεῖς ὑπὸ τῆς τελεταρχικῆς ἐλλάμπσεως ἀναχθήσῃ πρὸς τὴν ὑπερτάτην αὐτῶν ἐπιστήμην.

<VIIb.>

<11> Τὸ δὲ καὶ παῖδας οὕτω τὰ θεῖα συνιέναι δυναμένους τῆς ἱεραῖς μετόχους γίνεσθαι θεογενεσίας καὶ τῶν ἱερωτάτων τῆς θεαρχικῆς κοινωνίας συμβόλων δοκεῖ μὲν ὡς φῆς τοῖς ἀνιέροις εὐλόγου γέλωτος ἄξιον, εἰ τοὺς ἀκοῦσαι μὴ δυναμένους ἐκδιδάσκουσιν οἱ ἱεράρχαι τὰ θεῖα καὶ τοῖς μὴ νοοῦσιν εἰκὴ παραδιδόσιν τὰς ἱεράς παραδόσεις, καὶ τὸ ἔτι γελοιότερον ὡς ὑπὲρ αὐτῶν ἕτεροι τὰς ἀποταγὰς φασὶ καὶ τὰς ἱεράς ὁμολογίας.

Δεῖ δὲ τὴν σὴν ἱεραρχικὴν σύνεσιν μὴ χαλεπαίνειν ἐπὶ τοῖς πεπλανημένοις, ἀλλ' εὐλαβῶς τε ἅμα καὶ τῆς αὐτῶν φωταγωγίας χάριν ἀγαπητικῶς ἀπολογεῖσθαι πρὸς τὰς ὑπ' αὐτῶν προφερομένας ἐνστάσεις προστιθέντα καὶ τοῦτο κατὰ θεσμὸν ἱερόν, ὡς οὐκ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γνώσει πάντα τὰ θεῖα περιγράφεται, πολλὰ δὲ τῶν ὑφ' ἡμῶν ἀγνοουμένων αἰτίας ἔχει θεοπρεπεῖς ἡμῖν μὲν ἠγνοημένας, ἐπιστητὰς δὲ ταῖς ἡμῶν κρείττοσι τάξεσιν. Πολλὰ δὲ καὶ τὰς ὑπερτάτας οὐσίας λέληθε καὶ πρὸς μόνης ἀκριβῶς ἔγνωσται τῆς πανσόφου καὶ σοφοποιου θεαρχίας. Πλήν γε ὅτι καὶ περὶ τούτου ταῦτά φαμεν, ἅπερ οἱ θεοειδεῖς ἡμῶν ἱεροτελεσταὶ πρὸς τῆς ἀρχαίας μυηθέντες παραδόσεως εἰς ἡμᾶς προήγαγον.

Φασὶ γάρ, ὅπερ ἐστὶ καὶ ἀληθές, ὅτι κατὰ θεσμὸν ἱερόν ἀναγόμενα τὰ βρέφη πρὸς ἕξιν ἱεράν ἤξουσιν πάσης ἀποτελούμενα πλάνης καὶ ἀνιέρου ζωῆς ἀπείρατα. Τοῦτο τοῖς θείοις ἡμῶν καθηγεμόσιν εἰς νοῦν ἐληλυθὸς ἔδοξεν εἰσδέχεσθαι τὰ βρέφη κατὰ τὸνδε τὸν ἱερόν τρόπον, ὥστε τοὺς φυσικοὺς τοῦ προσαγομένου παιδὸς γονέας παραδιδόναι τὸν παῖδά τινι τῶν μεμημένων ἀγαθῶ τὰ θεῖα παιδαγωγῶ καὶ τὸ λοιπὸν ὑπ' αὐτῷ τὸν παῖδα τελεῖν ὡς ὑπὸ

θείω πατρὶ καὶ σωτηρίας ἱεράς ἀναδόχῳ. Τοῦτον οὖν ὁ ἱεράρχης ὁμολογοῦντα κατὰ τὴν ἱεράν ἀνάγειν τὸν παῖδα ζωὴν ἀπαιτεῖ τὰς ἀποταγὰς ὁμολογῆσαι καὶ τὰς ἱεράς ὁμολογίας οὐχ, ὡς ἂν ἐκεῖνοι γελῶντες φαῖεν, ἄλλον ἀντ' ἄλλου τὰ θεῖα μυῶν. Οὐδὲ γὰρ τοῦτό φησιν ὡς «Ἵπὲρ τοῦ παιδὸς ἐγὼ τὰς ἀποταγὰς ἢ ἱεράς ὁμολογίας ποιοῦμαι» ἀλλ' ὅτι «Ὁ παῖς ἀποτάσσεται καὶ συντάσσεται», τοῦτ' ἐστὶν «Ὁμολογῶ τὸν παῖδα πείσειν εἰς νοῦν ἱερὸν ἰόντα ταῖς ἐμαῖς ἐνθέοις ἀναγωγαῖς ἀποτάξασθαι μὲν ὀλικῶς τοῖς ἐναντίοις, ὁμολογῆσαι δὲ καὶ ἐνεργῆσαι τὰς θείας ὁμολογίας».

Οὐδὲν οὖν ὡς οἶμαι τὸ ἄτοπον, εἰ κατὰ θεῖαν ὁ παῖς ἀναγωγὴν ἀνάγεται καθηγεμόνα καὶ ἀνάδοχον ἱερὸν ἔχων ἕξιν αὐτῶ τῶν θείων ἐμποιοῦντα καὶ φυλάττοντα τῶν ἐναντίων ἀπείρατον. Μεταδίδωσι δὲ τῷ παιδὶ ἱερῶν συμβόλων ὁ ἱεράρχης, ὅπως ἐν αὐτοῖς ἀνατραφεῖ καὶ μὴδὲ σχοίη ζωὴν ἑτέραν εἰ μὴ τὴν τὰ θεῖα θεωροῦσαν αἰεὶ καὶ κοινωνὸν αὐτῶν ἐν προκοπαῖς ἱεραῖς γινομένην ἕξιν τε ἱεράν ἐν τούτοις ἴσχουσαν ἀναγομένην τε ἱεροπρεπῶς ὑπὸ τοῦ θεοειδοῦς ἀναδόχου.

Τοσαῦτα, ὦ παῖ, καὶ οὕτω καλὰ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας ὧπταί μοι τὰ ἐνοειδῆ θεάματα. Πρὸς ἄλλων δὲ ἴσως ὀπτικωτέρων νοῶν οὐ ταῦτα μόνον ἐθεωρήθη, φανερώτερα δὲ πολλῶ καὶ θεοειδέστερα. Καὶ σοὶ δὲ ὡς οἶμαι πάντως ἐλλάμπει τηλαυγέστερα κάλλη καὶ θειότερα τοῖς εἰρημένοις ἐπαναβαθμοῖς χρωμένῳ πρὸς ὑπερτέραν ἀκτῖνα. Μετάδος οὖν, ὦ φίλε, καὶ αὐτὸς ἐμοὶ τελεωτέρας ἐλλάμπεως καὶ δεῖξον ἐμοῖς ὀφθαλμοῖς, ἅπερ ἂν ἰδεῖν δυνηθείης εὐπρεπέστερα κάλλη καὶ ἐνοειδέστερα. Θαρρῶ γάρ, ὅτι τοῖς εἰρημένοις ἐγὼ τοὺς ἐναποκειμένους ἐν σοὶ τοῦ θείου πυρὸς ἀνασκαλεύσω σπινθήρας.